

**BURSA İLİ KESTEL İLÇESİNDE SÜS BİTKİLERİ
ÜRETİMİNİN İNCELENMESİ**

Ali CEBECİ

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**BURSA İLİ KESTEL İLÇESİNDE SÜS BİTKİLERİ ÜRETİMİNİN
İNCELENMESİ**

Ali CEBECİ
0000 0002 7059 6300

Doç. Dr. Mehmet ÖZGÜR
(Danışman)
0000 0001 65074885

YÜKSEK LİSANS
BAHÇE BİTKİLERİ ANABİLİM DALI

BURSA– 2019

TEZ ONAYI

Ali CEBECİ tarafından hazırlanan "Bursa İli Kestel İlçesinde Süs Bitkileri Üretimini İncelenmesi" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Bursa Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bahçe Bitkileri Anabilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Doç. Dr. Mehmet ÖZGÜR
0000 0001 6507 4885

Başkan : Prof.Dr. Ümran ERTÜRK
0000 0001 5709 2558
Bursa Uludağ Üniversitesi
Bahçe Bitkileri Anabilim Dalı

Üye : Doç.Dr. Mehmet ÖZGÜR
0000 0001 6507 4885
Bursa Uludağ Üniversitesi
Bahçe Bitkileri Anabilim Dalı

Üye : Doç.Dr. Gül ATANUR
0000 0001 7240 8839
Bursa Teknik Üniversitesi
Orman Fakültesi
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Yukarıdaki sonucu onaylıyorum

Prof. Dr. Hüseyin Aksel EREN
Enstitü Müdürü

/ / 2019

B.U.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- ve bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı **beyan ederim.**

27/09/2019

Ali CEBECİ

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

BURSA İLİ KESTEL İLÇESİNDE SÜS BİTKİLERİ ÜRETİMİNİN İNCELENMESİ

Ali CEBECİ

Bursa Uludağ Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Bahçe Bitkileri Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Mehmet ÖZGÜR

Kestel ilçesinde 1950’li yıllara uzanan süs bitkisi üretimi sayesinde üreticiler bu sektörde tecrübe sahibidirler. Süs bitkileri işletmelerinin %96,67’si S.S. Kestel Süs Bitkileri ve Meyve Fidancılığı Üretim ve Pazarlama Kooperatifi’ne üyedir. Aynı zamanda Tarım ve Orman Bakanlığı Bitki Pasaportu Sistemine de kayıtlıdır.

Kestel ilçesinde üretim parselleri çok parçalı olup işletmelerinin yarısından fazlası (%56,66) 11 dekar ile 50 dekar arasında değişen alanlarda üretim yapmaktadır. İşletmelerin üretim yaptıkları arazilerin büyük çoğunluğu (%90) kiralık arazilerdir.

İşletmelerin tamamı süs bitkileri gruplarından dış mekân süs bitkileri üretimi yapmaktadır. İlçede 2018 yılında 6 milyon süs bitkisi fidanı üretilmiştir. Süs eriği (*Prunus cerasifera pissardi nigra*) en fazla (%43,33) üretimi yapılan bitki türüdür. Bunu çınar ve akasya takip etmektedir.

Süs bitkilerinin çoğaltımı aşı yolu ile yapılmaktadır. Üretiminde kullanılan çöğürler genel olarak (%60) orman fidanlıklarından temin edilmektedir. Açık araziye çöğürlerin dikiminde büyük çoğunluk (%66,67) 40 cm x 90 cm mesafeyi kullanmaktadır. İşletmelerin %86,66’sı ürettikleri bitkilere göz aşı uygulamaktadır. Üretilen süs bitkilerinde repikaj uygulamasının oranı (%83,33) olup, repikaj uygulamalarında 150 cm x 120 cm dikim mesafelerini kullanan üreticilerin oranı %90’dır.

Kestel ilçesi süs bitkileri işletmelerin de teknik eleman çalıştırma oranı %3,33’tür. Üreticilerin %83,33’üne göre sektördeki en önemli sorun kalifiye eleman eksikliğidir.

Bu araştırma kapsamında elde edilen verilere göre; küçük ve parçalı arazilerde bütünleştirme, özel sektör işletmelerinin ve kamunun peyzaj uygulamalarında yerli fidan tercih etmeleri ve süs bitkisi satışında KDV oranının düşürülmesi Kestel ilçesi süs bitkisi sektörünün gelişmesini hızlandıracaktır.

Anahtar Kelimeler: Kestel, süs bitkileri, ağaç ağaççık, çalı, üretim, pazarlama
2019, vii+ 77 sayfa.

ABSTRACT

MSc Thesis

INVESTIGATION OF ORNAMENTAL PLANT PRODUCTION IN KESTEL DISTRICT OF BURSA PROVINCE

Ali CEBECİ

Bursa Uludag University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Horticulture

Supervisor: Doç. Dr. Mehmet ÖZGÜR

Producers of ornamental plants dating back to the 1950s in Kestel have experienced in this sector. 96.67% of ornamental plants hold S.S. Kestel is a member of Ornamental Plants and Fruit Nursery Production and Marketing Cooperative. They are also registered in the Plant Passport System of the Ministry of Agriculture and Forestry.

Production parcels in Kestel district are multi-part and more than half of their enterprises (56.66%) produce in areas ranging from 11 decares to 50 decares. The majority (90%) of the land where the enterprises produce is leased land. All of the enterprises produce outdoor ornamental plants from ornamental plants groups.

In 2018, 6 million ornamental plant saplings were produced in the district. Ornamental plum (*Prunus cerasifera pissardi nigra*) is the most produced plantspeciesby 43.33%. This is followed by plane tree and acacia.

Reproduction of ornamental plants is done by grafting by budding. The seedling used in production are generally obtained from forest nurseries (60%). A large majority (66.67%) uses a distance of 40 cm x 90 cm in the planting of open area. 86.66% of the enterprises apply grafting by budding to the plants they produce. The rate of repicage application in ornamental plants produced is 83.33% and the rate of producers using 150 cm x 120 cm planting distances in repicage applications is 90%.

In Kestel district ornamental plants, the rate of employing technical personnel is 3.33%. According to 83.33% of the producers, the most important problem in the sector is the lack of qualified personnel.

According to the data obtained within the scope of this research; integration of small and fragmented lands, private sector enterprises and the public preferring domestic seedlings in landscape applications and decreasing VAT rate in ornamental plant sales will accelerate the development of ornamental plant sector in Kestel district.

Key words: Kestel, ornamental plants, tree shrubs, shrubs, production, marketing
2019, vii +77 pages.

ÖNSÖZ VETEŞEKKÜR

“Bursa ili Kestel ilçesinde Süs Bitkileri Üretimini İncelenmesi” isimli bu çalışma, Bursa Uludağ Üniversitesi Fen bilimleri Enstitüsü Bahçe Bitkileri Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

Yüksek lisans öğretimim boyunca bilgi ve deneyiminden yararlandığım; tezimin yönlendirilmesi ve sonuçlandırılmasında her türlü desteği veren danışman hocam Sayın Doç. Dr. Mehmet ÖZGÜR’e teşekkür ederim.

Maddi ve manevi olarak hiçbir zaman desteklerini esirgemeyen sevgili eşime, anne ve babama sevgi ve saygılarımla teşekkürü bir borç bilirim.

Ali CEBECİ
27/09/2019

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR.....	iii
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ.....	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	viii
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	x
1. GİRİŞ... ..	1
1.1.Dünya’da ve Türkiye’de Süs bitkileri üretimi	4
1.2. Araştırma alanının tanıtımı	6
2.KAYNAK ARAŞTIRMASI.....	9
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	12
4. BULGULAR.....	14
4.1. Süs Bitkisi İşletmecilerinin Özellikleri	14
4.1.1. İşletme sahiplerinin yaş grupları	14
4.1.2. İşletme sahiplerinin eğitim durumları	15
4.1.3. İşletme sahiplerinin cinsiyetleri	17
4.1.4. İşletme sahiplerinin süs bitkileri sektöründeki deneyim süreleri.....	17
4.1.5. İşletme sahiplerinin süs bitkisi ile ilgili sertifikaya sahiplik durumları	17
4.2 İşletmelerin Özellikleri.....	19
4.2.1 İşletmelerin kuruluş tarihi	19
4.2.2 İşletmelerin hukuki yapısı	20
4.2.3 İşletmenin mülkiyet durumu	21
4.3 İşletmelerin Üretim ve Pazarlama Olanakları	22
4.3.1 İşletmelerin faaliyet alanları.....	22
4.3.2 İşletmelerin iş gücü yoğunluk dönemleri.....	23
4.3.3 İşletmede sorumlu teknik eleman çalıştırma durumları	24
4.3.4. Süs bitkisi işletmelerinin üretim harici faaliyet alanları	25
4.3.5. İşletmelerin kooperatiflere üyelik durumları	26
4.3.6. İşletmelerin üretimde tarımsal kredi kullanım durumları	27
4.3.7. İşletmelerin süs bitkisi üretimi harici ek gelire sahip olma durumları.....	27
4.3.8. İşletme arazilerinin mülkiyet durumu	28

4.3.9. İşletmelerin arazi büyüklükleri	29
4.3.10. İşletmelerin Süs Bitkisi Üretici Belgesi Sahiplik Durumu	30
4.3.11. İşletmelerinin Bitki Pasaportu Sistemine Kayıt Durumları	31
4.3.12. İşletmelerin süs bitkisi üretimine başladığı türler	32
4.3.13. Kestel ilçesinde üretilen süs bitkileri çeşitleri.....	34
4.3.14. Kestel ilçesi süs bitkisi üretiminde en çok tercih edilen türler.....	35
4.3.15. İşletmelerin süs bitkisi çöğürü temin ettikleri kurumlar	36
4.3.16. İşletmelerin fidan üretiminde tercih ettikleri çoğaltım yöntemleri	37
4.3.17. İşletmelerin tercih ettikleri vegetatif üretim yöntemleri	38
4.3.18. İşletmelerin süs bitkisi çoğaltımında çelik alma yöntemleri.....	39
4.3.19. İşletmelerin çöğür dikim mesafeleri.....	40
4.3.20. İşletmelerin süs bitkisi fidanlarına repikaj uygulamaları	41
4.3.21. Süs Bitkisi işletmelerinde repikaj dikim aralığı	42
4.3.22. İşletmelerin dış mekan süs bitkilerinde uyguladıkları aşı yöntemleri.....	43
4.3.23. İşletmelerin aşı kalemi muhafaza yöntemleri	44
4.3.24. İşletmelerin üretim deseni seçerken dikkat ettikleri hususlar	45
4.3.25. Üretim parsellerinde kök-ur nematodu analizi yapılma durumları	45
4.3.26. İşletmelerin bitki besleme için toprak analizi yaptırma durumları	46
4.3.27. İşletmelerin sergi yeri sahiplik durumları	46
4.3.28. Üretimi yapılan süs fidanların satış yerleri	47
4.3.29. İhracatın toplam ürün satışı içerisindeki payı	48
4.3.30. İşletmelerin üretim masrafları dağılımı.....	49
4.4. İşletmelerin üretimde yaşadıkları sorunlar.....	50
4.4.1. İşletmelerin üretim parseli bulma zorlukları	50
4.4.2. İşletmelerin üretim parseli bulma zorluklarının nedenleri	51
4.4.3. İşletmelerin iş gücü sorunları	52
4.4.4. İşletmelerin iş gücü sorunlarının nedenleri	52
4.4.5. İşletmelerin üretim alanlarında sulama suyu sorunları	53
4.4.6. İşletmelerin zirai mücadele sorunları	55
4.4.7. İşletmelerin teknik bilgi sorunları	55
4.4.8. İşletmelerin pazarlama sorunları	56
4.4.9. İşletmelerin pazarlama sorunları nedenleri	56

4.5. Süs bitkisi işletmelerinin tavsiyeleri	58
5.TARTIşMA ve SONUÇ.....	59
KAYNAKLAR	65
EKLER.....	69
EK 1 - Kestel ilçesinde üretilen dış mekan süs bitkileri	69
EK 2 - Anket alışması.....	70
EK 3- Toprak numunesi rneği.....	76
ZGEMİş	77

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

Simgeler	Açıklama
da	Dekar
ha	Hektar
m ²	Metrekare
tl	Türkiye Cumhuriyeti Para Birimi
\$	Amerika Birleşik Devletleri Resmi Para Birimi

Kısaltmalar	Açıklama
AB	Avrupa Birliği
ÇKS	Çiftçi Kayıt Sistemi
KDV	Katma değer vergisi
M.Ö.	Milattan Önce
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
SÜSBİR	Süs Bitkileri Üreticileri Alt Birliği
TKDK	Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 1.1. Atatürk Arboretumu	6
Şekil 1.2. Bursa ili Kestel ilçesi konumu	7
Şekil 3.1. Süs bitkisi üreticileriyle anket çalışması.....	13
Şekil 4.1. İşletme sahiplerinin yaş grupları	14
Şekil 4.2. Kestel süs bitkisi üreticilerinden Tahsin Sevinç	15
Şekil 4.3. İşletme sahiplerinin eğitim durumları	16
Şekil 4.4. İşletme sahiplerinin cinsiyetleri	17
Şekil 4.5. İşletme sahiplerinin süs bitkileri sektöründeki deneyim süreleri.....	18
Şekil 4.6. İşletme sahiplerinin süs bitkisi ile ilgili sertifikaya sahiplik durumları	19
Şekil 4.7. İşletmelerin kuruluş tarihi	20
Şekil 4.8. İşletmelerin hukuki yapısı.....	21
Şekil 4.9. Dış mekan süs bitkisi üretim serası.....	22
Şekil 4.10. İş gücü yoğunluk dönemi.....	23
Şekil 4.11. Sorumlu teknik eleman çalıştırma durumu	24
Şekil 4.12. İşletmelerin üretim harici faaliyet alanları dağılımı.....	25
Şekil 4.13. İşletmelerin kooperatif üyelik durumları dağılımı	26
Şekil 4.14. İşletmelerin üretimde tarımsal kredi kullanım durumları	27
Şekil 4.15. İşletmelerin ek gelir durumları	28
Şekil 4.16. İşletme arazilerin mülkiyet durumu oranı.....	29
Şekil 4.17. İşletmelerin arazi büyüklükleri	30
Şekil 4.18. Süs bitkisi üretici belgesi sahiplik durumu dağılımı.....	31
Şekil 4.19. Bitki pasaportu örneği.....	32
Şekil 4.20. İşletmelerin süs bitkisi üretimine başladığı türler.....	33
Şekil 4.21. Kestel’de üretilen dış mekân süs bitkileri	34
Şekil 4.22. Kestel ilçesi süs bitkisi üretiminde en çok tercih edilen türler	35
Şekil 4.23. İşletmelerin süs bitkisi çöğürü temin ettikleri kurumlar	36
Şekil 4.24. İthal fidan çöğürlerinde bitki etiket örneği	37
Şekil 4.25. İşletmelerin fidan üretiminde tercih ettikleri çoğaltım yöntemleri.....	38
Şekil 4.26. Akçaağaç çoğaltım tekniği örneği	39
Şekil 4.27. İşletmelerin tercih ettikleri vegetatif üretim yöntemleri	39
Şekil 4.28. İşletmelerin süs bitkisi çoğaltımında çelik alma yöntemleri.....	40
Şekil 4.29. İşletmelerin çöğür dikim mesafeleri	41
Şekil 4.30. 40x90cm aralıkla dikilmiş batı çınarı	41
Şekil 4.31. İşletmelerin süs bitkisi fidanlarına repikaj uygulamaları.....	42
Şekil 4.32. Süs bitkisi işletmelerinde repikaj dikim aralığı dağılımı	43
Şekil 4.33. İşletmelerin dış mekan süs bitkilerinde uyguladıkları aşı yöntemleri	44
Şekil 4.34. İşletmelerin aşı kalemi muhafaza yöntemleri	45
Şekil 4.35. İşletmelerin sergi yeri sahiplik durumları	47
Şekil 4.36. Üretimi yapılan süs fidanların satış yerleri	48
Şekil 4.37. İhracatın toplam ürün satışı içerisindeki payı	49
Şekil 4.38. İşletmelerin üretim masrafları dağılımı	50
Şekil 4.39. İşletmelerin üretim parseli bulma zorluklarının nedenleri.....	51
Şekil 4.40. İşletmelerin iş gücü sorunları	52
Şekil 4.41. İşletmelerin iş gücü sorunlarının nedenleri.....	53
Şekil 4.42. İşletmelerin üretim alanlarında sulama suyu sorunları	54
Şekil 4.43. İşletmelerin üretim alanlarında sulama suyu sorunlarının nedenleri.....	55

Şekil 4.44. İşletmelerin pazarlama sorunları.....	56
Şekil 4.45. İşletmelerin pazarlama sorunlarının nedenleri.....	57
Şekil 4.46. Süs bitkisi işletmelerinin sektöre dair önerileri	58

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge 1.1. Süs bitkisi üretimi yapılan ülkeler	4
Çizelge 1.2. Ürün grubuna göre dünya süs bitkileri ihracatı.....	5
Çizelge 1.3. Türkiye süs bitkileri üretim oranları(da).....	6
Çizelge 4.1. İşletme sahiplerinin yaş grupları	14
Çizelge 4.2. İşletme sahiplerinin eğitim durumları	16
Çizelge 4.3. İşletme sahiplerinin cinsiyetleri	17
Çizelge 4.4. İşletme sahiplerinin süs bitkileri sektöründeki deneyim süreleri.....	18
Çizelge 4.5. İşletme sahiplerinin süs bitkisi ile ilgili sertifikaya sahiplik durumları	19
Çizelge 4.6. İşletmelerin kuruluş tarihi	20
Çizelge 4.7. İşletmelerin hukuki yapısı.....	21
Çizelge 4.8. İşletmelerin mülkiyet durumu.....	22
Çizelge 4.9. İşletmelerin faaliyet alanları	22
Çizelge 4.10. İşletmelerin iş gücü yoğunluk dönemi	23
Çizelge 4.11. Sorumlu teknik eleman çalıştırma durumu	24
Çizelge 4.12. İşletmelerin üretim harici faaliyet alanları	25
Çizelge 4.13. İşletmelerin kooperatiflere üyelik durumları	26
Çizelge 4.14. İşletmelerin üretimde tarımsal kredi kullanım durumları	27
Çizelge 4.15. İşletmelerin ek gelir durumları.....	28
Çizelge 4.16. İşletme arazilerinin mülkiyet durumu.....	28
Çizelge 4.17. İşletmelerin arazi büyüklükleri	29
Çizelge 4.18. Süs bitkisi üretici belgesi sahiplik durumu	30
Çizelge 4.19. Bitki pasaportu sistemine kayıt durumu	32
Çizelge 4.20. İşletmelerin süs bitkisi üretimine başladığı türler	33
Çizelge 4.21. Kestel’de üretilen dış mekan süs bitkileri.....	34
Çizelge 4.22. Kestel ilçesi süs bitkisi üretimde en çok tercih edilen türler	35
Çizelge 4.23. İşletmelerin süs bitkisi çoğürü temin ettikleri kurumlar	36
Çizelge 4.24. İşletmelerin fidan üretiminde tercih ettikleri çoğaltım yöntemleri	37
Çizelge 4.25. İşletmelerin tercih ettikleri vegetatif üretim yöntemleri	38
Çizelge 4.26. İşletmelerin süs bitkisi çoğaltımında çelik alma yöntemleri.....	40
Çizelge 4.27. İşletmelerin çoğür dikim mesafeleri	40
Çizelge 4.28. İşletmelerin süs bitkisi fidanlarına repikaj uygulamaları.....	42
Çizelge 4.29. Süs bitkisi işletmelerinde repikaj dikim aralığı dağılımı	42
Çizelge 4.30. İşletmelerin dış mekan süs bitkilerinde uyguladıkları aşı yöntemleri	43
Çizelge 4.31. İşletmelerin aşı kalemi muhafaza yöntemleri	44
Çizelge 4.32. İşletmelerin üretim deseni seçerken dikkat ettikleri hususlar	45
Çizelge 4.33. Üretim parsellerinde kök-ur nematodu analizi yapılma durumları.....	46
Çizelge 4.34. İşletmelerin bitki besleme için toprak analizi yaptırma durumları	46
Çizelge 4.35. İşletmelerin sergi yeri sahiplik durumları	47
Çizelge 4.36. Üretimi yapılan süs fidanların satış yerleri	47
Çizelge 4.37. İhracatın toplam ürün satışı içerisindeki payı	48
Çizelge 4.38. İşletmelerin üretim masrafları dağılımı	49
Çizelge 4.39. İşletmelerin üretim parseli bulma zorlukları.....	50
Çizelge 4.40. İşletmelerin üretim parseli bulma zorluklarının nedenleri.....	51
Çizelge 4.41. İşletmelerin iş gücü sorunları.....	52
Çizelge 4.42. İşletmelerin iş gücü sorunlarının nedenleri.....	53

Çizelge 4.43. İşletmelerin üretim alanlarında sulama suyu sorunları	53
Çizelge 4.44. İşletmelerin üretim alanlarında sulama suyu sorunları nedenleri	54
Çizelge 4.45. İşletmelerin zirai mücadele sorunları.....	55
Çizelge 4.46. İşletmelerin teknik bilgi sorunları	55
Çizelge 4.47. İşletmelerin pazarlama sorunları.....	56
Çizelge 4.48. İşletmelerin pazarlama sorunları nedenleri	57
Çizelge 4.49. Süs bitkisi işletmelerinin sektöre dair önerileri	58

1. GİRİŞ

Estetik, fonksiyonel ve ekonomik ihtiyaçlar için yetiştirilen bitkilere süs bitkileri denilmektedir (Ay 2009).

Süs bitkileri, insanların manevi ihtiyaçlarını karşılayıp, zihinlerini dinlendirmeye yönelik olarak yetiştirilen bitkiler olarak tanımlanmışlardır. Giderek bu tanımın içeriği genişlemiş ve süs bitkileri, özellikle kentsel alanlarda insan ile doğa arasında bir bağ ve konfor gibi fiziksel ihtiyaçların karşılamasına yönelik önemli unsurlardan biri haline gelmiş ve dış etkilerden kaynaklanan bir çok sorunun insan ve yaşamı üzerindeki olumsuz etkisinin ortadan kaldırılmasında yararlanılan araçlardan biri olarak görülmeye başlanmıştır (Karagüzel ve ark. 2010).

Süs Bitkileri sektörü sınıflandırıldığında, kesme çiçekler, iç mekân süs bitkileri, dış mekân süs bitkileri ve doğal çiçek soğanları olarak gruplandırılırlar. Ağaç ve ağaççıklar, mevsimlik çiçekler ve çimler de süs bitkileri gruplarının içerisinde değerlendirilmektedir (Karagüzel ve ark. 2010).

İnsanoğlu, ilk çağlardan beri başta bitkiler olmak üzere çevresinde estetik değer taşıyan unsurlara ilgi göstermiş, onlardan etkilenmiş, günlük yaşantısının içerisinde bulundurmaya ve onları kullanmaya çalışmıştır. Bu nedenle bitkilerin süs amaçlı kültüre alınması, tarımsal amaçlı kültüre alınmalarından yeni değildir (Heywood 2003).

M.Ö. 2000'li yıllarda yabancı kasımpatı formları kültüre alınıp, yetiştirilip önemli gelirler elde edilmiştir. Tarihsel süreç içinde bitkilerin süs amaçlı kullanımlarına ilişkin iz ve işaretleri Mezopotamya, Mısır, Roma, Maya, İslam, Türk-İslam, Rönesans, Yeni ve Yakın Çağ uygarlıklarında görmek mümkündür (Karagüzel ve ark. 2010).

Süs bitkilerinin Osmanlı dönemindeki önemi Lale Devrinde ortaya çıkmıştır. Osmanlı'da lalenin yanı sıra gül, nergis, sümbül ve karanfil saraylarda kullanılan süs bitkilerindedir. Osmanlı döneminde Meclis-i Şukufe adıyla çiçeklerin tescil edildiği bir kurumun bulunması süs bitkilerine verilen önemin somut örneğidir. Bununla birlikte II.

Abdülhamit Döneminde öncelikli olarak gül olmak üzere çok sayıda süs bitkisi üretmek için Ziraat Mektebi Çiftliği kurulmuştur (Baktır 2013).

Şehirleşmenin hızlanmasıyla birlikte ağaçlandırma çalışmalarında ekolojik uyum maalesef dikkate alınmamakla birlikte çevrecilik adına bir çok yabancı ve istilacı tür dikilmektedir. Akasya ve kokarağaç gibi istilacı türler, ülkemizde doğal yoldan veya peyzaj çalışmalarıyla her geçen gün çoğalmaktadır. Çeşitlilik bakımından çok zengin olan Türkiye’de kent estetiğinde kullanılabilir dekoratif çok sayıda bitki olup, yörelere özgü doğal türler araştırılmalı ve uygulamalarda yer almalıdır (Yılmaz 2014).

Özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından sonra süs bitkileri sektörü, üretim alanı ve değeri açısından ülkeler için önemli bir sektör haline gelmiştir. Süs bitkileri sektöründe uzmanlaşma, üretim, pazarlama ve kullanım konuları endüstriyel ürünler gibi ele alınmaya başlamış ve standardizasyon ve teknolojinin sektörde kullanımı ile “Süs bitkileri Endüstrisi” adıyla anılmasıyla sonuçlanmıştır. Buna karşın gerek evrensel anlamda, gerek ülkesel anlamda sektörün gelişmesinin sürmesi için yeni ürünler, üretim ve pazarlama politikalarının gündeme getirilmesi ile yakından ilişkili görülmektedir. Türkiye’de bulunan süs bitkileri işletmeleri, birbirinden farklı hukuki ve yapısal özellikleri, sektörde var olabilme ve küreselleşme sürecinde önemli yapısal değişikliklere gitme ve yenilenme süreçlerinin esiginde bulunmaktadır (Karagüzel ve ark. 2010).

Türkiye’de süs bitkileri üretimi 1940’larda İstanbul’da kesme çiçek üretimi ile başlamıştır. Daha sonraki yıllarda bir yandan hızlı kentleşme, diğer yandan artan refah düzeyine paralel olarak estetiğe duyulan ilgi süs bitkilerine talebin gelişmesine yol açmıştır. Toplumun kültür düzeyi ve yaşam alışkanlıkları bu sektörü canlı tutan en önemli unsurlardır (Titiz ve ark. 2015).

Süs bitkileri sektörünün büyümesi, ihracat teşvikleri ve çoğaltma materyali ithaline kolaylıklar 1985 yılına kadar sınırlı olmuş olup; bu yıldan sonra ise tüm faaliyet alanlarında çok hızlı gelişmeler yaşanmıştır (Öztürk 2013).

Sektörün gelişimi açısından Aralık 2017’de TSE’den resmi standart olarak yayınlanan üç standart, sektörde üretimi arttırmaya ve haksız rekabet ortamını durdurmaya, uluslararası arenada rekabet gücümüzün artmasına katkı sağlamaktadır.

TS 13796 Süs bitkileri- İsimlendirme

TS 13797 Süs bitkileri – Biçim, kodlandırma ve ölçülendirme

TS 13798 Süs Bitkileri- Üretim-terimler ve tanımlar

Bitkilerin estetik özelliklerinden faydalanmak için dikimlerinin yanında yetiştirildikleri ortamların refah seviyelerini arttırdıkları görülmüştür. Kent peyzajında yol kenarlarına dikilen dış mekan süs bitkileri başta olmak üzere süs bitkilerinin çok yönlü kullanım imkanları vazgeçilmez tasarım elemanlarıdır (Yıldırım 2002).

Bitkilerin insan hayatındaki yeri farklı dönemlerde de olsa daima önemini sürdürmüştür. Bitkilerin süs bitkisi olarak kullanım amaçlı kültüre alınıp yetiştirilmesi çok eski tarihlere kadar uzanmasına karşın, dünyada süs bitkilerinin önemli bir sektör haline gelmesi 20. yüzyılın başında başlamış bir süreçtir.

Gelişmiş ülkelerinin şehirlerinde süs bitkisi yetiştiriciliği ilk olarak kesme çiçek yetiştiriciliği olarak başlamış ve iç ve dış mekân süs bitkileri üretimiyle devam etmiştir. Süs bitkileri üretimi ve pazarlanması ile ilgili araştırma faaliyetleri de bu gelişmeler ışığında artarak devam etmiş, günümüz çalışmalarında kullanılan kaynaklar bu dönemde üretilmiştir. Dünya savaşları, süs bitkileri sektörünün gelişimi ve üzerinde yapılacak çalışmalara engel olmuştur (Vonk Noordegraaf 1998).

2. dünya savaşının ardından süs bitkileri sektörü tekrar üretime başlamıştır. Savaş sonrası gelişmeler tarım sektörü içerisinde süs bitkilerinin payını arttırmıştır. ABD ve Kanada, daha sonra AB ülkeleri ve Asya kıtasında ise Japonya süs bitkileri sektörünün gelişmiş ve önden ülkeleri haline gelmişlerdir (Karagüzel ve ark. 2010).

Süs bitkileri işletmelerinin elde edebilecekleri gelir, diğer sektörlerden çok daha yüksek olabilir (Kelkit ve Bulut 1998, Onay 2008, Çiçekdemir 2010). Ülkemiz peyzaj ve süs bitkileri sektörü günümüzde 48.500 dekar üretim alanı ve 81.6 milyon \$ ihracat

değeriyle önemli bir sektör haline gelmesine rağmen 2016 yılında 5.6 milyon \$ değerinde ithalat yapmıştır (Kazaz ve ark. 2016).

Çalışmamızda, Bursa ili Kestel ilçesinde bulunan süs bitkileri fidanlık işletmeleri araştırma alanı olarak seçilmiştir. Seçilen fidanlıklara ilişkin güncel durumların ortaya konulmasına yönelik sektörel bir analiz yapılması çalışmanın ana amacını oluşturmaktadır.

Türkiye’de yaklaşık 60 yıldır süs bitkisi üretimi yapılmasına rağmen 11.01.2011 tarihli ‘Bitki Pasaportu ve Operatörlerin Kayıt Altına Alınması Hakkındaki Yönetmelik’ sonrasında ürünler, üretim aşamasından satış anına kadar geçen tüm işlemlerde denetime tabi tutulmaya başlamıştır.

1.1. Dünya’da ve Türkiye’de Süs bitkileri üretimi

ABD, Japonya, İtalya ve Hollanda gibi süs bitkileri üretim alanındaki önder ülkelerin yanı sıra Latin Amerika ve Afrika ülkelerinde de süs bitkisi üretimi gün geçtikçe artmaktadır. Son yıllarda iklim ve ucuz iş gücü imkânlarına sahip olan Kolombiya, Ekvator, Etiyopya ve Kenya gibi ülkeler en önemli kesme çiçek üreticisi ve ithalatçısı konumuna gelmektedirler. Çizelge 1.1.’de görüldüğü gibi 2018 verilerinde, dünya süs bitkileri üretimi toplamda 650.000 hektarlık alana sahiptir.

Çizelge 1.1.Süs bitkisi üretimi yapılan ülkeler

BÖLGELER	ÜRETİM ALANI(ha)
AVRUPA	60.000
ORTA DOĞU	6.200
AFRİKA	18.000
ASYA/PASİFİK	480.000
KUZEY AMERİKA	30.200
ORTA ve GÜNEY ABD	49.000
TOPLAM	650.000

Kaynak: (Anonim 2018a)

Üretim yapılan en büyük yer ise 480.000 ha alan ile Asya/Pasifik kıtasıdır. Toplam üretimin %75'lik kısmına sahip olan Asya/Pasifik kıtasına nazaran Amerika, Afrika, Avrupa ve Orta Doğu'nun üretim alanlarının toplamı, tüm üretim alanlarının %25'ine karşılık gelmektedir.

2017 yılı toplam üretim bazında dünya süs bitkileri ihracat rakamı 20 milyar 802 milyon \$'dır. İhracatta en yüksek paya sahip olan gruplar ise canlı bitkiler ve kesme çiçeklerdir (Çizelge 1.2.).

Çizelge 1.2. Ürün grubuna göre Dünya süs bitkileri ihracatı (1.000 USD)

ÜRÜN GRUBU	2014	2015	2016	2017
Canlı Bitkiler	9.387.847	8.033.284	8.436.513	9.140.593
Kesme Çiçekler	9.321.614	7.969.832	8.344.615	8.639.837
Çiçek Soğanları	1.989.811	1.654.360	1.720.214	1.775.782
Yosun ve Ağaç Dalları	1.172.421	1.094.277	1.154.100	1.245.693
TOPLAM	21.871.693	18.751.753	19.655.442	20.801.905

Kaynak: (Anonim 2018b)

Ülkemiz süs bitkileri üretimi açısından oldukça zengin bir içeriğe sahiptir. Şekil 1.1 de görüldüğü gibi Türkiye'nin ilk fidanlığı 1913 yılında iğne yapraklı ağaç fidanlarını yetiştirmek üzere kurulmuştur.

İklim, coğrafi şartlar, pazar olan ülkelere konum itibariyle yakınlığı sebebiyle çok önemli avantajlara sahiptir. Çizelge 1.3'te belirtildiği gibi Türkiye'de süs bitkisi üretiminin en yüksek olduğu İzmir, Sakarya, Antalya, Bursa, Yalova ve Edirne'dir. Bursa'da 2018 verilerine göre 2.989.44 adet süs bitkisi üretilmiştir.

Şekil 1.1. Atatürk Arboretumu

Çizelge 1.3. Türkiye süs bitkileri üretim oranları (da)

İl	2013	2014	2015	2016	2017	2018
İzmir	10.669,32	13.898,81	14.346,89	16.181,17	15.458,48	16.251,42
Sakarya	12.543,52	12.601,21	10.517,22	10.689,63	10.995,82	10.806,16
Antalya	5.636,93	5.687,34	5.509,53	5.506,03	5.577,08	5.959,14
Bursa	3.169,65	3.249,59	2.838,68	2.873,24	2.891,51	2.989,44
Yalova	2.709,89	2.773,21	2.772,80	2.739,79	3.275,44	3.559,93
Edirne	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00
Diğer	7.807,78	8.198,46	7.487,05	7.948,03	9.390,71	9.736,56
Toplam	45.037,09	48.908,62	45.972,17	48.437,89	50.089,03	51.802,64

(Kaynak:Anonim 2018c)

1.2. Araştırma alanının tanıtımı

Türkiye’de 2018 verilerine göre toplamda 51.802,64 da alanda süs bitkisi üretimi yapılmaktadır. Bursa ili 2.989,44 da üretim arazisi alanıyla süs bitkileri sektöründe önde gelen illerdendir.

Bursa ili sınırları içerisinde yer alan Kestel'in, M.Ö. 300'lü yıllarda bugünkü Yunanistan'dan gelen Megaralılar tarafından kurulduğu tahmin edilmektedir. Kentin ismi, Doğu Roma İmparatorluğu döneminde yapılan kaleye atfen 'Castel' kelimesinden gelmektedir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun kurucusu Osman Bey zamanında Yenişehir Bursa arasında yaşanan Dimboz Muharebesi'nin ardından 1306 yılında Osmanlıların eline geçen "Castel" zamanla Kestel ismini almıştır. Kestel, Bursa merkezinde Osmangazi, Yıldırım, Nilüfer, Gemlik Gürsu, Mudanya ile birlikte 7. merkez ilçe olarak Bursa Büyükşehir Belediyesi'ni oluşturmaktadır. 42.900 hektarlık bir alan üzerinde kurulan Kestel ilçesi, Nilüfer Belediyesi'nden sonra Bursa'nın merkez ilçe belediyeleri arasında yüz ölçüm bakımından 2. büyük ilçesidir (Anonim 2019a).

Kestel, Güney Marmara Bölgesi'nde Bursa ilinin doğusunda $29^{\circ} 12' 42''$ E boylam ve $40^{\circ} 11' 44''$ N enlemde bulunmaktadır. Doğusunda Yenişehir ve İnegöl, batısında Yıldırım ve Osmangazi, güneyinde Keles ve Osmangazi, kuzeyinde ise Gürsu ve Gemlik İlçeleri bulunmaktadır (Şekil 1.2.).

Şekil 1.2. Bursa İli Kestel İlçesi Konumu (Anonim 2019b)

Denizden yüksekliği 155 metre olup arazi genellikle dağlıktır. Kestel genelde ılıman bir iklime sahiptir. Nem oranı yüksektir. En sıcak ay Ağustos, en soğuk ay Ocaktır. Ortalama yağış $759,4 \text{ kg/m}^2$ 'dir (Anonim 2019a).

Kestel dışarıdan göç alan bir yerleşim yeridir. 1927'de 526 olan merkez nüfusu; 1990'da 15.239'a, 2000'de 27.496. 2009' da 37.282' ye çıkmıştır.

Bursa'nın doğu kapısı Kestel, son 15 yılda büyük gelişme gösteren ilçelerden biridir. Kestel'de Çimento Fabrikası'ndan sonra fabrikaların kuruluşu 1980 yıllarında olmuştur. Dış mekân süs bitkileri ve meyve fidancılığı ilçe ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır.

Kestel'de 1942 yılından itibaren başlayan meyve fidanı üretimi ile 20 yıl önce başlayan dış mekân süs bitkileri üretimi tüm Türkiye pazarında satılmaktadır. Mikro klima iklimi sayesinde fidancılığın başkenti olma misyonunu başarıyla yürütmektedir.

Kestel'de 200 civarında fidan üreticisi bulunmaktadır. Büyük çoğunluğu küçük aile işletmesidir. Kestel Süs Bitkileri ve Meyve Fidancılığı Üretim ve Pazarlama Kooperatifi'nde 130 üye bulunmaktadır.

Kestel ilçesi toplam arazisinin %25'i tarım arazisi, %42'si orman, %1'i çayır mera, %32'si ise tarım dışı kullanılan alandır. Bursa ili Kestel ilçesinde 2018 yılı dış mekan süs bitkileri miktarı 3 milyon adettir (Anonim 2019c).

2. KAYNAK ARAŞTIRMASI

Kesici (2010), süs bitkilerinin genetik varlığının belirlenmesi ve ıslahını çalışmıştır. Araştırmasında bazı sebeplerden dolayı doğal bitki örtüsünün tahrip edildiğini ve birçok bitki türünün yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu gözlemlemiştir. Türkiye'nin sahip olduğu bitki çeşitliliği avantajları, doğal türler üzerindeki baskılar ve ülkenin doğal bitki kaynaklarını koruma yolları ortaya koyulmuştur. Bitkilerin estetik özellikleri, kullanıldıkları mekânlara kazandırdıkları kimlik, ekolojiye olan katkıları gibi işlevlerini, bitki çeşitliliği yönünden değerlendirmiştir.

Gülbağ (2015) Türkiye'de çalışmaları devam eden süs bitkileri ıslah çalışmalarını ve bu çalışmaları yürüten kurumların hangileri olduğunu, süs bitkileri sektöründe üretimde kullanılmak üzere yerli çeşit miktarının artırılması için olması gerekenleri tespit etmiştir.

Altay (2012) Mustafa Kemal Üniversitesi'nde kullanılan süs bitkilerinin Latince ve Türkçe adları, ait oldukları familyaları ve süs bitkilerinin kökenlerini incelenmiştir. Kampüste belirlenen süs bitkisi türlerinin %10,07'si doğal, %17,83'ü kültüre alınmış bitkiler oldukları. %6,20'si Akdeniz iklimi bitkileri ve %65,90'ı yurtdışı kökenli süs bitkileri oldukları tespit edilmiştir. Kampüste bulunan yurtdışı kökenli süs bitkileri ve Türkiye'nin doğal florasında bulunmayan 85 türün; 31'i Abd, 20'si Asya, 6'sı Avustralya, 6'sı Afrika kıtası, 9'u Avrupa kıtası ve 1'i Japonya orijinli oldukları tespit edilmiştir.

Niemelä (1999) araştırmada biyolojik çeşitliliğin içinde buldukları ortamlara temel oluşturduğunu ayrıca ekolojik sistemin görmüş olduğu zararlara karşı da dayanıklılığını artıran önemli bir etken olduğunu belirtmiştir. Kent içindeki bitki yetiştirme ortamlarının üstün özelliklere sahip olduğunu, bazen bu alanlarda soyu tükenen türlerin bulunduğunu, dolayısıyla söz konusu habitatlardaki tür zenginliğinin korunmasına ciddi anlamda önem verilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Nemutlu ve ark. (2013) yaptıkları çalışmada tarihi kentler ve yapılar için mutlak gerekliliği olan süs bitkilerinin iklim isteklerine ve yetiştirilme şartlarına göre en doğru

şekilde kullanılması konusunu araştırmış ve bu konuda örnekler sunmuşlardır. Ayrıca tarihi mekanlara olan ilgi ve algının artması için dış mekân süs bitkileri kullanımının estetik, fonksiyonel ve ekolojik etkiler oluşturacak şekilde planlanması gerektiğini vurgulamışlardır.

Önder ve Akbulut (2011) çalışmada kent estetiği amacıyla kullanılan süs bitkilerinin buldukları yerlere getirdikleri imkanlar ve kentlerde ağaçlandırma çalışmalarını incelemiştir. Aksaray ilinde peyzaj çalışmalarında kullanılan bitki türleri belirlenmiştir. Çalışmada yeşil alanlarında kullanılan 36 adet ağaç ve ağaççık, 27 adet çalı ve sarılıcı tür olduğunu tespit etmişler, kullanım alanlarındaki fonksiyonlarını belirtmişlerdir.

Kurt (2015) Afyonkarahisar Orman fidanlığında üretilen süs bitkilerinin maliyetlerini araştırmıştır. Çalışma sonucu olarak çıplak köklü süs bitkisi fidanı üretiminin ekonomik değerler açısından zarara sebep olduğu görülse de pazarlama kısmını ilgilendiren nakliye ve dikim kolaylıkları açısından değerlendirildiğinde artılarının olduğunu savunmuştur.

Gülçür (2015) çalışmada Dünyada, AB ülkelerinde ve Türkiye’de süs bitkisi sektörünün, durumunu, ülkelerin sektör içindeki üretim alanlarını ve ekonomik değerlerini sunarak, karşılaştırmalar yapmıştır. Süs bitkisi üretiminde bölgenin iklim şartlarının üretime ve pazarlamaya direk etkisini vurgulamıştır. Süs bitkileri sektörünü geliştirmek ve kaliteyi arttırmak için AB ve Bakanlık desteklerinden faydalanılması gerektiğini savunmuştur. Üreticilerin iklim değişikliğini dikkate alarak kuraklığa dayanıklı çeşitlerin geliştirilmesi üzerine çalışmalar yapması gerektiğini belirtmiştir.

Karagüzel ve ark. (2010) süs bitkisi üretim alanlarını, ihracattaki payını ve sektöre ait özelliklerini SWOT analizi ile birlikte değerlendirmiştir. Dış mekân süs bitkileri açısından Türkiye’nin önemli derecedeki üstünlüğü olan yurtiçi gen kaynakları ve ekolojik çeşitliliğinin, sektörel örgütlenme, standartlara uyum, bilgi ve teknoloji ile kalitenin iyileştirilmesi ile birlikte geniş coğrafyalara sunma noktasına taşınabileceğini savunmuştur.

Kazaz ve ark. (2016) Türkiye'nin süs bitkisi üretim alanlarını, ekonomik durumu ve dünya ticaretindeki payını ortaya koymuştur. Süs bitkisi sektörünün sorunları incelenmiş ve bunlara çözümleri önerileri sunulmuştur. Özellikle dışa bağımlılığın azaltılması için ve dünya piyasalarında rekabet gücünün artırılması noktasında verim ve kalitesi yüksek yerli süs bitkisi çeşitlerinin geliştirilmesine vurgu yapmışlardır.

Gürsan ve Erkal (1998) Ülkemizde ve uluslararası alanda süs bitkileri üretimi ve ticaretindeki gelişmeleri incelemişlerdir. Çalışmada ülkelerdeki süs bitkisi üretimi, mevcut durumu ve gelişimi göz önüne konulmuştur. Dünyada süs bitkileri satışında en yüksek miktarın kesme çiçeklere ait olduğu belirtilmiştir.

Gençer (2014) "Dünya'da ve Türkiye'de Kesme Çiçek Sektörü Pazarlama Organizasyonları ve Tüketici Eğilimleri" adlı, İstanbul ilinin çalışma alanı olarak seçildiği ve Dünya'da ve Türkiye'de kesme çiçek sektörünün yapısı, bitki üretimi ve pazarlama imkanlarının incelendiği doktora çalışmasında SWOT analiz yöntemini kullanmıştır. Hollanda bitki mezar sistemi detaylı şekilde anlatılmıştır. Kesme çiçek kullanımının sebep sonuç ilişkisi ve Türkiye'de yasal düzenlemelerin yapılmasıyla, mezar sisteminin yenilenmesi gerektiğinin; üretim niteliğine ve teknolojik yatırımlarla süs bitkisi fidanlarında kalitenin artırılması gerektiğinin sonucuna ulaşmıştır.

Çelikel (2013) Kesme çiçeklerde hasat sonrasında ortaya çıkan sorunlar ve bunların bertaraf edilmesi için kullanılan kimyasal maddeleri araştırmıştır. Hasat edilen bitkilerin taşınması esnasında kullanabilecek yöntemlere ve kalitenin sağlanması ve devamlılığı için yapılması gerekenleri tespit etmiştir.

Kurnaz (2014) Küreselleşmenin artmasıyla Türkiye ekonomisinin 1980'den başlayıp dışa dönük izlediği ekonomik politikaları ele almış, yaşanan süreçler üzerine araştırma yapmış, krizleri ve etkileri ve yapısal dönüşümleri değerlendirilmiştir.

3.MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma materyalini, Bursa ili Kestel ilçesinde süs bitkisi üretimi yapan üreticilerle yapılan anket çalışmasından elde edilen veriler oluşturmaktadır. Ayrıca konu ile ilgili kaynaklar, araştırmalar, kitaplar ve raporlar da materyal olarak değerlendirilmiştir. Literatür taraması sonrasında edinilen bilgiler ışığında anket soruları (50 soru) oluşturulmuştur (EK-2). Araştırma için hazırlanan anket sorularının bir kısmı konuyla ilgili çeşitli araştırmalara dayanılarak hazırlanmış, bazı sorular ise araştırmanın amacı, konunun içeriği ve anketin uygulanacağı ana kitlenin özellikleri dikkate alınarak araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Araştırma bağlamında ana kitleyi, Burs İli Kestel ilçesindeki süs bitkileri üreticileri meydana getirmektedir. Bursa ilindeki tek süs bitkileri kooperatifi, S.S. Kestel Süs Bitkileri ve Meyve Fidancılığı Üretim ve Pazarlama Kooperatifi'dir.

Bu çalışmadaki hedef kitle Kestel ilçesindeki süs bitkisi üretimi ile uğraşan işletmeler arasından, örnekleme yöntemi kullanılarak tespit edilmiştir. Bu amaçla aşağıdaki oransal örnek hacmi formülünden yararlanılarak %95 olasılık, %10 hata payı ile örnek hacmi hesaplanmıştır. Araştırmada örnek hacmi 30 olarak saptanmış ve anket değerlendirmeye tabi tutulmuştur (Şekil 3.1.).

$$n = Np(1-p) / (N-1) \sigma^2 p_x + p(1-p)$$

Formülde;

n = Örnek hacmi

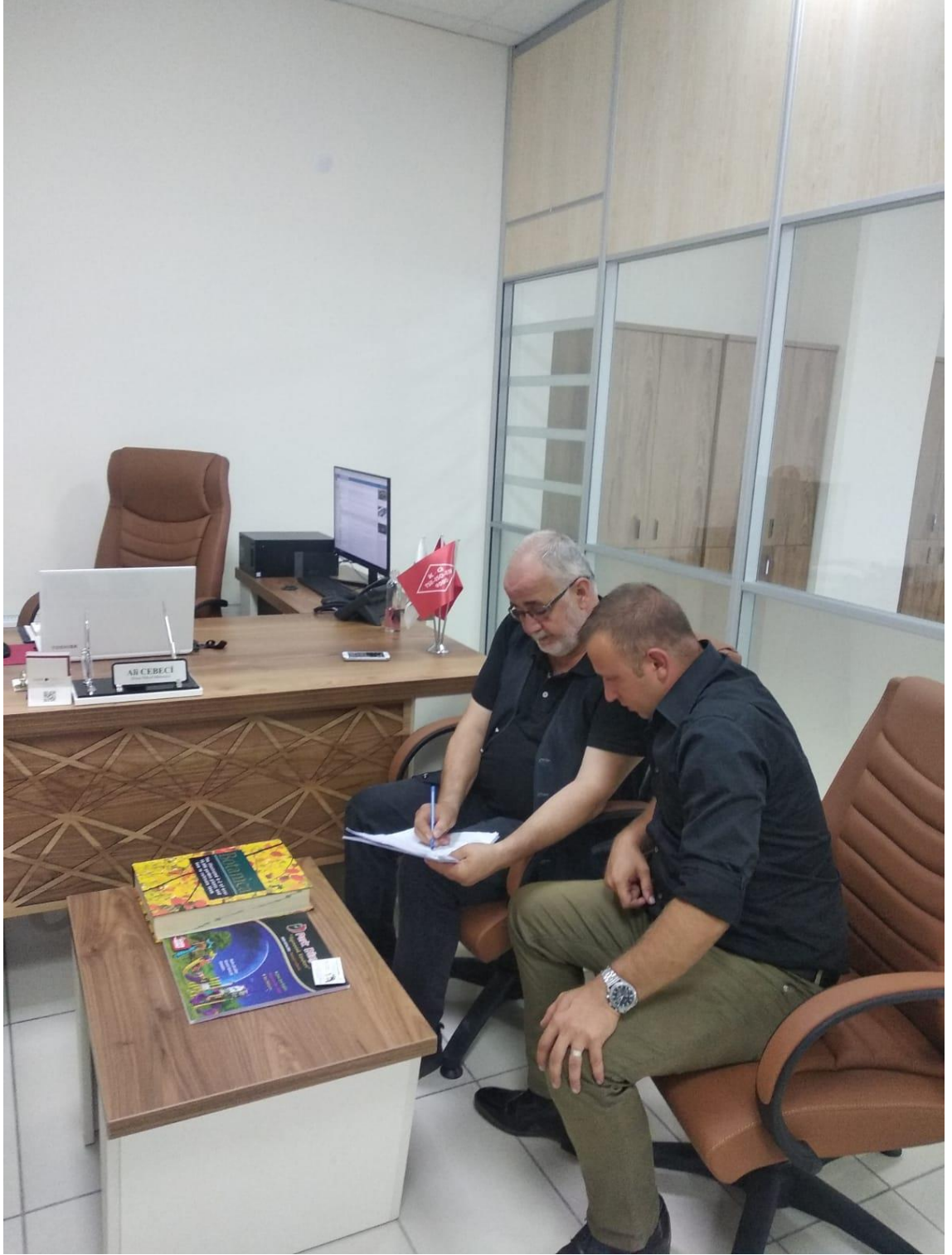
N = Toplam süs bitkisi üretici sayısı

P = Süs bitkisi üretimi yapan üreticilerin oranı (maksimum örnek hacmine ulaşmak için

p = 0,5 alınmıştır

p = Örneğe girecek üreticilerin oranı

$\sigma^2 p_x$ = Oranın varyansıdır.

Şekil 3.1. Süs bitkisi üreticileriyle anket çalışması

4. BULGULAR

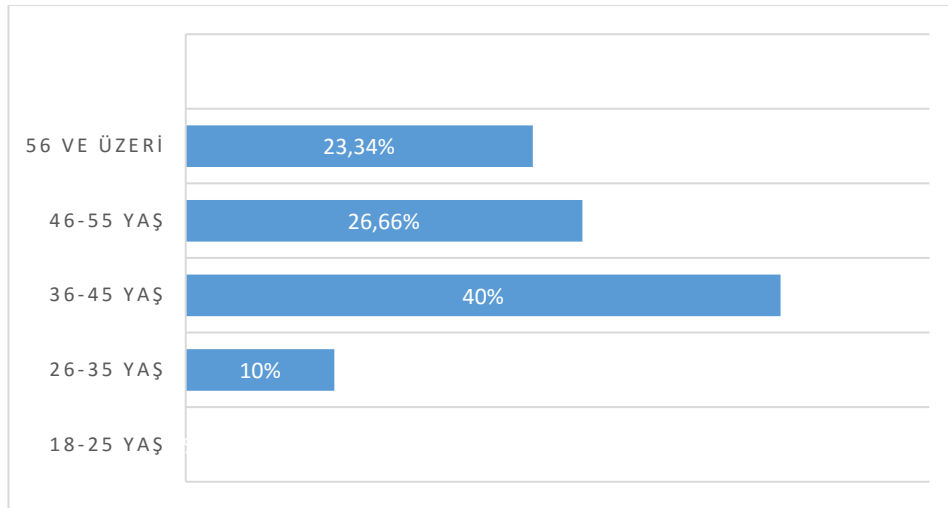
4.1. Süs Bitkisi İşletmecilerinin zellikleri

4.1.1. İşletme sahiplerinin yaş grupları

Araştırmada, süs bitkileri işletme sahiplerinin yaşları gruplara ayrılarak hesaplanmış, ortalama, minimum ve maksimum yaşları Çizelge 4.1. ve Şekil 4.1. verilmiştir.

Çizelge 4.1. İşletme sahiplerinin yaş grupları

Yaş Grupları	Frekans(n)	Yüzde(%)
18-25 Yaş Arası	0	0
26-35 Yaş Arası	3	10
36-45 Yaş Arası	12	40
46-55 Yaş Arası	8	26,66
56 Yaş ve zeri	7	23,34
Toplam	30	100
Minimum Yaş	26	
Maksimum Yaş	72	
Ortalama Yaş	47,5	

Şekil 4.1. İşletme sahiplerinin yaş grupları

Araştırma sonucu Kestel ilçesi süs bitkileri işletme sahiplerinin yaş ortalaması 47,5 olarak bulunmuştur. 18-25 yaş arası hiç kimse yok iken, 26-35 yaş grubu %10, 36-45 yaş grubu %40, 46-55 yaş grubu %26,66 oranındadır. 56 yaş ve üzerinde bulunan üreticilerin toplam orandaki payı %23'tür (Şekil 4.2.).

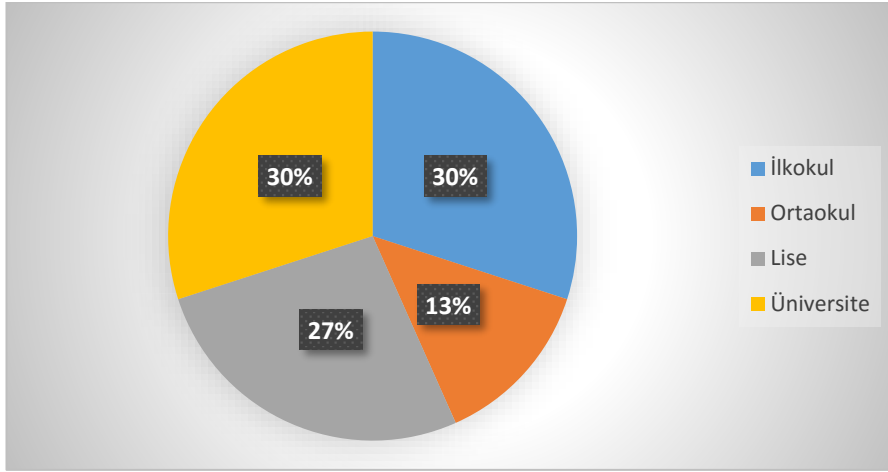
Şekil 4.2. Kestel süs bitkisi üreticilerinden Tahsin Sevinç

4.1.2. İşletme sahiplerinin eğitim durumları

Eğitim düzeyi toplumlarda sosyo ekonomik düzeyin belirlenmesinde önemli bir göstergedir. Araştırmada süs bitkisi üreticilerinin eğitim durumları dağılımı çizelge 4.2.'de yedi eğitim grubunda ve grafik olarak beş grup altında şekil 4.3.'de belirtilmiştir.

Çizelge 4.2.İşletme sahiplerinin eğitim durumları

Eğitim Grupları	Frekans (n)	Yüzde (%)
Okuryazar Değil	-	-
Okuryazar	-	-
İlkokul Mezunu	9	30
Ortaokul Mezunu	4	13,34
Lise Mezunu	8	26,66
Üniversite Mezunu	9	30
Yüksek Lisans-Doktora Mezunu	-	-
Toplam	30	100

Şekil 4.3.İşletme sahiplerinin eğitim durumları

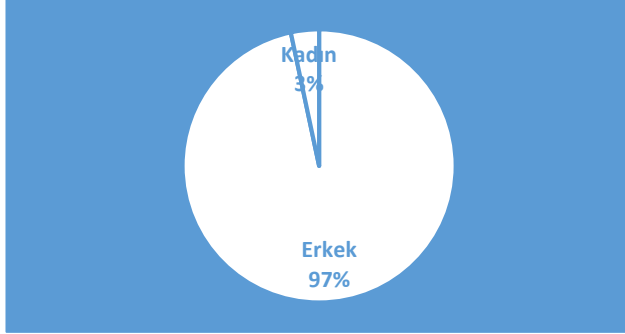
Okuma yazma bilmeyen ve yüksek lisans-doktora mezunu olan işletmeci bulunmamaktadır. İşletme sahiplerinin %30'u ilkokul mezunu, %13,34'ü ortaokul mezunu, %26,66'sı lise mezunu, % 30'u üniversite mezunudur. İlkokul mezunu ve üniversite mezunu işletmeciler %30 ile en yüksek oranda bulunmaktadır.

4.1.3. İşletme sahiplerinin cinsiyetleri

Süs bitkileri sektöründe üreticilerin cinsiyetleri sosyolojik bilgilendirme yapmaktadır. Araştırmada süs bitkisi üreticilerinin cinsiyetleri belirlenip, Çizelge 4.3. ve Şekil 4.4. 'de açıklanmıştır.

Çizelge 4.3. İşletme sahiplerinin cinsiyetleri

Cinsiyet	Frekans(n)	Yüzde(%)
Erkek	29	96,67
Kadın	1	3,33
Toplam	30	100

Şekil 4.4. İşletme sahiplerinin cinsiyetleri

Kestel İlçesi Süs Bitkileri Sektöründe üretici kadınların oranı %3 ile oldukça düşük çıkmıştır. Mevcut kadın üreticilerin ise sektörde üreticiler ile nihai tüketiciler arasında (fidan satış yeri işletmecisi) aracı olarak çalıştığı gözlemlenmiştir.

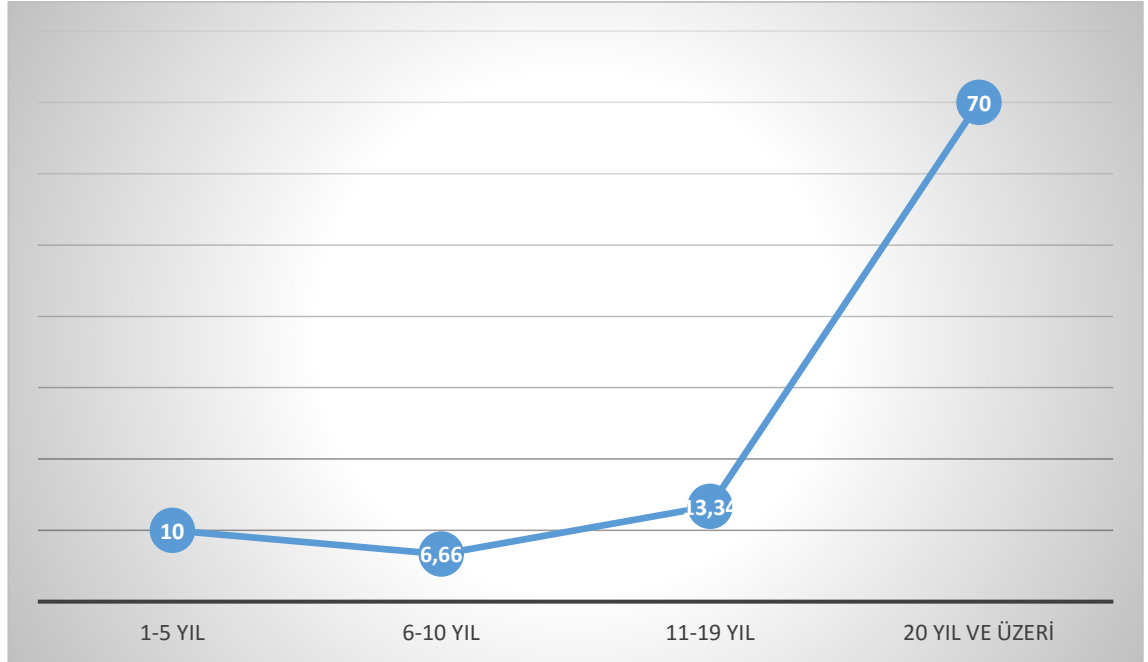
4.1.4. İşletme sahiplerinin süs bitkileri sektöründeki deneyim süreleri

Süs bitkileri üretiminde meslekteki deneyim süresi bilgi, birikim ve tecrübe açısından fikir sahibi olunmasına yardımcı olmaktadır. Kestelli üreticilerin deneyim yılları dört grup halinde incelenip Çizelge 4.4.'de, grafiksel dağılımı ise Şekil 4.5. verilmektedir.

Çizelge 4.4. İşletme sahiplerinin süs bitkileri sektöründeki deneyim süreleri

Deneyim Yılı	Frekans(n)	Yüzde(%)
1-5 Yıl	3	10
6-10 Yıl	2	6,66
11-19 Yıl	4	13,34
20 Yıl ve üzeri	21	70
Toplam	30	100
Maksimum Deneyim Yılı	50	
Minimum Deneyim Yılı	2	
Ortalama Deneyim Yılı	21,6	

Şekil 4.5. İşletme sahiplerinin süs bitkileri sektöründeki deneyim süreleri

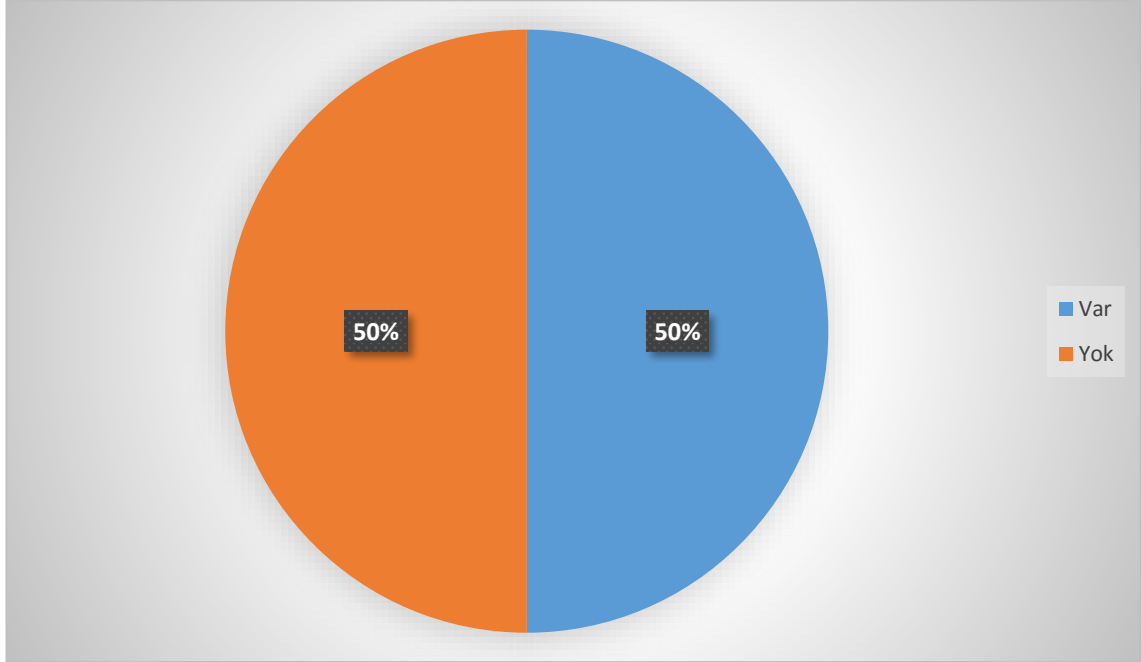
Süs bitkileri sektöründe ortalama deneyim yılı 21,6 yıl olarak bulunmuştur. Üreticilerden 1-5 yıl arası %10, 6-10 yıl deneyime sahip olanların oranı %6,66, 11-19 yıl deneyime sahip olanların oranı %13,34 ve son olarak ve en yüksek oranda 20 yıl ve üzeri deneyime sahip üreticilerin oranı %70 olarak belirlenmiştir.

4.1.5. İşletme sahiplerinin süs bitkisi ile ilgili sertifikaya sahiplik durumları

Çizelge 4.5.'de ve Şekil 4.6.'da görüldüğü gibi Kestel süs bitkileri üreticilerinin %50si süs bitkileri üretimi ile ilgili kurs ve belgelere sahipken, %50'lik kısmında ise herhangi bir belge bulunmamaktadır.

Çizelge 4.5. İşletme sahiplerinin süs bitkisi ile ilgili sertifikaya sahiplik durumları

Belge Sahiplik Durumu	Frekans(n)	Yüzde(%)
Var	15	50
Yok	15	50
Toplam	30	100

Şekil 4.6. İşletme sahiplerinin süs bitkisi ile ilgili sertifikaya sahiplik durumları

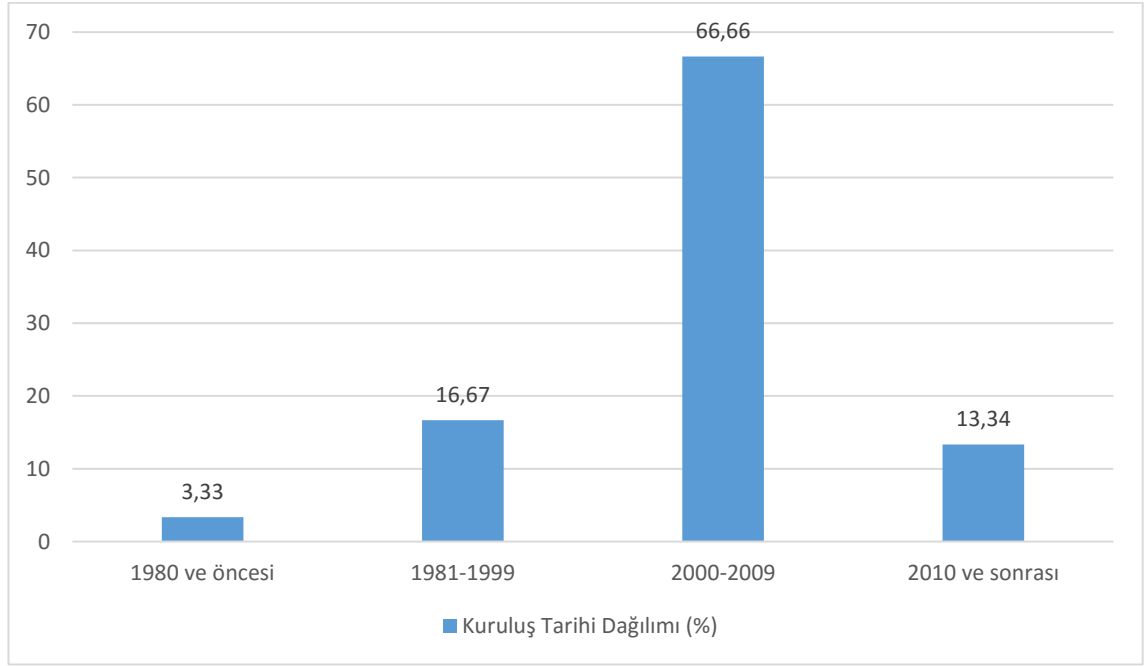
4.2 İşletmelerin Özellikleri

4.2.1 İşletmelerin kuruluş tarihi

Süs bitkileri işletmelerinin kuruluş yıllarıyla ilgili dağılımı dört grupta Çizelge 4.6 ile grafik halinde ise Şekil 4.7'de açıklanmıştır. Grupların oluşumunda 2000 Yılında kurulan S.S. Kestel Süs Bitkileri ve Meyve Fidancılığı Üretim ve Pazarlama Kooperatifi faktörlerin en belirleyicisi olmuştur.

Çizelge 4.6.İşletmelerin kuruluş tarihi

Kuruluş Tarihi	Frekans(%)	Yüzde(%)
1980 ve Öncesi	1	3,33
1981-1999	5	16,67
2000-2009	20	66,66
2010 ve sonrası	4	13,34
Toplam	30	100

Şekil 4.7.İşletmelerin kuruluş tarihi

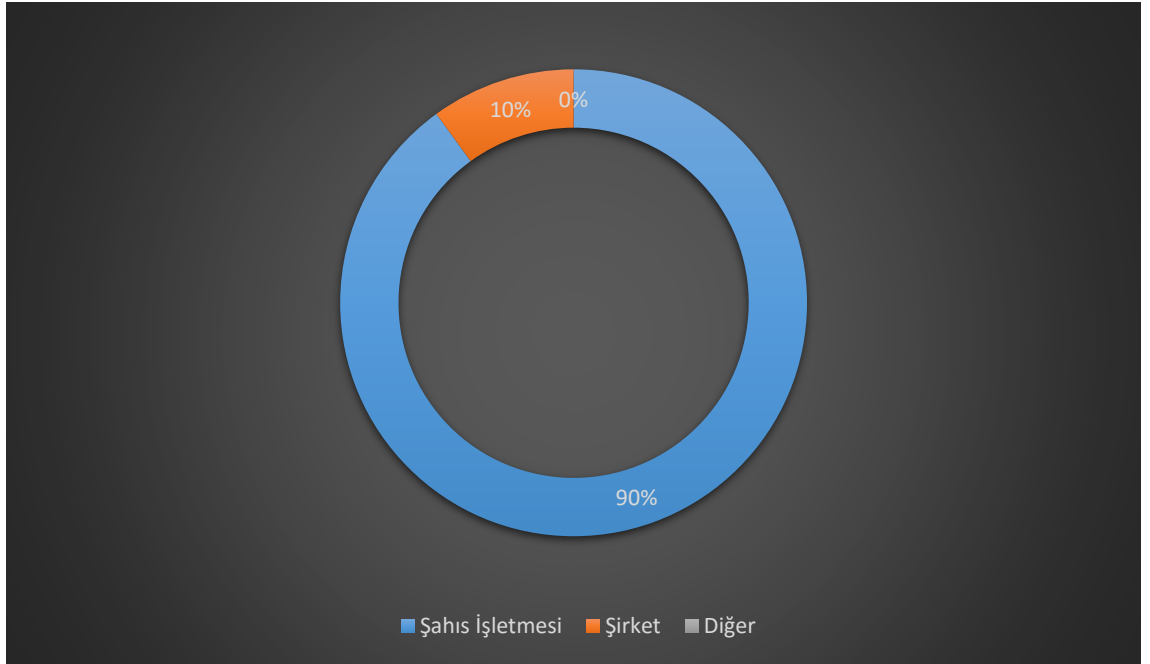
Süs bitkisi işletmelerinin büyük çoğunluğu %66,66 lık oranla 2000-2009 yılları arasında kurulmuştur. Bu oranda Kestel Süs Bitkileri Kooperatifinin kurulması büyük öneme sahiptir. 1980 ve öncesi kurulan işletmelerin oranı %3,33, 1981-1999 arasında kurulanların oranı 16,67 ve 2010 ve sonrası kurulan süs bitkisi işletmelerinin toplam orandaki payı %13,34 tür.

4.2.2 İşletmelerin hukuki yapısı

Süs bitkileri işletmelerinin hukuki yapısı Çizelge 4.7. ve Şekil 4.8.'de görülmektedir. Araştırmadan çıkan sonuca göre süs bitkisi işletmelerinin %90'lık kısmı şahıs işletmesi, %10'luk kısmı ise şirkettir.

Çizelge 4.7. İşletmelerin hukuki yapısı

Hukuki Yapı	Frekans(n)	Yüzde(%)
Şahıs İşletmesi	27	90
Şirket	3	10
Diğer	0	0
Toplam	30	100

Şekil 4.8. İşletmelerin hukuki yapısı

4.2.3 İşletmenin mülkiyet durumu

Süs Bitkileri işletmelerinde kanuni olarak sorumluluk firma sahibine yada yetkili olarak atadığı kişiye aittir. Araştırmada süs bitkileri işletmelerinin mülkiyet durumları Çizelge 4.8 verilmektedir. Araştırmada süs bitkileri işletmelerinin tamamının hukuki sorumluluğu firma sahibindedir.

Çizelge 4.8. İşletmelerin mülkiyet durumu

Mülkiyet Durumu	Frekans(n)	Yüzde(%)
Şirket Sahibi	30	100
Sorumlu kişi	0	0
Toplam	30	100

4.3 İşletmelerin Üretim ve Pazarlama Olanakları

4.3.1 İşletmelerin faaliyet alanları

Süs Bitkileri kendi içerisinde iç mekan süs bitkileri, dış mekan süs bitkileri, doğal çiçek soğanları ve kesme çiçekler olarak 4 gruba ayrılmıştır. Araştırmada, işletmelerin faaliyet alanları Çizelge 4.9’da görülmektedir.

Çizelge 4.9. İşletmelerin faaliyet alanları

Üretim Grubu	Frekans(n)	Yüzde(%)
İç Mekan Süs Bitkileri	0	0
Dış Mekan Süs Bitkileri	30	100
Kesme Çiçekler	0	0
Doğal Çiçek Soğanları	0	0
Toplam	30	100

Araştırmada Kestel İlçesi Süs Bitkileri İşletmelerinin tamamında dış mekan süs bitkileri üretimi yapıldığı belirlenmiştir(Şekil 4.9.).

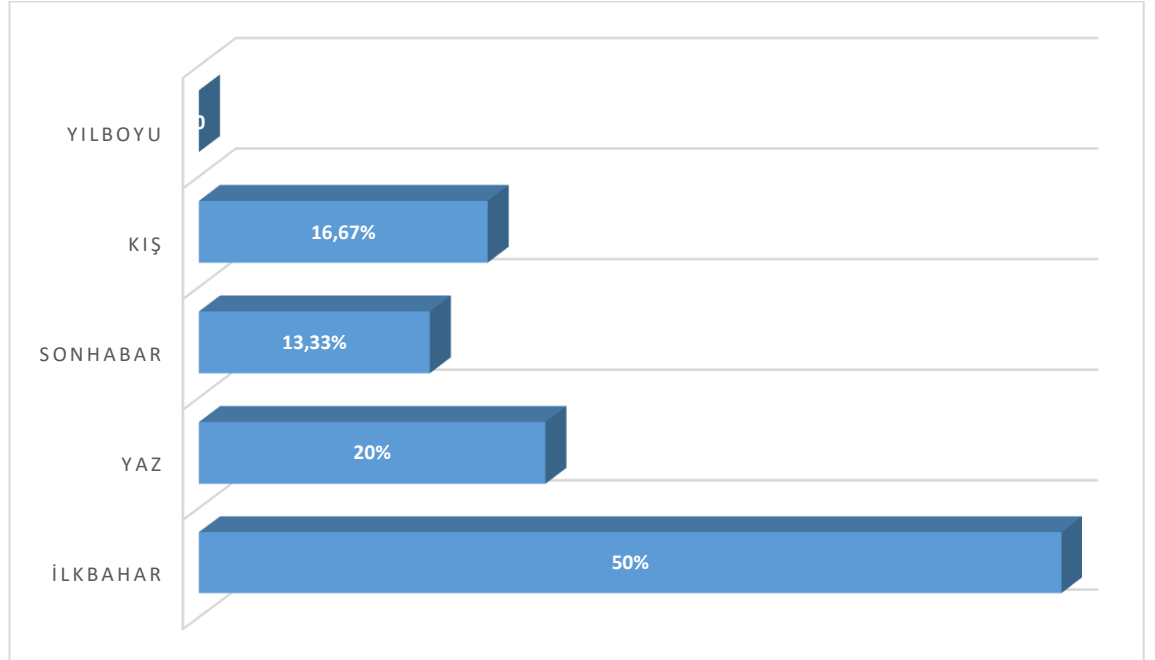
Şekil 4.9.Süs bitkisi üretim serası

4.3.2 İşletmelerin iş gücü yoğunluk dönemleri

Tarım sektöründe iş yoğunluğu mevsimlere göre farklılık göstermektedir. İşletmelerin üretim desenlerine göre iş gücü yoğunlukları senenin belli zamanlarında artış gösterebilmektedir. Süs bitkileri işletmelerinin iş gücü yoğunluk dönemleri Çizelge 4.10 ve grafiksel olarak Şekil 4.10.açıklanmıştır.

Çizelge 4.10. İşletmelerin iş gücü yoğunluk dönemi

İşgücü Yoğunluk Dönemi	Frekans(n)	Yüzde(%)
İlkbahar	15	50
Yaz	6	20
Sonbahar	4	13,33
Kış	5	16,67
Yılboyu	0	0
Toplam	30	100

Şekil 4.10. İş gücü yoğunluk dönemi

Araştırmada süs bitkileri işletmelerinde iş yoğunluğunun en yüksek olduğu dönem %50 oranıyla ilkbahar çıkmıştır. Vejetasyon döneminin başlangıcı olan bu ayda tohum ekme,

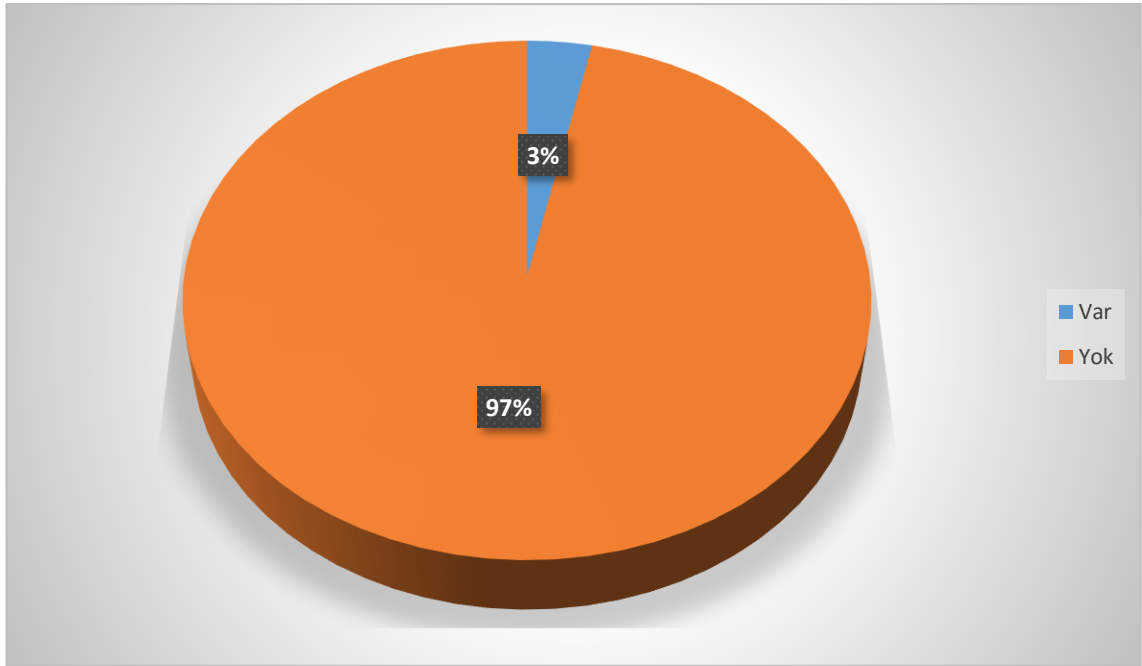
fidan dikimi, fide dikimi, saksı değişimi, repikaj uygulamaları, budama, aşılama, elik almak, köklendirme, toprak işleme, ilaçlama faaliyetleri yapılmaktadır. Yıl boyu iş gücü yoğunluğu olduğunu belirten hiç kimse yoktur. Kış aylarında %16.67, sonbaharda %13.33 ve yaz aylarında %20'lik kısma göre iş gücünün en yüksek olduğu dönemlerdir.

4.3.3 İşletmede sorumlu teknik eleman alıştırma durumları

Süs bitkileri işletmelerinde üretim, pazarlama ve Bakanlık talimatları gereği teknik eleman alıştırma durumları izelge 4.11. ve grafiksel olarak Şekil 4.11. verilmiştir.

Çizelge 4.11. Sorumlu teknik eleman alıştırma durumu

Teknik Eleman	Frekans(n)	Yüzde(%)
Var	1	3,33
Yok	29	96,67
TOPLAM	30	100

Şekil 4.11. Sorumlu teknik eleman alıştırma durumu

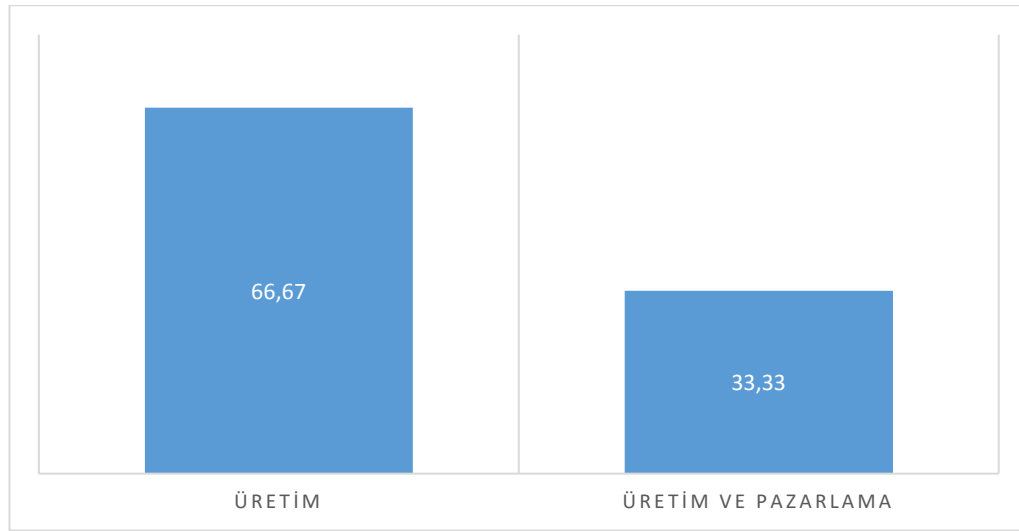
Süs bitkileri işletmelerinin yalnızca %3'ün de teknik eleman (Mühendis, Peyzaj Mimarı, Tekniker vb.) bulunmaktadır. %97'lik oranla teknik eleman çalıştırmayan işletmeler, üyesi oldukları Süs Bitkileri Kooperatifinin Sorumlu Mühendisi tarafından ticari ve kanuni işlemlerini yürütmektedirler.

4.3.4.Süs bitkisi işletmelerinin üretim harici faaliyet alanları

İşletmelerin faaliyet yaptıkları alanlar Çizelge 4.12. ve Şekil 4.12.'te verilmiştir.

Çizelge 4.12.İşletmelerin üretim harici faaliyet alanları

Faaliyet Alanları	Frekans(n)	Yüzde(%)
Üretim	20	66,67
Üretim ve Pazarlama	10	33,33
Toplam	30	100

Şekil 4.12. İşletmelerin üretim harici faaliyet alanları dağılımı

Süs bitkileri işletmelerinin %66,67 lik kısmı sadece üretim, % 33,33 lük kısmı ise üretim ve pazarlamayı beraber yapmaktadır. Sadece üretim yapılan işletmeler ürünlerini S.S. Kestel Süs Bitkileri Kooperatifi kanalıyla pazarlamaktadırlar.

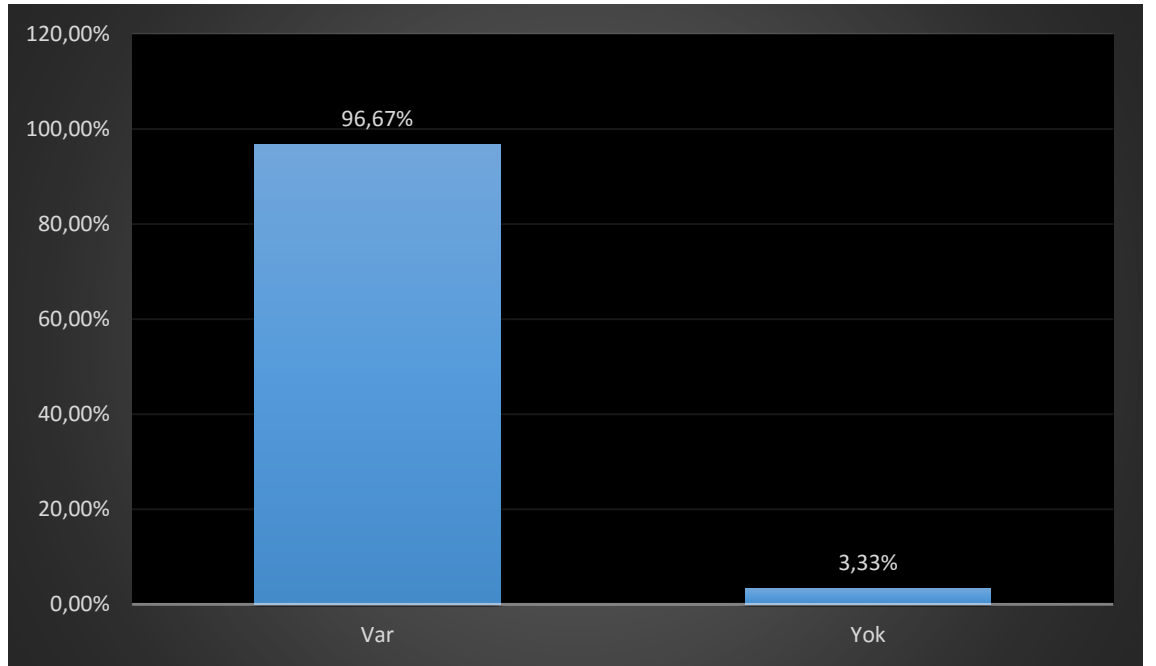

4.3.5.İşletmelerin kooperatiflere üyelik durumları

Tarım sektöründe Kooperatifler çiftçi örgütlerinden en önemli olanlarındandır. Kestel İlçesinde süs bitkisi ve meyve fidanı üreticilerinin üye olduğu S.S. Kestel Süs Bitkileri ve Meyve Fidancılığı Üretim ve Pazarlama Kooperatifi büyük bir çiftçi örgütlenmesidir. İşletmelerin kooperatiflere üyelik durumu Çizelge 4.13. ve Şekil 4.13. de grafiksel olarak verilmiştir.

Çizelge 4.13.İşletmelerin kooperatiflere üyelik durumları

Kooperatife Üyelik	Frekans(n)	Yüzde(%)
Var	29	96,67
Yok	1	3,33
Toplam	30	100

Şekil 4.13. İşletmelerin kooperatif üyelik durumları dağılımı

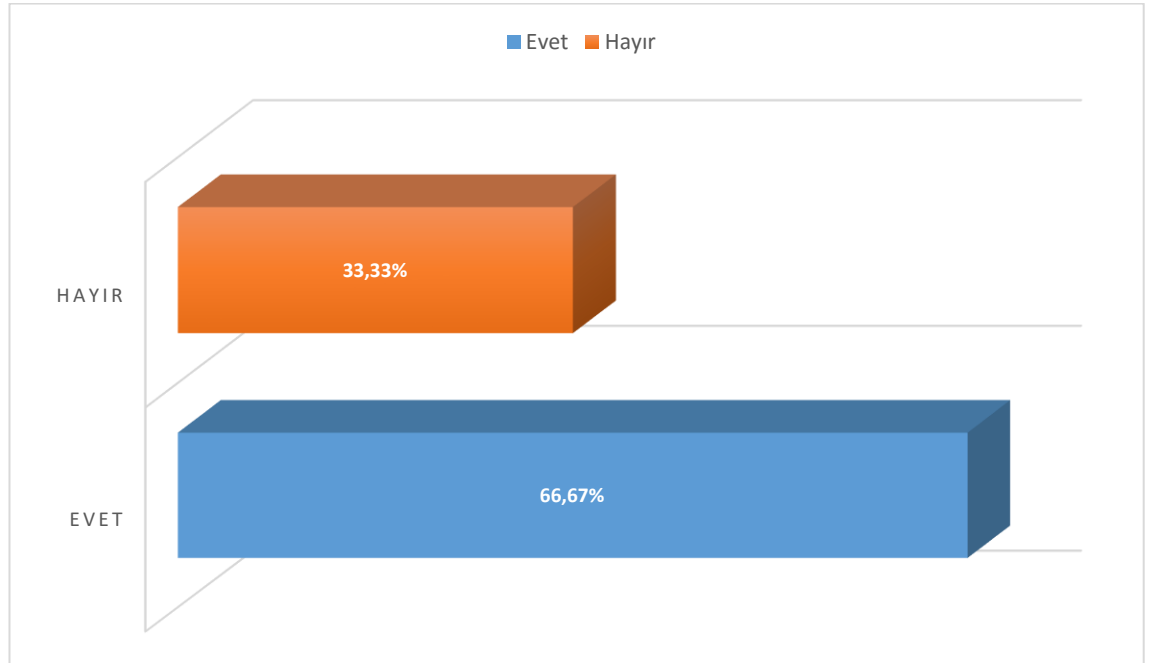
Süs Bitkileri işletmelerinin %96,67 lik büyük bir oranının kooperatif üyeliği bulunmaktadır. Kooperatif üyesi olmayan işletmelerin toplam orandaki oranı %3.33'tür.

4.3.6.İşletmelerin üretimde tarımsal kredi kullanım durumları

Araştırma sonucu tespit edilen tarımsal kredi kullanım oranları Çizelge 4.14. ve Şekil 4.14'de verilmiştir.

Çizelge 4.14. İşletmelerin üretimde tarımsal kredi kullanım durumları

Kredi Kullanımı	Frekans(n)	Yüzde(%)
Evet	20	66,67
Hayır	10	33,33
Toplam	30	100

Şekil 4.14. İşletmelerin üretimde tarımsal kredi kullanım durumları

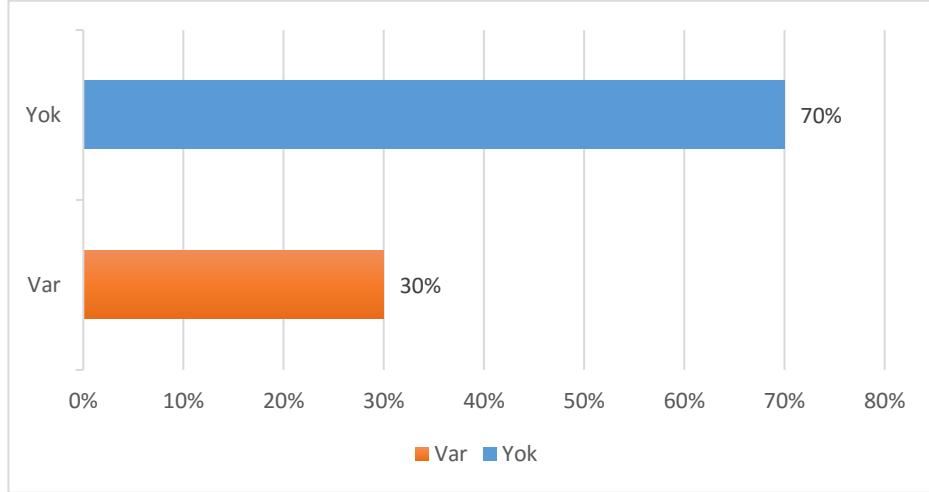
Süs bitkisi işletmelerinin %66,67'si tarımsal üretim amacıyla kredi kullanmaktadırlar. Çiftçi Kayıt Sistemi(ÇKS)'ye kayıt edilen araziler üzerinden tarımsal kredi kullanılmaktadır.

4.3.7. İşletmelerin süs bitkisi üretimi harici ek gelire sahip olma durumları

İşletmelerin süs bitkisi üretimi harici ek gelire sahip olma durumları Çizelge 4.15. ve Şekil 4.15.'de verilmiştir.

Çizelge 4.15.İşletmelerin ek gelir durumları

Ek Gelir Durumu	Frekans(n)	Yüzde(%)
Var	9	30
Yok	21	70
Toplam	30	100

Şekil 4.15. İşletmelerin ek gelir durumları

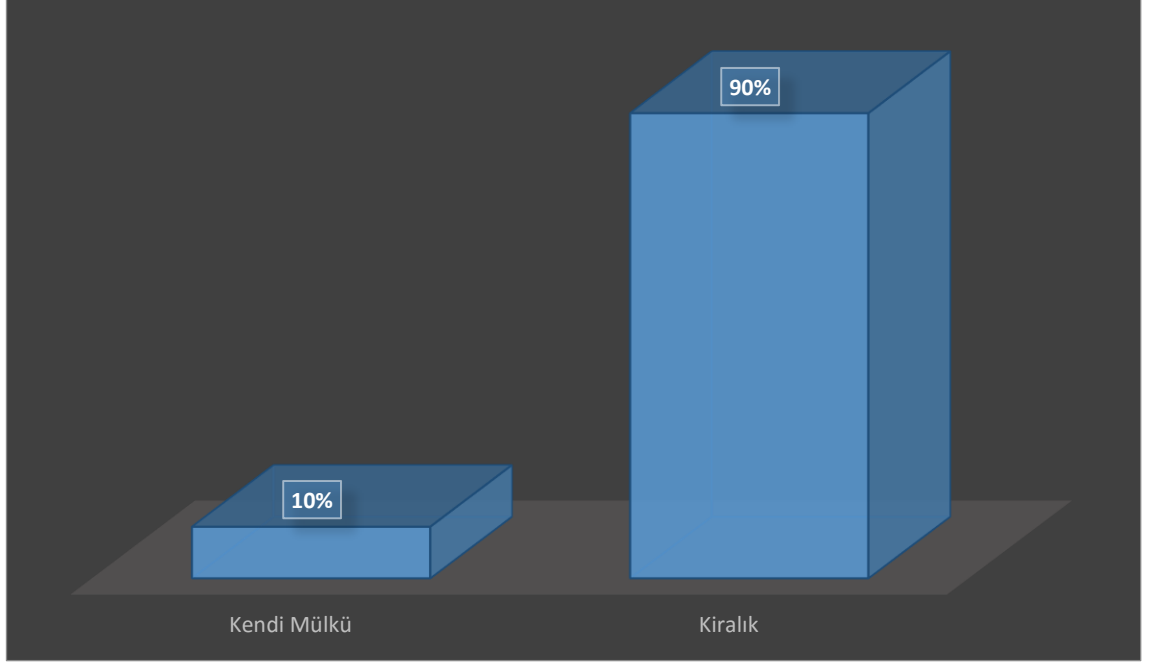
Kestel İlçesi Süs bitkileri üreticilerinin %70'inin tek geliri süs bitkisi üretimidir. %30'luk bir kısmında ise süs bitkisi üretimi harici(kira, diğer tarım ürünleri, emeklilik vb.) gelirleri bulunmaktadır.

4.3.8. İşletme arazilerinin mülkiyet durumu

Süs Bitkileri üretimi yapan işletmelerin, üretim parsellerinin mülkiyet durumları Çizelge 4.16. ve grafik olarak Şekil 4.18.'de verilmiştir.

Çizelge 4.16. İşletme arazilerinin mülkiyet durumu

Arazi Mülkiyet Durumu	Frekans(n)	Yüzde(%)
Kendi	3	10
Kira	27	90
Toplam	30	100

Şekil 4.16. İşletme arazilerin mülkiyet durumu oranı

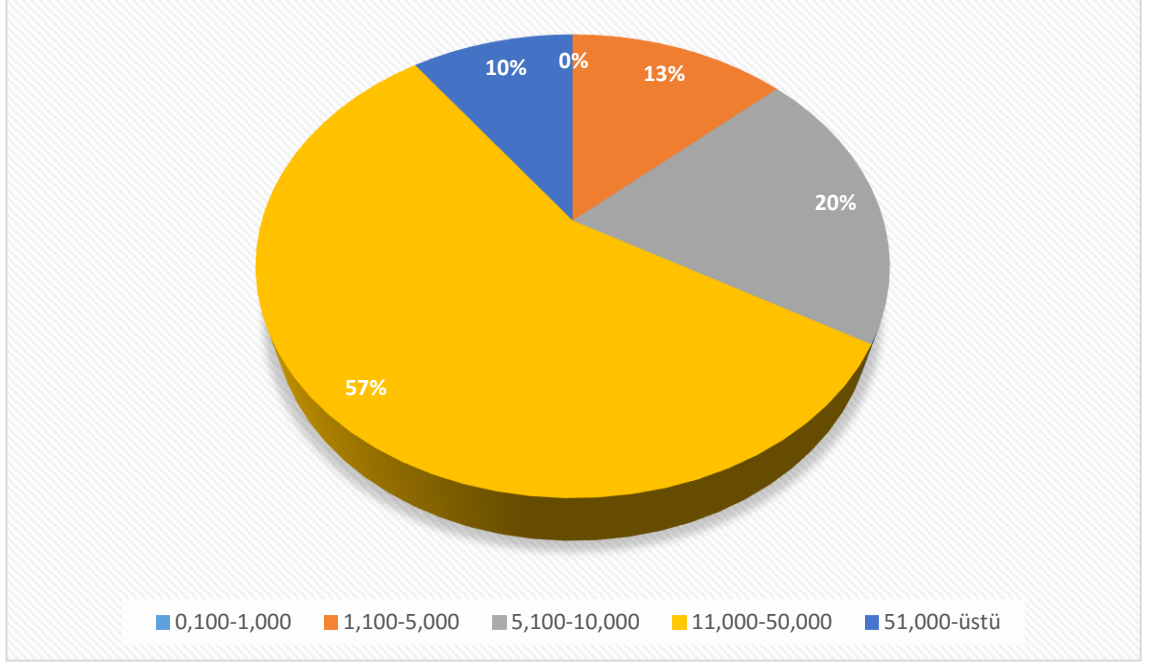
Süs Bitkisi İşletmelerinin üretim parsellinin %90'lık bölümü kiralık arazilerdir. Bu durum parçalı arazilerde üretime yol açtığı için, üretim maliyetlerini yükseltmektedir. Ayrıca üretim ile ilgili yapılan planlamalar, işletme alt yapısı, yapılacak sabit yatırımlar ve kurumsallaşmanın önündeki engellerden biridir.

4.3.9. İşletmelerin arazi büyüklükleri

İşletmelerin üretim yaptıkları arazi büyüklükleri (da) Çizelge 4.17. ve Şekil 4.17.'da sunulmuştur.

Çizelge 4.17. İşletmelerin arazi büyüklükleri

Arazi Büyüklüğü (da)	Frekans(n)	Yüzde(%)
0,100-1	0	0
1,1-5	4	13,34
5,1-10	6	20
11-50	17	56,66
51-üstü	3	10
Toplam	30	100

Şekil 4.17. İşletmelerin arazi büyüklükleri

Süs Bitkisi işletmelerinin 1 dekar ve altında üretim yapan bulunmamaktadır. 1,1-5 da arası üretim yapanların oranı %13, 5,1-10 dekar arasında üretim yapanların oranı %20, 11-50 da arasında üretim yapanların oranı %57 ve 51 dekar üzeri üretim yapan işletmelerin oranı %10'dur.

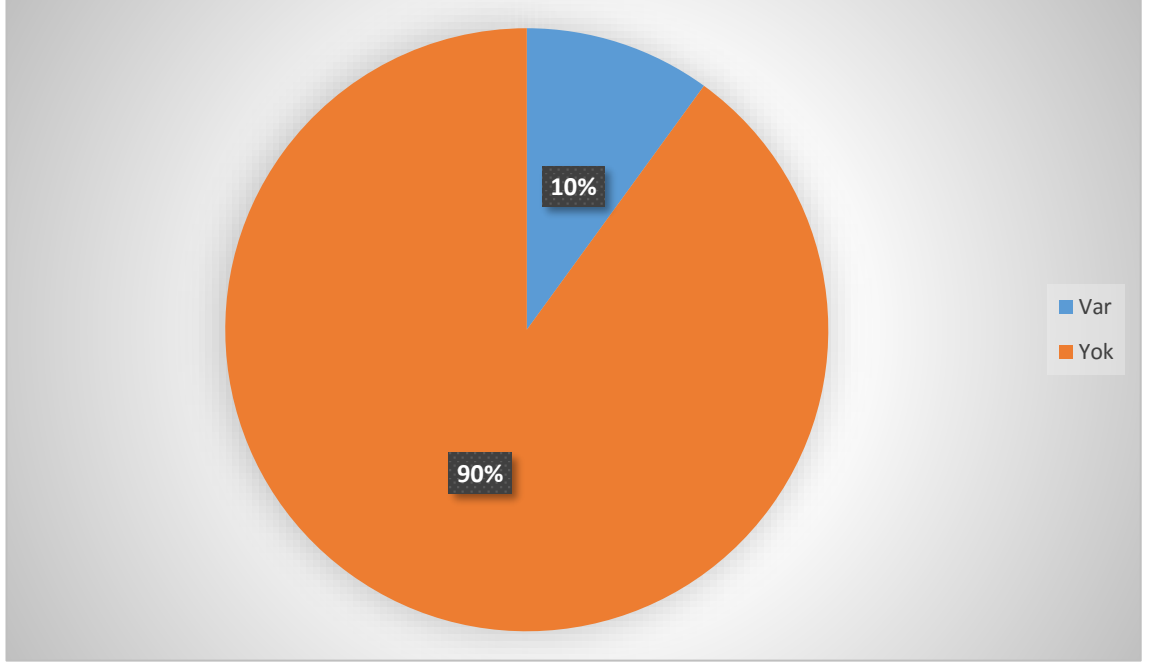
4.3.10. İşletmelerin Süs Bitkisi Üretici Belgesi Sahiplik Durumu

Süs Bitkisi Üreticisi; 15/05/2009 tarihli ve 27229 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tohumculuk Sektöründe Yetkilendirme ve Denetleme Yönetmeliğinin 15. Maddesi'ne göre verilen 'Süs Bitkisi Üretici Belgesi' ne sahip olan gerçek ve tüzel kişilerdir.

Araştırmada süs bitkisi üretici belgesine sahip işletmeler Çizelge 4.18. ve grafiksel olarak Şekil 4.18.'de verilmiştir.

Çizelge 4.18. Süs bitkisi üretici belgesi sahiplik durumu

Süs Bitkisi Üretici Belgesi	Frekans(n)	Yüzde(%)
Var	3	10
Yok	27	90
Toplam	30	100

Şekil 4.18. Süs bitkisi üretici belgesi sahiplik durumu dağılımı

Süs Bitkileri İşletmelerinden yalnızca %10'u süs bitkisi üretici belgesine sahiptir. %90'lık oranda bulunan işletmeler ise, süs bitkisi satışlarında gerekli olan Bitki Pasaportu işlemlerini üyesi buldukları Süs Bitkileri Kooperatifi üzerinden yürütmektedirler.

4.3.11. İşletmelerinin Bitki Pasaportu Sistemine Kayıt Durumları

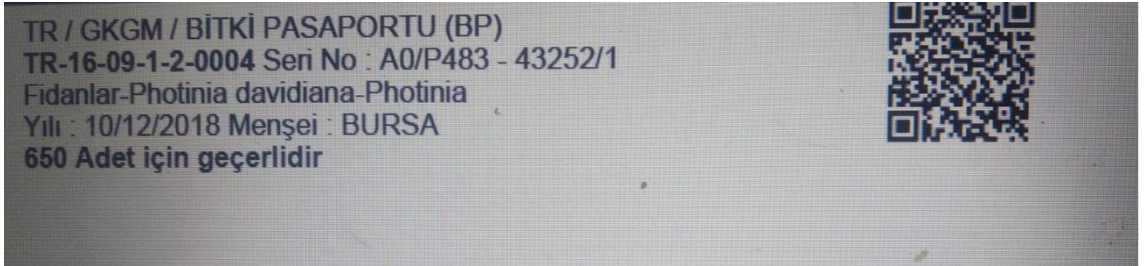
12.01.2011 tarih ve 27813 sayılı resmi gazetede yayımlanan 'Bitki Pasaportu Sistemi ve Operatörlerin Kayıt Altına Alınması Hakkındaki Yönetmelik' çerçevesinde; 'Bitki sağlığı ile ilgili bu Yönetmelikte belirlenen bitki sağlığı standartlarının ve özel şartların karşılandığını gösteren, çeşitli bitki ve bitkisel ürünler için standart hale getirilmiş, Bakanlıkça belirlenen usullere uygun olarak hazırlanan ve Bakanlık veya Bakanlıkça yetkilendirilenler tarafından düzenlenen resmi etiketi veya belirli ürünler için Bakanlıkça kabul edilen etiket dışındaki işareti'' satışı yapılacak süs bitkileri bitki pasaportu taşımak zorundadır (Anonim 2019d). İşletmelerin bitki pasaportu sistemine kayıt durumları Çizelge 4.19.'da verilmiştir.

Çizelge 4.19. Bitki pasaportu sistemine kayıt durumu

Bitki Pasaportu Kayıt	Frekans(n)	Yüzde(%)
Var	30	100
Yok	0	0
Toplam	100	100

Bitki pasaportu listelenmiş bitki veya bitkisel ürünlerin karantinaya tabi hastalık ve zararlıları içermediğini gösterir. Sebze fidesi, meyve fidanı, süs bitkileri, tohumluk patates ve çiçek soğanı üreten, ithal eden, depolayan ve ticaretini yapanlar operatör olarak adlandırılır. Süs bitkileri işletmelerinin tamamı bitki pasaportu sistemine kayıtlıdır.

Bitki Pasaportunda süs bitkisi üreticisinin kayıt numarası, üretim yapılan arazinin ada/parsel numaraları, satışı yapılan bitkinin Türkçe ve latince ismi, tarihi, menşei ve adedi bulunmaktadır (Şekil 4.19.).

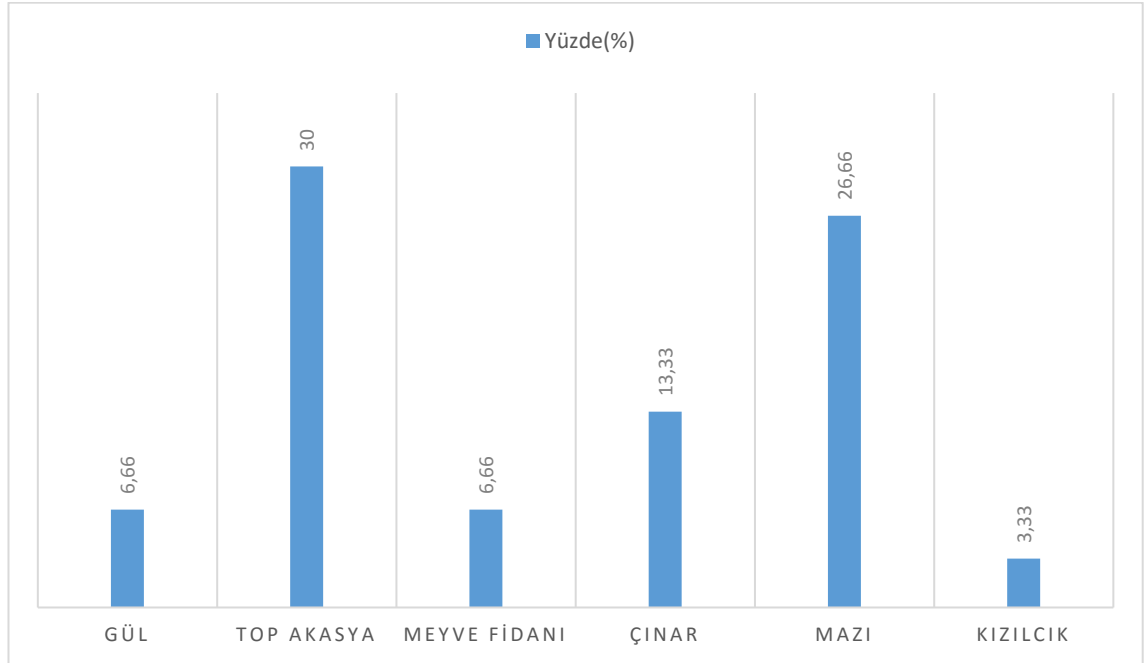
Şekil 4.19. Bitki pasaportu örneği

4.3.12. İşletmelerin süs bitkisi üretimine başladığı türler

İşletme sahiplerinin %96,62'lük kısmı Kestel İlçesinde Süs Bitkisi üretiminin başlangıcı hakkında bilgiye sahip olduklarını ve bitki tür isimlerini beyan etmişlerdir (Çizelge 4.20. ve Şekil 4.20.)

Çizelge 4.20. İşletmelerin süs bitkisi üretimine başladığı türler

Süs Bitkileri Türleri	Frekans(n)	Yüzde(%)
Gül	2	6,66
Top akasya	9	30
Meyve Fidanı	2	6,66
Çınar	4	13,33
Mazı	8	26,66
Kızılcık	1	3,33
Servi	2	6,66
Leylandi	1	3,33
Karaçam	1	3,33
Toplam	30	100

Şekil 4.20. İşletmelerin süs bitkisi üretimine başladığı türler

Bu sonuca göre Kestel İlçesinde süs bitkilerini üretiminin başlangıç bitkileri %30'lık oranla Top Akasya, %26,66'lık oranla mazı, %13,33'ü çınar,%6,66'lık oranla gül ve meyve fidanı, %3,33'lük oranına göre ise kıızılcık ile başlamıştır.

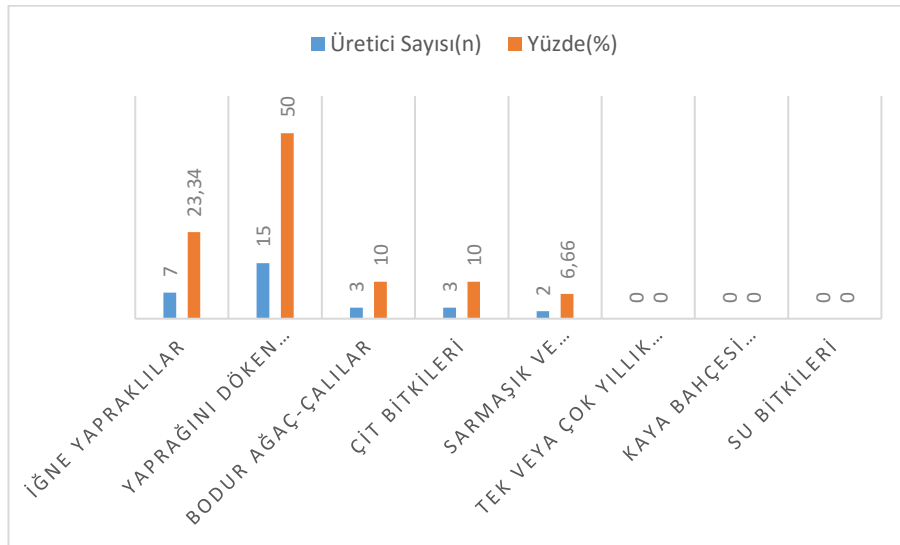

4.3.13.Kestel ilçesinde üretilen süs bitkileri çeşitleri

Kestel İlçesi Süs Bitkisi İşletmelerinin %50'si üretimde yaprağını döken süs ağaçlarını tercih etmektedir. Bunu sırasıyla %23,34 ile iğne yapraklı süs bitkileri, %10 ile bodur ağaç-ağaçcık ve çit bitkileri, %6,66 ile de sarmaşık ve sürünücü bitkiler izlemektedir (Çizelge 4.21. ve Şekil 4.21.).

Çizelge 4.21. Kestel'de üretilen dış mekan süs bitkileri

Dış Mekan Süs Bitkisi Grupları	Frekans(n)	Yüzde(%)
İğne Yapraklılar	7	23,34
Yaprağını Döken Süs Ağaçları	15	50
Bodur Ağaç-Çalılar	3	10
Çit Bitkileri	3	10
Sarmaşık ve Sürünücü Bitkiler	2	6,66
Tek veya Çok yıllık çiçekler	0	0
Kaya Bahçesi Bitkileri	0	0
Su Bitkileri	0	0
TOPLAM	30	100

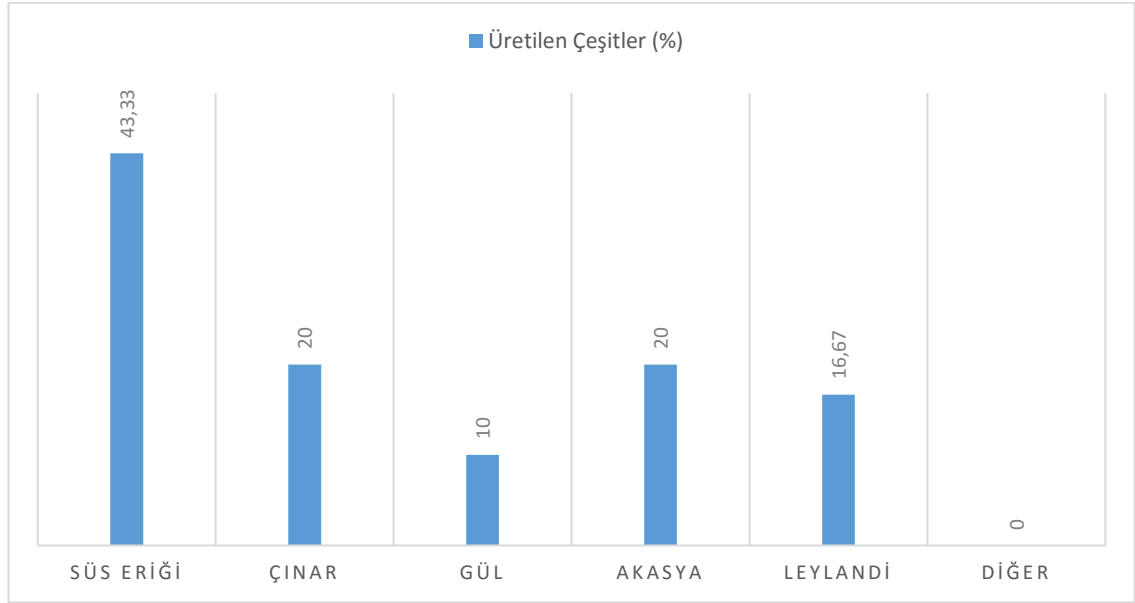
Şekil 4.21. Kestel'de üretilen dış mekân süs bitkileri

4.3.14. Kestel ilçesi süs bitkisi üretimde en çok tercih edilen türler

Süs Bitkisi İşletmelerinin dış mekan süs bitkileri içerisinde üretimde en çok tercih ettiği türler Çizelge 4.22 ve Şekil 4.22’te verilmiştir.

Çizelge 4.22. Kestel ilçesi süs bitkisi üretimde en çok tercih edilen türler

Üretilen Türler	Frekans(n)	Yüzde(%)
Süs Eriği	13	43,33
Çınar	6	20
Gül	3	10
Akasya	6	20
Leylandi	5	16,67
Diğer	0	0
Toplam	30	100

Şekil 4.22. Kestel ilçesi süs bitkisi üretimde en çok tercih edilen türler

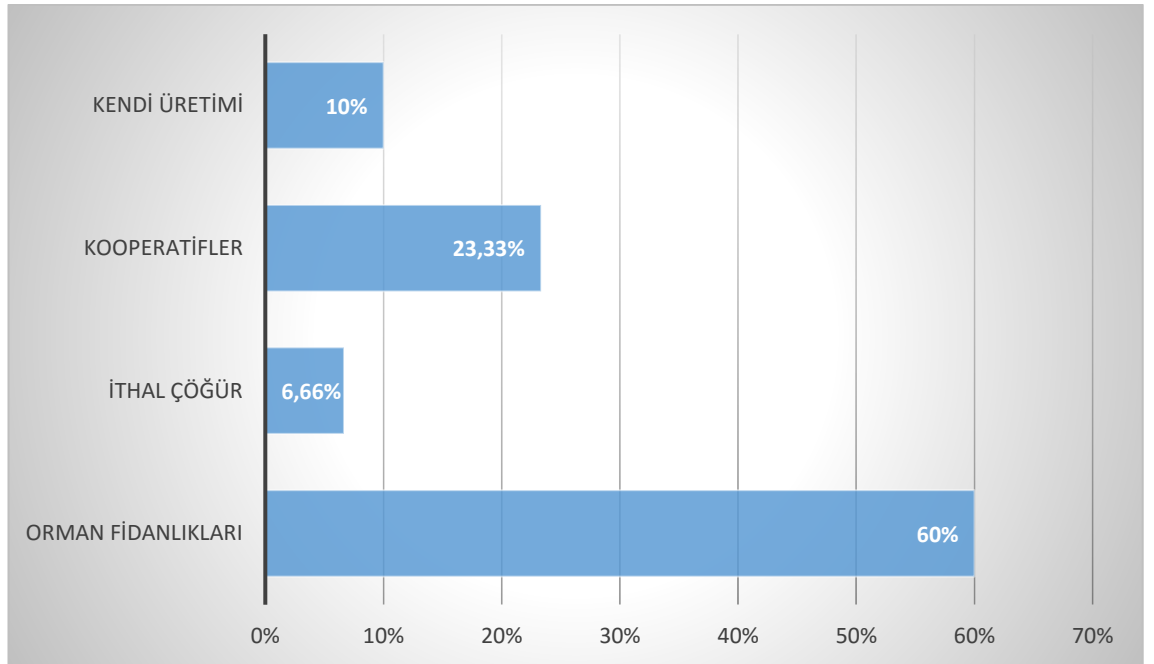
Süs Bitkisi işletmelerinin %43,33 lük oranla üretimde en çok tercih ettikleri dış mekan süs bitkisi süs eriğidir. Çınar ve Akasya %20, Leylandi %16,67 ve Gül %10'luk payıyla üretimde en çok tercih edilen süs bitkileri sınıfına girmektedirler.

4.3.15. İşletmelerin süs bitkisi çöğürü temin ettikleri kurumlar

Kestel Süs Bitkileri İşletmeleri üretimde kullandıkları süs bitkisi çöğürlerini %60'lık oranla Orman Müdürlüğü'nün Fidanlıklarından temin etmektedirler.%23,33'lük kısmı çöğür üretimi yapan kooperatiflerden, %10'u kendi üretimlerden, %6,66'sı ise ithal çöğürleri kullanmaktadır (Çizelge 4.23 ve Şekil 4.23 , 4.24.).

Çizelge 4.23. İşletmelerin süs bitkisi çöğürü temin ettikleri kurumlar

Çöğür Temin Edilen Yer	Frekans(n)	Yüzde(%)
Orman fidanlıkları	18	60
İthal	2	6,66
Kooperatifler	7	23,33
Kendi üretimi	3	10
Toplam	30	100

Şekil 4.23. İşletmelerin süs bitkisi çöğürü temin ettikleri kurumlar

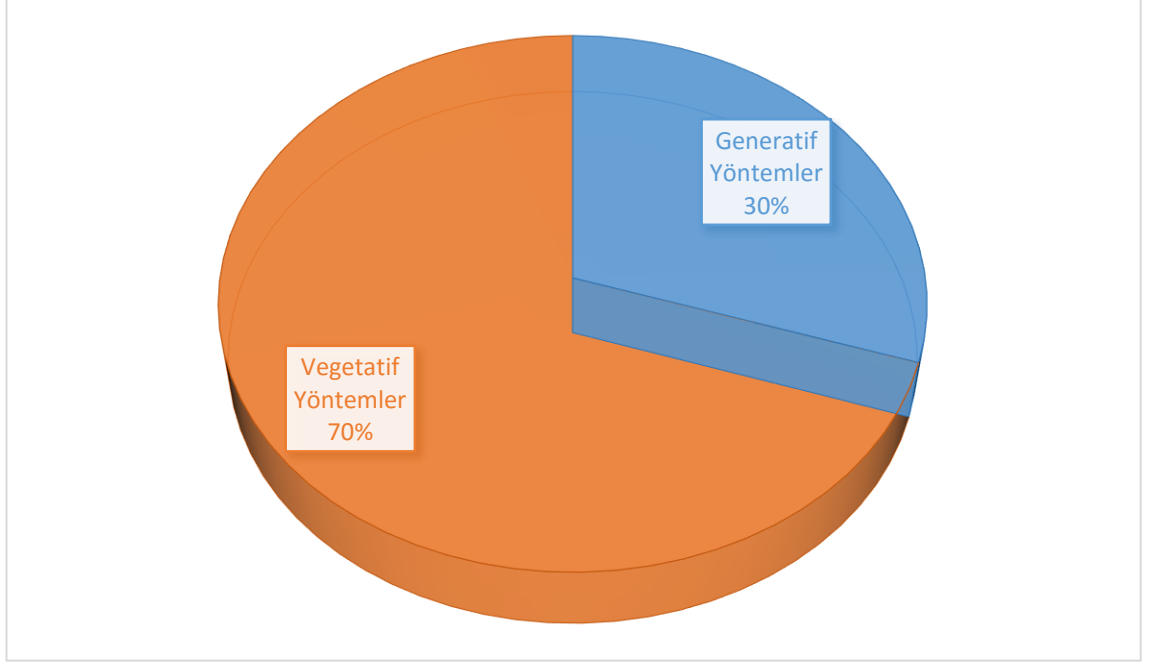
Şekil 4.24.İthal fidan çöğürlerinde bitki etiket örneği

4.3.16.İşletmelerin fidan üretiminde tercih ettikleri çoğaltım yöntemleri

Çizelge 4.24 ve Şekil 4.25.'in incelenmesinden anlaşılacağı gibi Süs Bitkisi İşletmeleri, üretim materyallerini çoğaltım işlemlerinde %70 oranında vegetatif yöntemlerden, %30 oranında generatif yöntemlerden faydalanmaktadırlar.

Çizelge 4.24.İşletmelerin fidan üretiminde tercih ettikleri çoğaltım yöntemleri

Kullanılan Yöntem	Üretici Sayısı(n)	Yüzde(%)
Generatif Yöntemler	9	30
Vegetatif Yöntemler	21	70

Şekil 4.25. İşletmelerin fidan üretiminde tercih ettikleri çoğaltım yöntemleri

4.3.17. İşletmelerin tercih ettikleri vegetatif üretim yöntemleri

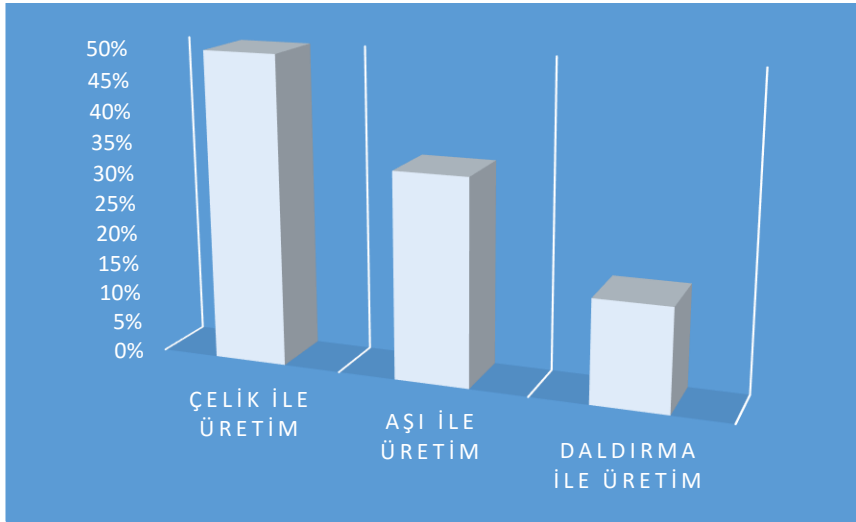
Süs Bitkisi üreticileri vejetatif üretim yöntemlerinden çok tercih ettikleri metodlar %50 oranıyla çelikle üretim (Şekil 4.26), %33,34 oranıyla aşı ile üretim ve %16,66'lık oranla daldırma ile üretimdir (Çizelge 4.25. ve Şekil 4.27.).

Çizelge 4.25. İşletmelerin tercih ettikleri vegetatif üretim yöntemleri

Vegetatif Üretim Yöntemleri	Frekans(n)	Yüzde(%)
Çelik ile Üretim	15	50
Aşı ile Üretim	10	33,34
Daldırma il Üretim	5	16,66

Şekil 4.26. Akçaağaç çoğaltım tekniği örneği

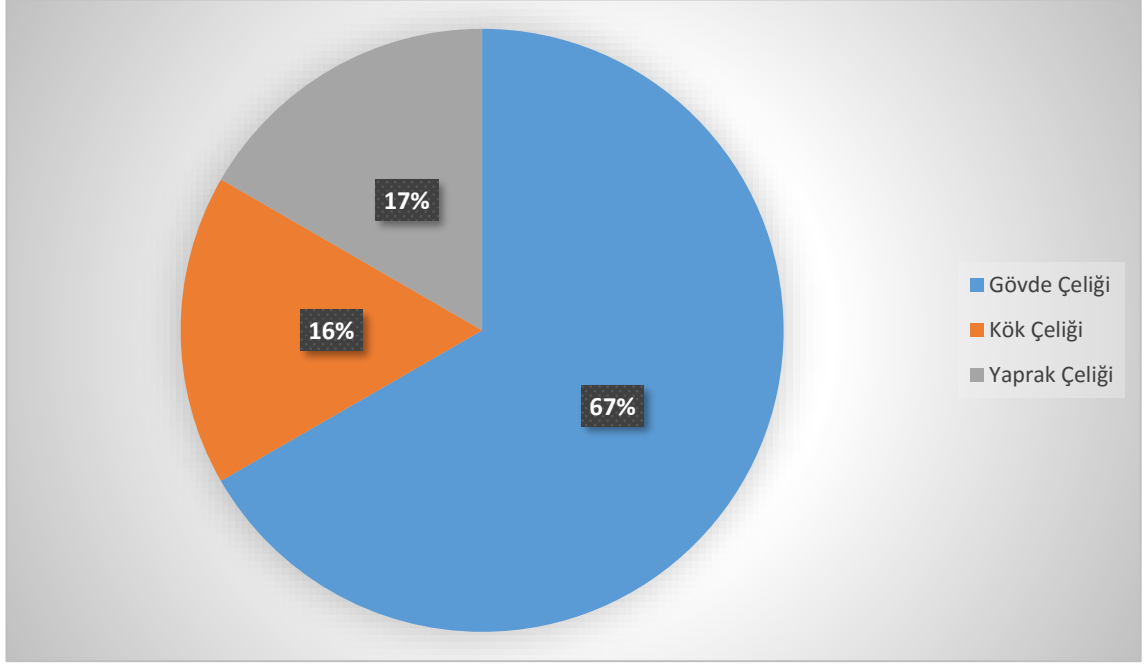
Şekil 4.27. İşletmelerin tercih ettikleri vegetatif üretim yöntemleri

4.3.18. İşletmelerin süs bitkisi çoğaltımında çelik alma yöntemleri

Kestel İlçesi Süs Bitkileri İşletmeleri çelikle çoğaltım yöntemleri içerisinde bitki bölümlerinden çelik alma oranları %66,67 ile gövde çeliği iken %16,66 kök çeliği, %16,66 yaprak çeliği ile çoğaltım yapmaktadırlar (Çizelge 4.26. ve Şekil 4.28.).

Çizelge 4.26. İşletmelerin süs bitkisi çoğaltımında çelik alma yöntemleri

Çelik alınan bölüm	Frekans(n)	Yüzde(%)
Gövde Çeliği	20	66,67
Kök Çeliği	5	16,66
Yaprak Çeliği	5	16,66

Şekil 4.28. İşletmelerin süs bitkisi çoğaltımında çelik alma yöntemleri

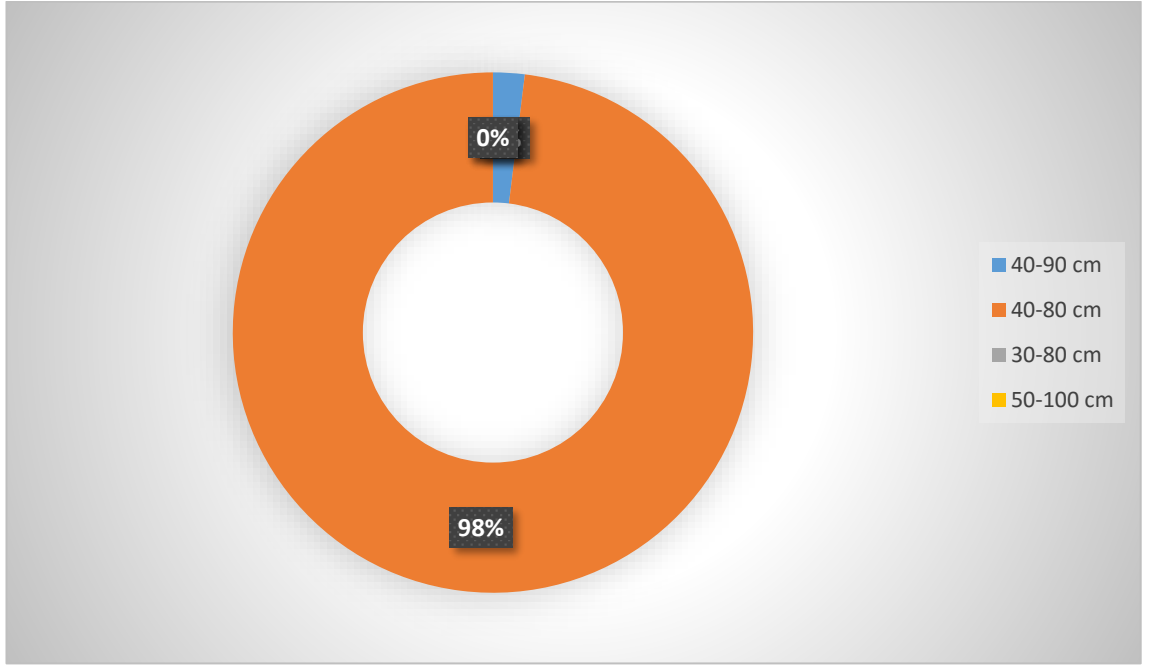
4.3.19. İşletmelerin çöğür dikim mesafeleri

Süs Bitkileri Üreticilerinin arazide çöğür dikimi için tercih ettikleri sıra üzeri ve sıra arası mesafeler %66,67'lik oranla 40-90cm ve %33,33'lük oranla 40-80cm arasındır (Çizelge 4.27. ve Şekil4.29. ,Şekil 4.30.).

Çizelge 4.27. İşletmelerin çöğür dikim mesafeleri

Fidan dikim aralığı(cm)	Frekans(n)	Yüzde(%)
40-90 cm	20	66,67
40-80 cm	10	33,33
30-80 cm	0	0
50-100 cm	0	0

Şekil 4.29. İşletmelerin çöğür dikim mesafeleri

Şekil 4.30.40x90cm aralıkla dikilmiş batı çınarı

4.3.20. İşletmelerin süs bitkisi fidanlarına repikaj uygulamaları

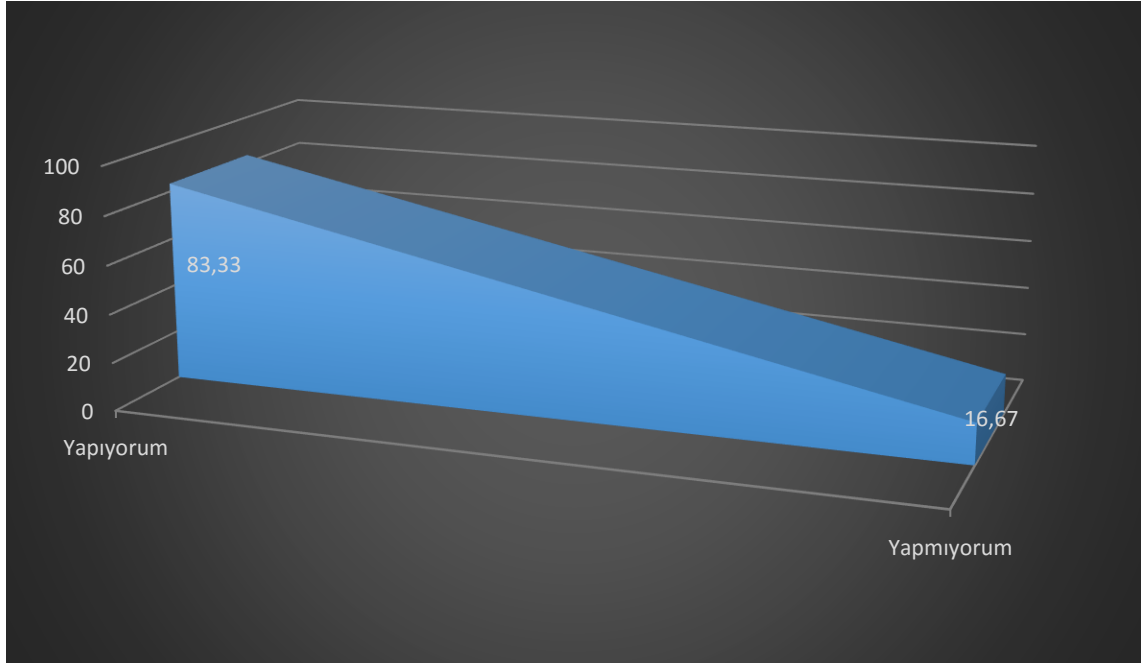
Arazide sık dikilen fidanların daha iyi bir kök gelişimi yapması için, buldukları yerden daha geniş bir alana taşınarak dikilmesi işlemine **repikaj** denir.

Kestel ilçesi süs bitkisi işletmelerinin %83,33'ü ürettikleri süs bitkisi fidanlarına repikaj uygulamaktadırlar (Çizelge 4.28. ve Şekil 4.31.).

Çizelge 4.28.İşletmelerin süs bitkisi fidanlarına repikaj uygulamaları

Repikaj Uygulaması	Frekans(n)	Yüzde(%)
Yapıyorum	25	83,33
Yapmıyorum	5	16,67
Toplam	30	100

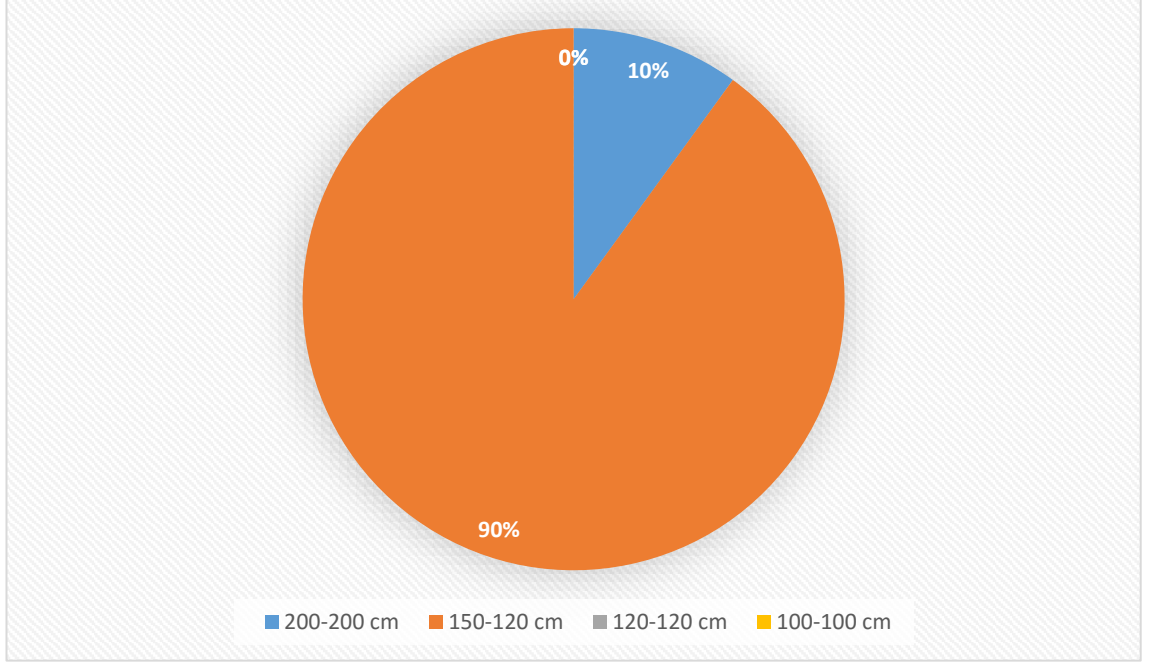
Şekil 4.31. İşletmelerin süs bitkisi fidanlarına repikaj uygulamaları

4.3.21.Süs Bitkisi işletmelerinde repikaj dikim aralığı

Süs bitkileri işletmelerinin çok yüksek oranı(%90), süs bitkisi fidanlarını açık arazide repikaj dikim aralıkları 150 cm sıra üzeri, 200 cm sıra arası dikim mesafesidir (Çizelge 4.29.ve Şekil 4.32.)

Çizelge 4.29. Süs Bitkisi işletmelerinde repikaj dikim aralığı dağılımı

Repikaj dikim aralığı	Frekans(n)	Yüzde(%)
200-200 cm	3	10
150-120 cm	27	90
120-120 cm	0	0
100-100 cm	0	0
Toplam	30	100

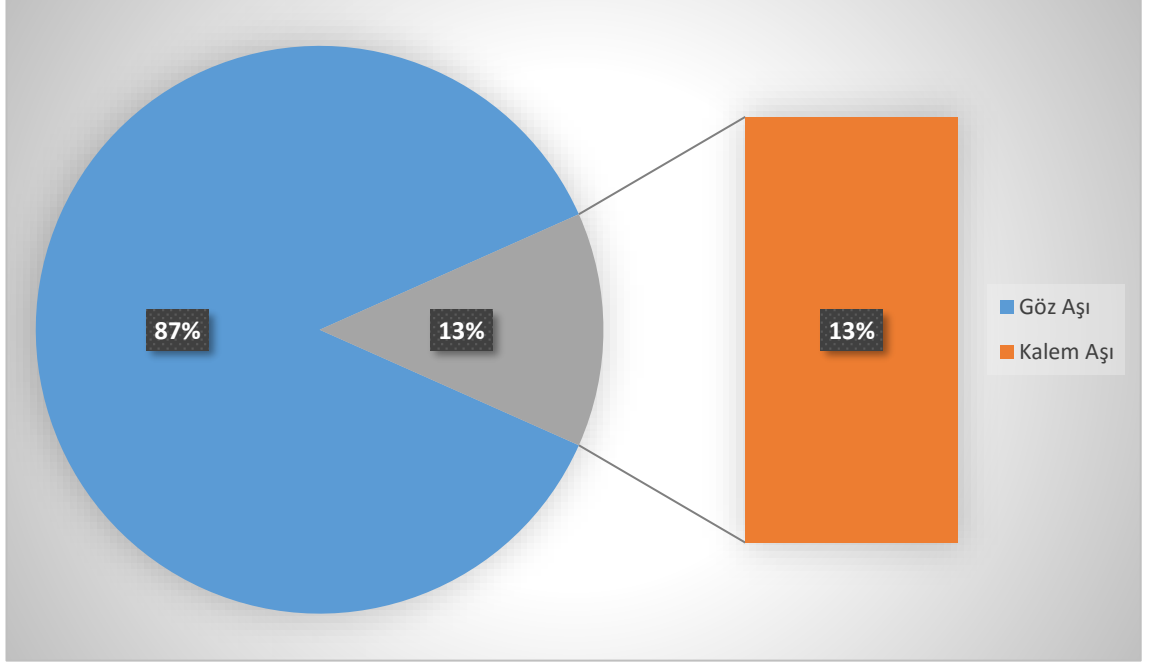
Şekil 4.32. Süs Bitkisi işletmelerinde repikaj dikim aralığı dağılımı

4.3.22. İşletmelerin dış mekan süs bitkilerinde uyguladıkları aşı yöntemleri

Süs Bitkileri İşletmeleri, %87'lik oranla göz aşı, %13'lük oranla kalem aşı uygulamaktadırlar (Çizelge 4.30 ve Şekil 4.33).

Çizelge 4.30. İşletmelerin dış mekan süs bitkilerinde uyguladıkları aşı yöntemleri

Aşı Çeşitleri	Frekans(n)	Yüzde(%)
Göz Aşı	26	86,66
Kalem Aşı	4	13,34
Toplam	30	100

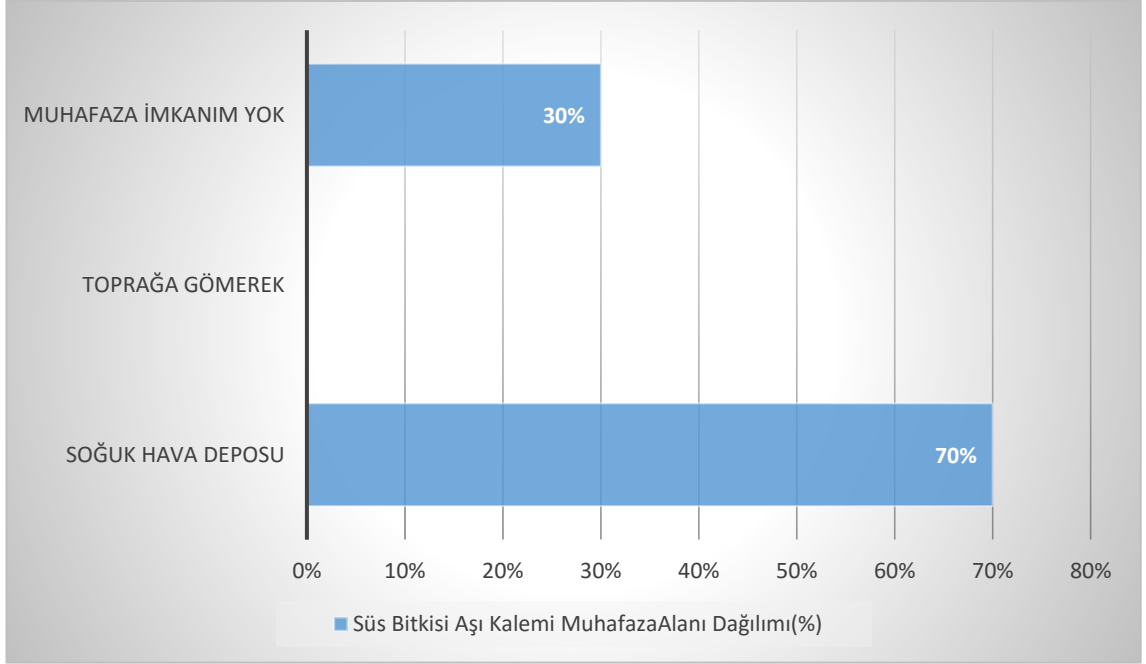
Şekil 4.33. İşletmelerin dış mekan süs bitkilerinde uyguladıkları aşı yöntemleri

4.3.23. İşletmelerin aşı kalemi muhafaza yöntemleri

İşletmeler aşı yapmak için temin ettikleri aşı kalemlerini, aşı için uygun zaman gelinceye kadar %70 oranla soğuk hava depolarında saklamaktadırlar. %30'luk orandaki üreticiler ise aşı kalemi saklama imkanlarının olmadığını belirtmişlerdir (Çizelge 4.31. ve Şekil 4.34).

Çizelge 4.31. İşletmelerin aşı kalemi muhafaza yöntemleri

Aşı Kalemi Muhafaza Koşulları	Frekans(n)	Yüzde(%)
Soğuk Hava Deposu	21	70
Toprağa Gömmek	0	0
Muhafaza İmkânı yok	9	30
Toplam	30	100

Şekil 4.34. İşletmelerin aşı kalemi muhafaza yöntemleri

4.3.24. İşletmelerin üretim deseni seçerken dikkat ettikleri hususlar

Kestel ilçesindeki Süs Bitkisi işletmelerinin üretim desenini seçerken önem verdikleri tek kriterin %100 oranıyla piyasanın durumu olduğu tespit edilmiştir. Diğer tarım ürünlerinde de olduğu gibi sene bazında getirisi yüksek olan ürünler piyasa şartlarına göre üretime alınmaktadır (Çizelge 4.32.).

Çizelge 4.32. İşletmelerin üretim deseni seçerken dikkat ettikleri hususlar

Üretim Deseni Seçim Nedenleri	Frekans(n)	Yüzde(%)
Piyasanın Durumu	30	100
Arazinin Durumu	0	0
Sahip olunan üretim materyali	0	0
Sözleşmeli Üretim Yapma	0	0
Toplam	30	100

4.3.25. Üretim parsellerinde kök-ur nematodu analizi yapılma durumları

Kestel İlçesindeki Süs Bitkileri üreticilerinin tamamı (%100) üretime başlamadan önce topraklarında nematod analizi yaptırmaktadırlar (Çizelge 4.33.). Nematod analiz örneği EK 3 de verilmiştir.

Çizelge 4.33. Üretim parsellerinde kök-ur nematodu analizi yapılma durumları

Nematod analizi	Frekans(n)	Yüzde(%)
Yaptırıyorum	30	100
Yaptırmıyorum	0	0
Toplam	30	100

Bitki Pasaportu Sistemine kayıt için zorunlu olan bu analiz üreticilerin üretim parsellerinde toprak kökenli zararlılarla mücadele de başarılı olmalarına destek vermektedirler. Kök-Ur Nematodu bulunan arazilerde Karantina şartları gereği sıfır tolerans olduğundan üretime izin verilmemektedir. Nematod analizi yapılan üretim parsellerinden, temiz çıkanlara süs bitkisi üretim izni verilmektedir.

4.3.26. İşletmelerin bitki besleme için toprak analizi yaptırma durumları

Süs Bitkileri Üreticileri, yaptırılması zorunlu olan Toprak Nematodu analizini %100 oranında yaparken, bitki besleme için gerekli olan gübre analizini yaptırmamaktadırlar (Çizelge 4.34).

Çizelge 4.34. İşletmelerin bitki besleme için toprak analizi yaptırma durumları

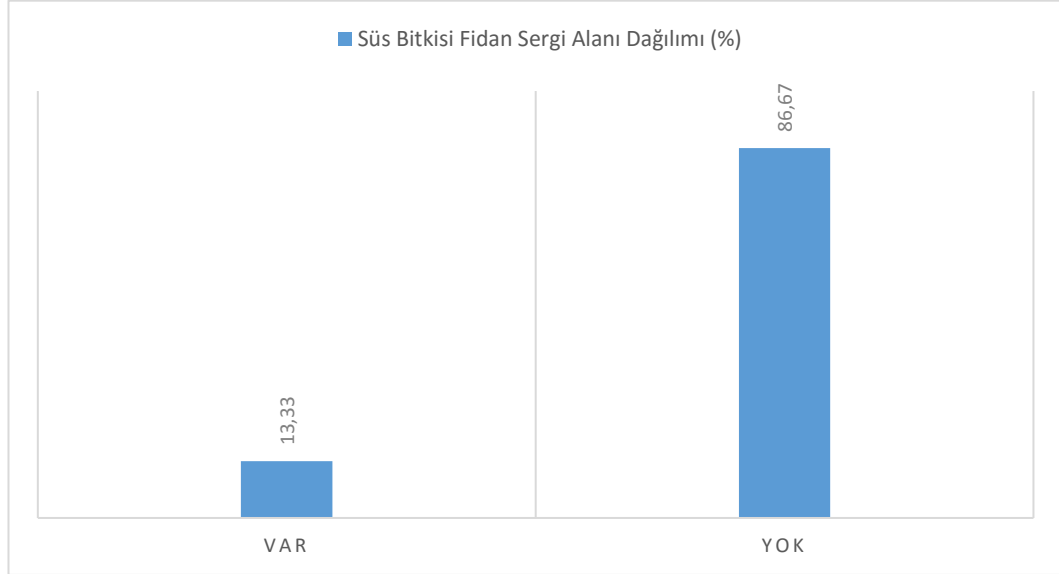
Toprak Analizi	Frekans(n)	Yüzde(%)
Yaptırıyorum	0	0
Yaptırmıyorum	30	100
Toplam	100	100

4.3.27. İşletmelerin sergi yeri sahiplik durumları

Süs Bitkileri işletmelerinin fidan satış yerine sahip olma oranları %13,33 tür. %86,67'lik kısmının ürettikleri süs bitkilerini sergileyip, pazarlayabilecekleri bir alan bulunmamaktadır (Çizelge 4.35. ve Şekil 4.35.).

Çizelge 4.35. İşletmelerin sergi yeri sahiplik durumları

Fidan Sergi Alanı	Frekans(n)	Yüzde(%)
Var	4	13,33
Yok	26	86,67
Toplam	30	100

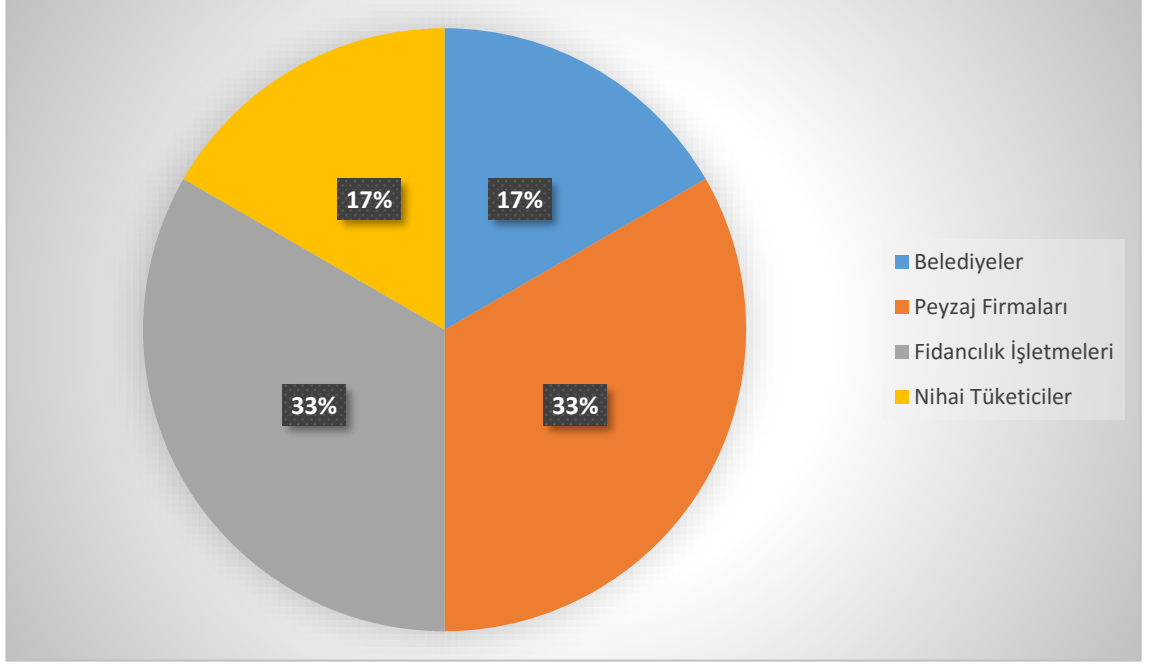
Şekil 4.35. İşletmelerin sergi yeri sahiplik durumları

4.3.28. Üretimi yapılan süs fidanların satış yerleri

Süs Bitkisi İşletmeleri, yetiştirilen ürünleri pazarlama kanalları, %33.33’erlik oranlar ile peyzaj firmaları ve diğer süs bitkileri işletmelerine %17’lik oranlar ile ise belediyelere ve nihai kullanıcılara pazarlamaktadırlar(Çizelge 4.36. ve Şekil 4.36.).

Çizelge 4.36. Üretimi yapılan süs fidanların satış yerleri

Fidan Satış Noktaları	Frekans(n)	Yüzde(%)
Belediyeler	5	16,66
Peyzaj Firmaları	10	33,33
Fidancılık İşletmeleri	10	33,33
Nihai Tüketiciler	5	16,67
Toplam	30	100

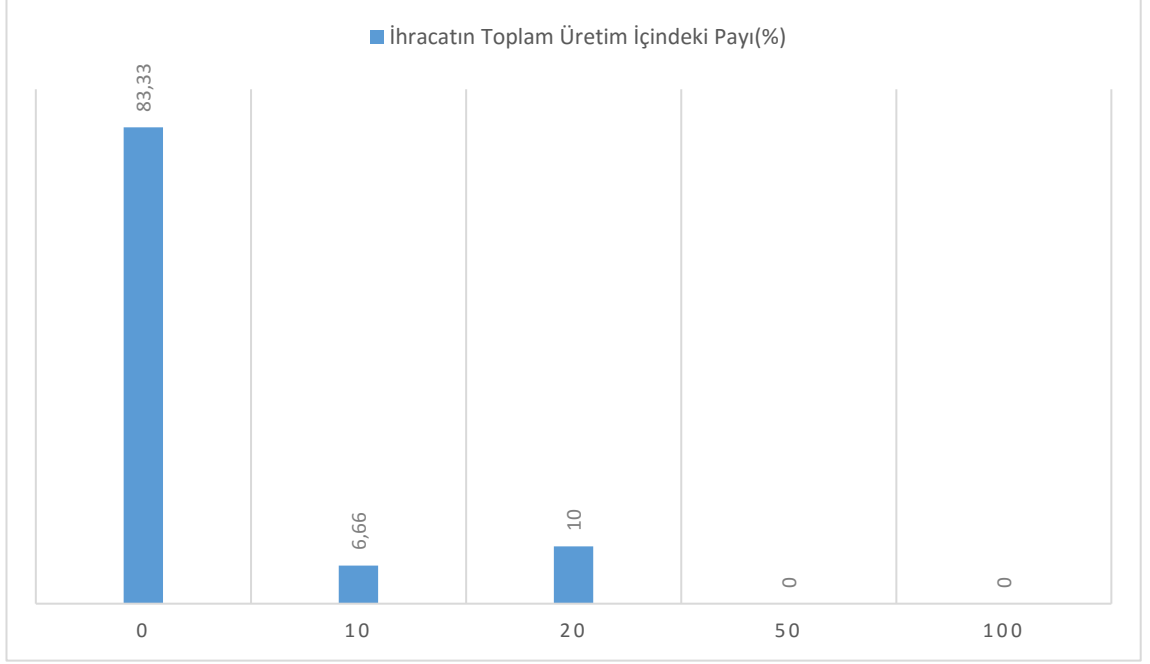
Şekil 4.36. Üretimi yapılan süs fidanların satış yerleri

4.3.29. İhracatın toplam ürün satışı içerisindeki payı

Kestel İlçesindeki Süs Bitkisi işletmelerinin %83,33'ü ürettikleri süs bitkilerini iç pazarda değerlendirmektedirler. %6'lık bir kesim toplam satışlarının %10'unu, %10'luk orandaki işletme ise toplam satışlarının %20'sini ihrac etmektedir (Çizelge 4.37. ve Şekil 4.37.)

Çizelge 4.37. İhracatın toplam ürün satışı içerisindeki payı

İhracat Oranları(%)	Frekans(n)	Yüzde(%)
%0	25	83,33
%10	2	6,66
%20	3	10
%50	0	0
%100	0	0
Toplam	30	100

Şekil 4.37. İhracatın toplam ürün satışı içerisindeki payı

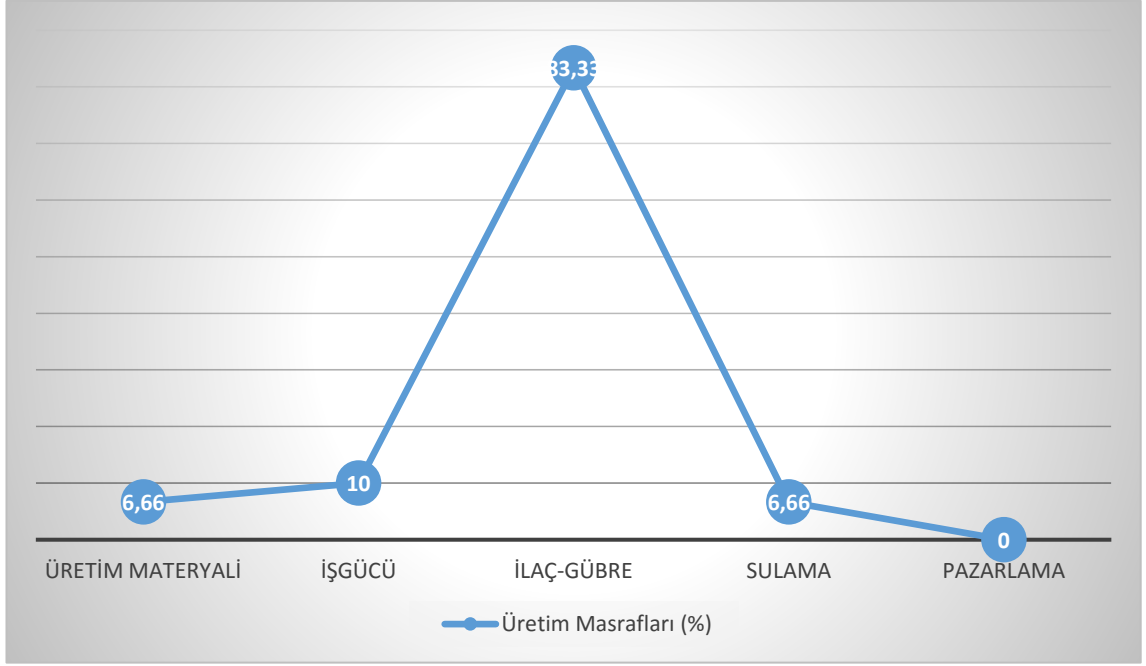
4.3.30. İşletmelerin üretim masrafları dağılımı

Kestel ilçesindeki süs bitkileri işletmelerinin üretim masraflarının dağılımı Çizelge 4.38. ve Şekil 4.38.'de görülmektedir.

Çizelge 4.38. İşletmelerin üretim masrafları dağılımı

Üretim Masrafları	Frekans(n)	Yüzde(%)
Üretim Materyali	2	6,66
İşgücü	3	10
İlaç-Gübre	25	83,33
Sulama	2	6,66
Pazarlama	0	0
Toplam	30	100

Şekil 4.38. İşletmelerin üretim masrafları dağılımı

Süs Bitkisi işletmelerinin %83,33'ü için üretim masraflarının en önemlisinin ilaç-gübre olduğu, %10'luk oran için iş gücü, %6.66'lık oranlar için sulama ve üretim materyali olduğu tespit edilmiştir.

4.4. İşletmelerin üretimde yaşadıkları sorunlar

4.4.1. İşletmelerin üretim parseli bulma zorlukları

Süs Bitkileri işletmelerinin tamamı üretim yapılacak arazi bulmakta sıkıntı yaşamaktadır. Kestel ilçesinde tarım arazilerinin büyük kısmında meyvecilik üretimi yapıldığından dolayı boş arazi bulmakta zorlanılmaktadır (Çizelge 4.39.).

Çizelge 4.39. İşletmelerin üretim parseli bulma zorlukları

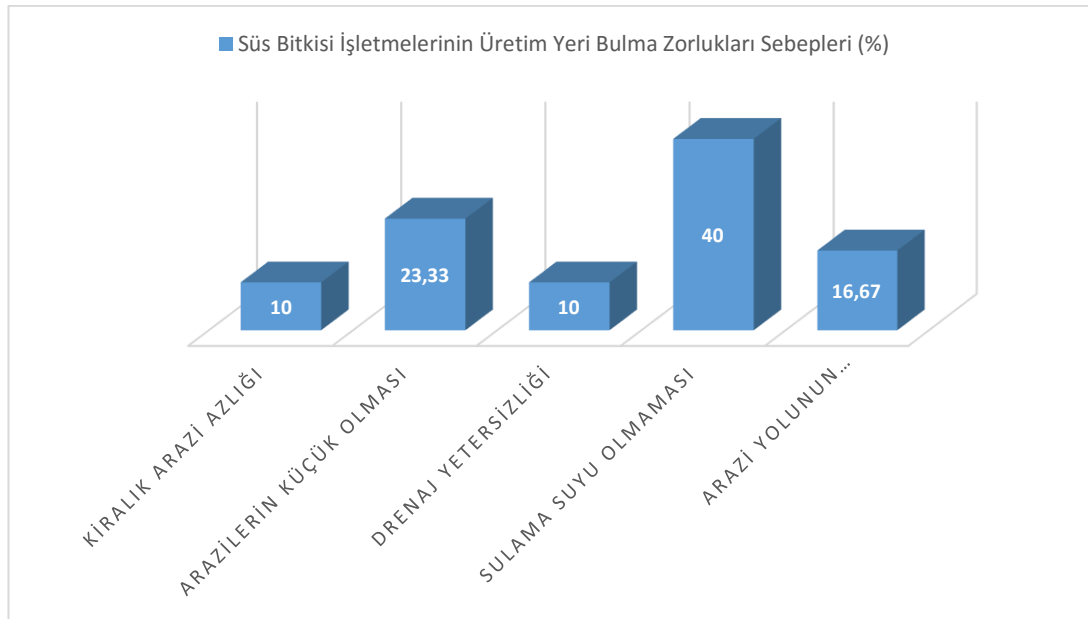
Üretim Yeri Bulma Zorluğu	Frekans(n)	Yüzde(%)
Var	30	100
Yok	0	0
Toplam	30	100

4.4.2.İşletmelerin üretim parseli bulma zorluklarının nedenleri

İşletmelerin üretim parseli bulma zorluklarının nedenlerine ilişkin sonuçlar Çizelge 4.40. ve Şekil 4.39.'de görülmektedir.

Çizelge 4.40. İşletmelerin üretim parseli bulma zorluklarının nedenleri

Üretim Yeri Bulma Zorlukları Önem Sırası	Frekans(n)	Yüzde(%)
Kıralık arazi azlığı	3	10
Arazilerin küçük olması	7	23,33
Drenaj yetersizliği	3	10
Sulama suyu olmaması	12	40
Arazi yolunun bulunmaması	5	16,67
Toplam	30	100

Şekil 4.39. İşletmelerin üretim parseli bulma zorluklarının nedenleri

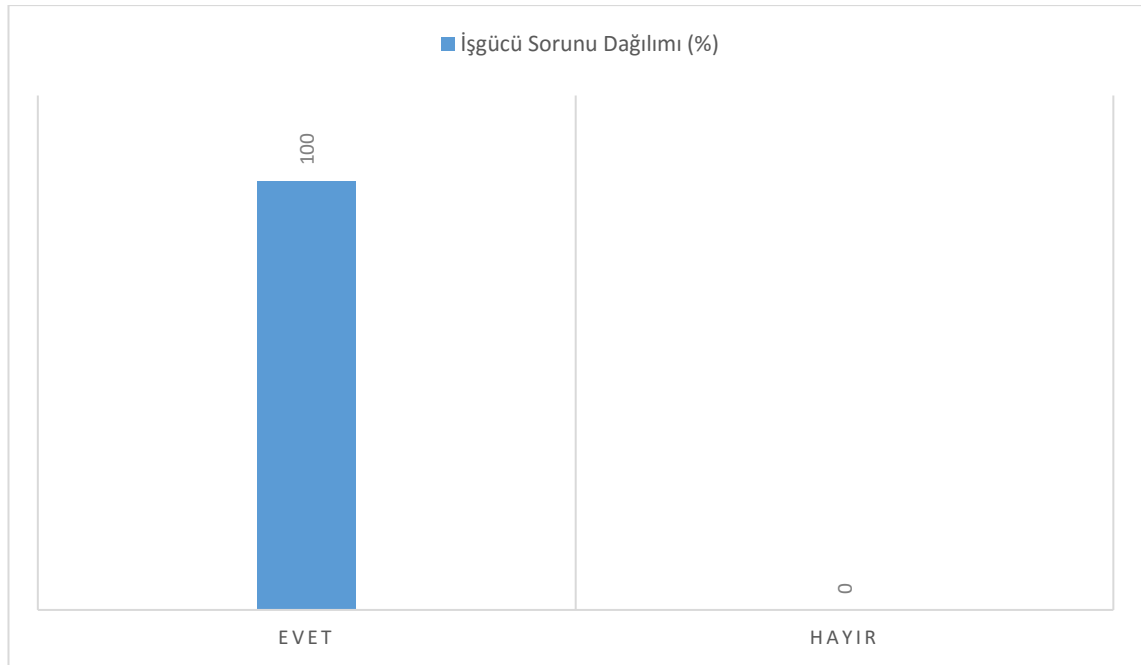
Süs Bitkileri İşletmelerinin %40'lık oranı arazi bulmakta zorlanmalarının sebebi arazilerde sulama suyunun bulunmamasına, %23,33'üne göre kıralık arazilerin küçük parseller olması, %16,67'lik kısma göre arazilerin yolunun bulunmayışı ve %10'arlık oranlara göre drenaj olmayışı ve kıralık arazilerin azlığı olduğu tespit edilmiştir.

4.4.3. İşletmelerin iş gücü sorunları

Çizelge 4.41. ve Şekil 4.40.'dan da görüleceği gibi Süs Bitkisi işletmelerinin %100'ü iş gücü sorunu yaşamaktadır.

Çizelge 4.41. İşletmelerin iş gücü sorunları

İşgücü Sorunu	Frekans(n)	Yüzde(%)
Evet	30	100
Hayır	0	0
Toplam	30	100

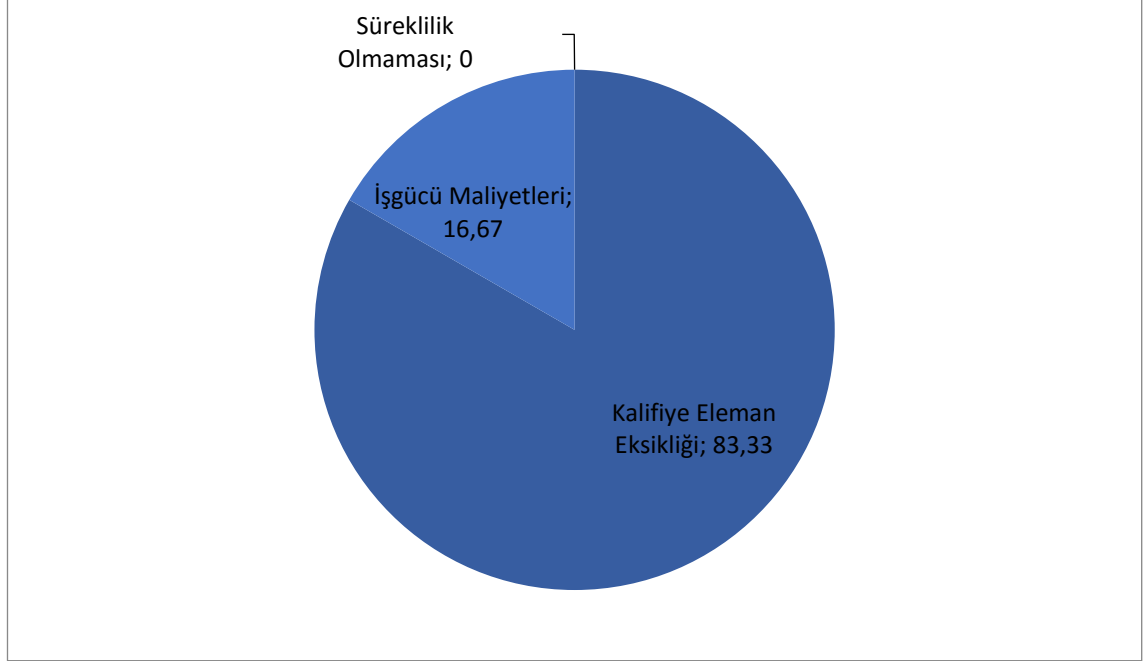
Şekil 4.40. İşletmelerin iş gücü sorunları

4.4.4. İşletmelerin iş gücü sorunlarının nedenleri

Kestel ilçesi süs bitkisi işletmelerinin %83,33'ü kalifiye eleman sorunu yaşamaktadır. %13,3'ü ise işgücü sorununun sebebini işgücü maliyetlerinin yüksek olmasına dayandırmaktadır (Çizelge 4.42. ve Şekil 4.41.)

Çizelge 4.42. İşletmelerin iş gücü sorunlarının nedenleri

Sorun Çeşidi	Frekans(n)	Yüzde(%)
Kalifiye Eleman Eksikliği	25	83,33
İşgücü Maliyetleri	5	16,67
Süreklilik olmaması	0	0
Toplam	30	100

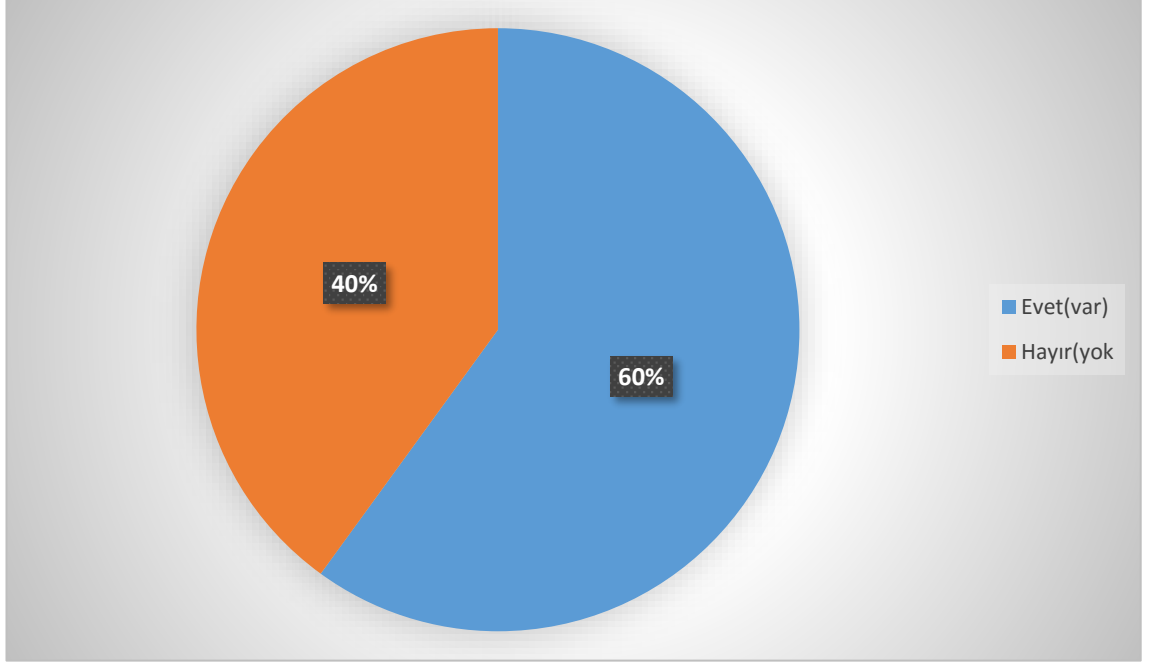
Şekil 4.41. İşletmelerin iş gücü sorunlarının nedenleri

4.4.5. İşletmelerin üretim alanlarında sulama suyu sorunları

İşletmelerin üretim alanlarında sulama suyu sorunları varlığına ilişkin sonuçlar Çizelge 4.43. ve Şekil 4.43.'de görülmektedir.

Çizelge 4.43. İşletmelerin üretim alanlarında sulama suyu sorunları varlığı

Sulama Suyu Varlığı	Frekans(n)	Yüzde(%)
Ever(var)	18	60
Hayır(yok)	12	40
Toplam	30	100

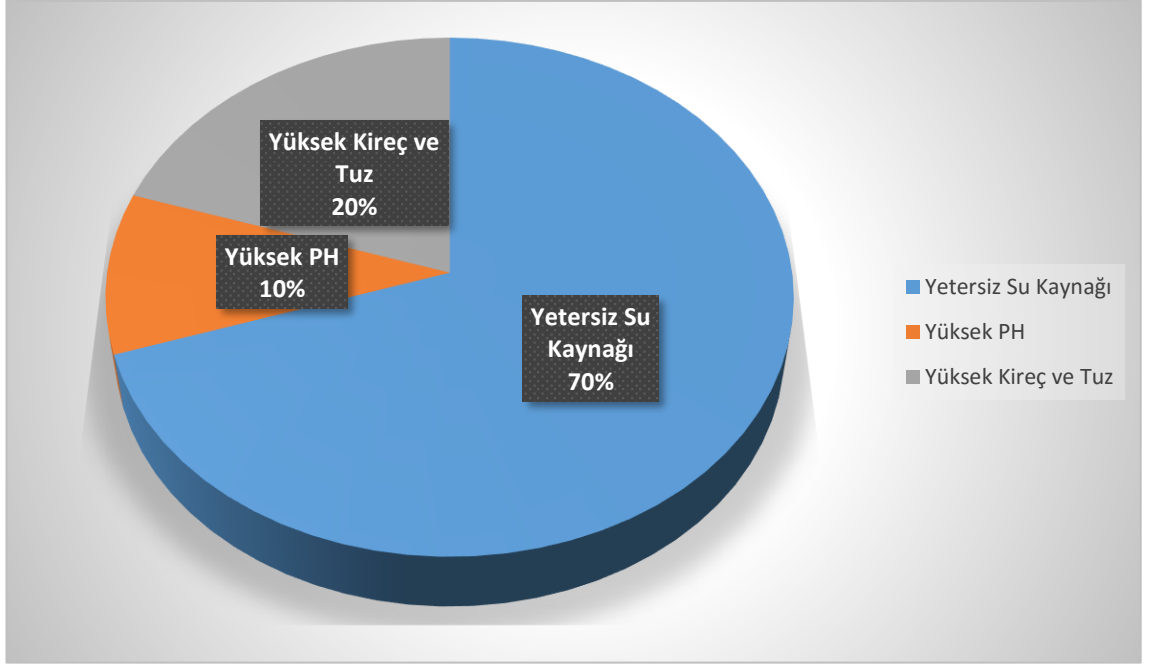

Şekil 4.42. İşletmelerin üretim alanlarında sulama suyu sorunları

Süs bitkisi işletmelerinin %60'ı, üretim yapılacak parsellerde sulama sorunu yaşamaktadır. Bu sorunun kaynağına ilişkin veriler Çizelge 4.44. ve Şekil 4.50.'de görülmektedir. İşletmelerin %70'i yetersiz su kaynağından, %20'si sulama suyundaki yüksek kireç ve tuz oranlarından, %10'u ise suyun yüksek PH derecesine sahip olduğu için sorun yaşamaktadırlar.

Çizelge 4.44. İşletmelerin üretim alanlarında sulama suyu sorunları nedenleri

Sorun Çeşidi	Frekans(n)	Yüzde(%)
Yetersiz Su Kaynağı	21	70
Yüksek PH	3	10
Yüksek Kireç ve Tuz	6	20
Toplam	30	100

Şekil 4.43. İşletmelerin üretim alanlarında sulama suyu sorunları nedenleri

4.4.6. İşletmelerin zirai mücadele sorunları

Süs bitkisi işletmelerinin tamamının süs bitkileri hastalık ve zararlılarıyla başarılı bir şekilde mücadele ettikleri tespit edilmiştir (Çizelge 4.45 ve Şekil 4.51).

Çizelge 4.45. İşletmelerin zirai mücadele sorunları

Hastalık-Zararlı Mücadelesi Sorun	Frekans(n)	Yüzde(%)
Evet (sorun yaşıyorum)	0	0
Hayır (sorun yok)	30	30
Toplam	30	100

4.4.7. İşletmelerin teknik bilgi sorunları

Süs bitkisi işletmeleri, üretim yaptıkları bitkilerle ilgili teknik bilgi sorunu yaşamamaktadır(Çizelge 4.46.).

Çizelge 4.46. İşletmelerin teknik bilgi sorunları

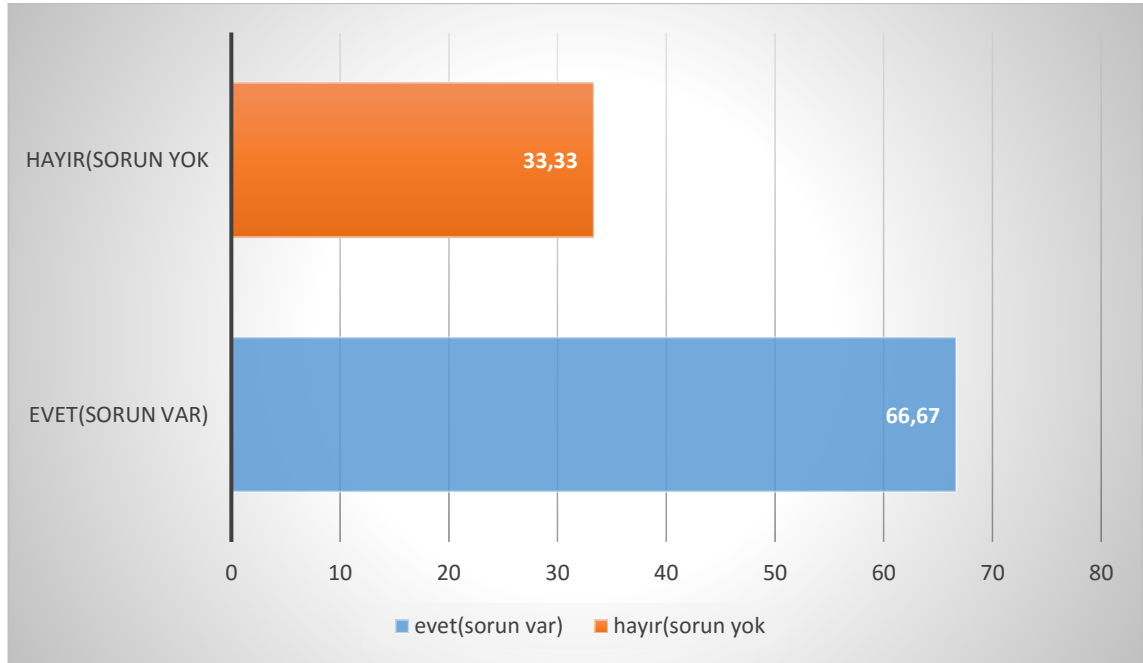
Teknik Bilgi Sorunu	Frekans(n)	Yüzde(%)
Evet (yaşıyorum)	0	0
Hayır (yaşamıyorum)	30	100

4.4.8. İşletmelerin pazarlama sorunları

Kestel ilçesi süs bitkileri işletmelerinin %66.67'lik kısmı ürettikleri bitkileri pazarlama konusunda sorunlar yaşamaktadırlar (Çizelge 4.47. ve Şekil 4.44).

Çizelge 4.47. İşletmelerin pazarlama sorunları

Pazarlama Sorunu	Frekans(n)	Yüzde(%)
Evet	20	66,67
Hayır	10	33,33
Toplam	30	100

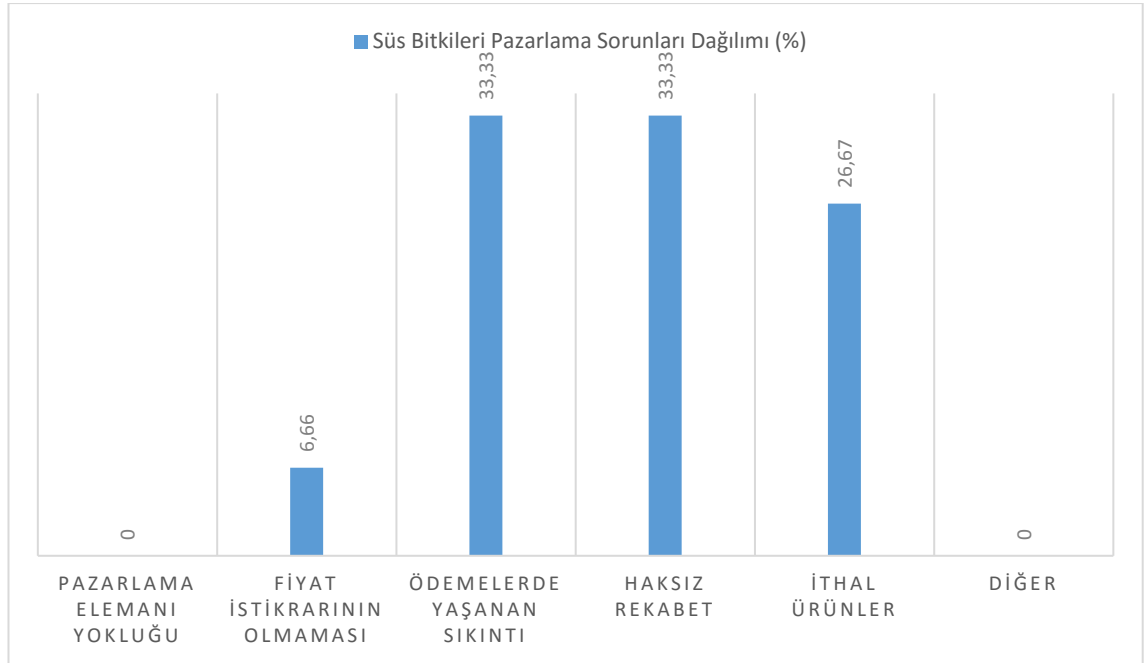
Şekil 4.44. İşletmelerin pazarlama sorunları

4.4.9. İşletmelerin pazarlama sorunları nedenleri

Kestel İlçesindeki süs bitkileri işletmelerinin pazarlama sorunlarına ilişkin nedenler Çizelge 4.48. ve Şekil 4.45.'de sıralanmaktadır.

Çizelge 4.48. İşletmelerin pazarlama sorunları nedenleri

Pazarlama Sorun Çeşitleri	Frekans(n)	Yüzde(%)
Pazarlama elemanı yokluğu	0	0
Fiyat istikrarının olmaması	2	6,66
Ödemelerde yaşanan sıkıntı	10	33,33
Haksız rekabet	10	33,33
İthal ürünler	8	26,67
Diğer	0	0
Toplam	30	100

Şekil 4.45. İşletmelerin pazarlama sorunları nedenleri

Süs bitkisi işletmelerinin %33.33'lük kısmı satmış oldukları bitkilerin ödemelerinde sorun yaşamaktadırlar, yine %33.33'lük kısmı sektörde haksız rekabet olduğunu düşünmektedir. %26.67'lik kısma göre ise pazarlama konusundaki sorun ithal edilen süs bitkilerinin olduğu belirtilmiştir.

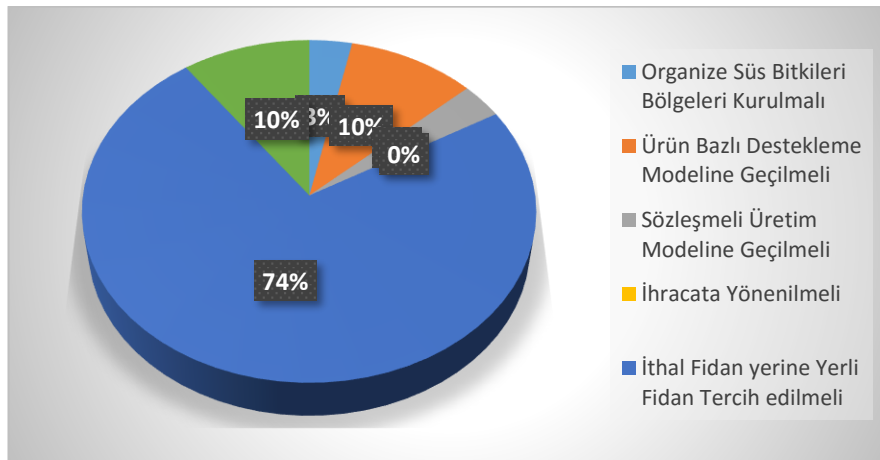
4.5.Süs bitkisi işletmelerinin tavsiyeleri

Kestel ilçesi süs bitkisi işletmelerinin sektörün gelişmesine yönelik önerilerin sonuçlarına ilişkin veriler Çizelge 4.49. ve Şekil 4.46.' de verilmektedir.

Çizelge 4.49. Süs bitkisi işletmelerinin sektöre dair önerileri

Öneri Dağılımı	Frekans(n)	Yüzde(%)
Organize Süs Bitkileri Bölgeleri Kurulmalı	1	3,33
Ürün Bazlı Destekleme Getirilmeli	3	10
Sözleşmeli Üretim Modeline Geçilmeli	1	3,33
İhracata Yönelilmeli	0	0
İthal fidan yerine yerli fidan tercih edilmeli	22	73,34
Fuarlara Katılım Desteklenmeli	3	10
Toplam	30	100

Kestel ilçesi süs bitkisi işletmelerinin çok büyük oranı(%73.34) sektörde ithal fidan yerine yerli üretimin tercih edilmesi gerektiğini belirtmiştir. %10'arlık kısma göre Bakanlığın havza bazlı destekleme modelinden ürün bazlı destekleme modeline geçilmesini ve ihracat potansiyelinin artırılması için fuarlara katılım desteği verilmesi gerektiğini savunmaktadır. %3.33'erlik bölümdeki işletmelere göre ise organize süs bitkileri sanayi bölgelerinin kurulması ve sözleşmeli üretim modeline geçilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Şekil 4.46. Süs bitkisi işletmelerinin sektöre dair önerileri

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

Süs Bitkiler üretimi ile ilgili çalışmalar çoğunlukla kesme çiçekler üzerine yapıldığı için, diğer dış mekan süs bitkileri fidan üretimi ile ilgili araştırma sayısı kısıtlıdır. Türkiye’de de sektörle ilgili her geçen gün ilerleme kaydedilmektedir. Ülke ekonomisine alternatif bir istihdam kapısı oluşmaktadır (Karagüzel 2010). Sektör’ün gelişimde kamunun ve özel sektörün payı büyüktür.

90’lı yıllardan itibaren tarım sektöründe alt sektör olarak önemli bir konuma ulaşmaktadır (Yazıcı 2015).Türkiye’de süs bitkisi üretim alanları sulama, drenaj vb. durumlarından dolayı bazı bölgelerde yoğunlaşmıştır. Bursa İli Kestel İlçesi süs bitkileri üretimi açısından Türkiye’de öncü olan bölgelerdendir. Kestel’de 1940’lara dayanan süs bitkisi üretimi, kentin önemli gelir kaynaklarındanır.

Bu çalışmada, Kestel’de Süs Bitkisi Üretiminin Mevcut Durumu incelenmiş, üretim olanakları, Pazar durumu, yaşanan sorunlar araştırılmış ve çözüm önerileri sunulmuştur. Yalova’da yapılan Temel (2011) çalışmada; iç mekan, dış mekan, kesme çiçek üreticisi firmalarla anket çalışması yapılmış ve çalışmada 23 üreticinin dış mekan süs bitkisi üretimi yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Süs bitkisi üretimi grubunda dış mekan süs bitkilerinin ağırlıklı faaliyet oranının % 25,6 olduğu görülmüştür. Ay (2009) Yalova’da bulunan 52 adet süs bitkisi işletmecileri ile anket çalışması yapmış ve işletmecilerin % 31,1’i dış mekan bitki yetiştiriciliği yapmakta olduğunu rapor etmiştir. Aydoseli (2001)’in çalışmasında ise dış mekan süs bitkileri üretimi yapan 28 işletmeci bulunmaktadır. Kestel ilçesindeki tüm fidancılar dış mekan süs bitkisi üretimi yapmaktadır.

Temel (2011) yaptığı çalışmada üreticilerin yaş ortalamasını 48 bulmuştur. Kestel ilçesinde süs bitkisi üreticilerinin yaş ortalaması Yalova iliyle aynı sayılacak şekilde (47,5 ortalama yaş) olduğu görülmüştür.

Yapılan çalışma sonucunda işletmecilerin %96,67’sinin cinsiyetinin erkek olduğu ortaya çıkmıştır. Temel (2011) çalışmasında, Yalova ilinde süs bitkisi üreticilerinin ise % 95,6’sının cinsiyetinin erkek olduğunu, Ay (2009) ise işletmecilerin % 82,7’sinin erkek olduğunu ifade etmiştir.

İşletmecilerin fidancılık deneyimleri ortalama 22 yıldır. 20 yıl üzerinde deneyime sahip olan işletmeci oranı % 70'tir. Temel (2011)'in araştırmasında ise, süs bitkileri üretimi yapan işletmecilerden, 20 yıl üzerinde deneyime sahip olan işletmeci oranı % 47,8 olarak belirlenmiştir. Ay (2009)'ın çalışmasına göre, süs bitkileri üretimi yapan işletmecilerden % 82,7 gibi önemli bir bölümü en az 7 yıldır bu işi yapmaktadır. Bu değerlere göre, Kestel ilçesi süs bitkisi işletmelerinin daha önce yapılan araştırmaların verilerinden daha fazla iş deneyimine sahip oldukları görülmüştür.

Süs bitkisi üreticilerinin eğitim seviyesinin en yüksek oranları %30 ilk okul mezunu, %30 üniversite mezunu bulunmuştur. (Temel 2011)'in yaptığı çalışmaya göre, Yalova ilinde süs bitkisi işletmecinin % 32.2'si lise, % 34.4'ü üniversite mezunu olarak ifade edilmiştir. Ay (2009)'ın yaptığı anket sonucuna göre, Yalova ilinde süs bitkisi üreten işletmecilerin % 55.8'i lise, % 32.7'si üniversite mezunudur. Bu sonuçlara göre Yalova ilindeki işletmecilerin eğitim seviyeleri, Kestel ilçesine göre daha yüksektir.

Eroğlu (2016) yapmış olduğu çalışmada Yalova ili süs bitkisi işletmelerinin % 90.7'si ziraat mühendisi / peyzaj mimarı çalıştırdığını belirtmiştir. Kestel ilçesinde bu oran yalnızca %3.33'tür. Temel (2011)'in çalışmasında çıkan sonuca göre ise; bu oran % 23.3'tür. Bu değerlere göre, işletmedeki teknik eleman sayısının yetersiz kaldığı görülmektedir.

Temel (2011)'in çalışmasına göre işletmeciler, işgücü sorunu, sulama suyu sorunu, kredi sorunu hastalık zararlı sorunu ve teknik bilgi sorunu olduğu görülmektedir. Çalışmada Kestel süs bitkisi işletmelerinin tamamı iş gücü sorunu yaşamaktadır. Öncelikli iş gücü sorunu %83,33'lük oranla kalifiye eleman eksikliğidir. Aydoseli (2001)'e göre de yaşanan sorunlar, bitki materyalinin temini ve üretim tekniklerindeki yetersizliktir. Çoğu işletmeci teknik eleman çalıştırsa da, teknik eleman sayısının azlığı sonucu, sorunlar tamamen çözülememektedir.

Türkiye bitki çeşitliliği bakımından zengin kaynaklara sahip olup, 871 doğal odunsu tür bulunmaktadır Aksoy (2014). Çalışmada, anket yapılan 30 işletmenin süs bitkisi üretim ve satışı yapılan türler içinde toplam 30 türün doğal olduğu belirlenmiştir(Ek 1). Bu durum ülkemizde bulunan süs bitkisi olabilecek doğal türlerin hızlı bir şekilde kültüre alınması

gerekmektedir. Ayrıca doğal türlerin insana faydaları halk arasında bilinmektedir (Altay ve Çelik 2011). Türkiye'nin bitki çeşitliliği avantajlarının değerlendirilmesi, gen kaynaklarının yok olmasına karşı önlemlerin alınması gerekmektedir (Kesici ve ark 2010). Ayrıca doğal bitki örtümüzde mevcut süs bitkisi olan veya olabilecek türlerin kültüre alma çalışmalarına hız verilmesi ve kültüre alınabilenler için üretim alanları belirlenmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak Kestel ilçesinde;

- Süs Bitkileri üreticilerinin yaş ortalaması 47,5'tir. %26,66'sı 36-45 yaş arasında bulunmaktadır.
- Okuma yazma bilmeyen süs bitkisi üreticisi bulunmamaktadır. En yüksek orandaki eğitim seviyeleri %30'ar ilkokul ve üniversite mezunu üreticilerdir.
- Süs bitkisi üreticilerinin %96,67'sinin cinsiyeti erkektir.
- Süs Bitkisi İşletmecilerinin sektördeki ortalama deneyim süresi 21,6 yıldır. Üreticilerin %70'i sektörde 20 yıl ve üzeri deneyime sahiptir.
- Süs Bitkileri İşletmelerinin %66,66'lık kısmı 2000-2009 yılları arasında kurulmuştur.
- Süs Bitkileri üreticilerinin üretim ile ilgili sertifika ve kurs belgesine sahiplik durumu %50'dir.
- Süs Bitkileri işletmelerinin %90'ı şahıs işletmesidir.
- Süs Bitkileri işletmelerinin tamamının sorumluluğu şirket sahibine aittir.
- Süs Bitkileri işletmelerinin %100'ü dış mekan süs bitkisi üretimi yapmaktadırlar.
- Süs Bitkileri işletmelerinin %33,33'ü sadece üretim, %66,67'si üretim ve pazarlamayı beraber yürütmektedirler.
- İşletmelerin %50'si için en yoğun iş gücü dönemi İlkbahardır.
- Süs Bitkileri işletmelerinde sorumlu teknik eleman çalıştırma oranı %3,33'tür.
- Süs Bitkileri İşletmelerinin %96,67'si Süs Bitkileri Kooperatifine üyedir.
- Süs Bitkileri İşletmelerinin %66,67'si tarımsal amaçlı kredi kullanmaktadır.
- Süs Bitkileri üreticilerinin %70'inin sektör dışı geliri bulunmamaktadır.
- Süs Bitkileri işletmelerinin üretim yaptıkları arazilerin mülkiyet durumunun %90'ı kiralık arazilerdir.
- Süs Bitkisi işletmelerinin %56,66'sı 11-50 da arasında, %20'si 5,1-10 da arasında, %13,34'ü 1,1-5 da arasında üretim yapmaktadır.

- İşletmelerin, süs bitkisi üretici belgesine sahiplik durumları %10'dur.
- İşletmelerin Bitki Pasaportu Sistemine kayıt durumları %100'dür.
- Kestel İlçesinde süs bitkisi üreticilerinin %30'u Top Akasya, %26,66'sı Mazı, %13,33'ü Çınar, %6,66'sı gül ve servi, %3,3'ü leylandi ve karaçam ile üretime başlamışlardır.
- Kestel İlçesinde üretilen dış mekan süs bitkilerini %50'si yaprağını döken süs ağaçlarından oluşmaktadır.
- Süs bitkisi işletmelerinin %43,33'ü süs eriği, %20'si çınar ve akasya, %16,67'si leylandi, %10'unun en çok tercih ettikleri bitki güldür.
- Süs Bitkileri işletmelerinin %60'ı üretimde kullandıkları süs bitkisi çöğürlerini orman fidanlıklarından temin etmektedirler.
- Süs Bitkileri İşletmeleri %70 oranıyla bitki çoğaltım işlemlerinde vejetatif üretim yöntemlerini uygulamaktadır.
- Süs Bitkileri İşletmelerinin %50'si vejetatif üretim yöntemlerinden tercih ettikleri yöntem çelik ile üretimdir. Çelik ile çoğaltım yöntemleri arasından tercih edilen yöntemler %66,67 oranıyla gövde çeliği ile, %16,66'lık oranlarla kök ve yaprak çelikleri tercih edilmektedir.
- Süs Bitkileri Üreticilerinin üretilen süs bitkisi fidanlarında %86,66'lık oranla göz aşısı yöntemini kullanmaktadırlar.
- Süs Bitkisi İşletmelerinin süs bitkilerinde aşısı için gerekli olan aşısı kalemleri soğuk hava deposunda muhafaza etme oranı %70'tir.
- Süs Bitkileri İşletmelerinin açık arazide çöğür dikim sıra üzeri ve sıra arası mesafe oranları %66,67'si 40-90cm ye, %33,33'ü 40-80 cm arasına dikim yapmaktadırlar.
- Süs Bitkileri işletmelerinin %83,33'ü üretilen süs bitkisi fidanlarına repikaj uygulamaktadır.
- Süs Bitkisi İşletmelerinin tamamı üretim desene seçimlerini piyasanın durumuna göre seçmektedirler.
- İşletmelerin üretime başlamadan önce, toprak nematodları için, toprak numunesi aldırma oranı %100'dür.
- Süs bitkisi işletmeleri gübreleme için toprak analizi yaptırmamaktadırlar.
- Süs Bitkileri İşletmelerini ürettikleri süs bitkilerini sergileyebildikleri sergi alanına sahiplik oranı %13.33'tür.

- Süs Bitkisi İşletmeleri, ürettikleri malları %33,33 oranında diğer fidancılık firmaları ve peyzaj firmalarına, %16,67'lik oranlarla belediyeler ve nihai tüketicilere satmaktadırlar.
- Süs Bitkisi İşletmelerinin %8,333' ihracat yapmamaktadır. İşletmelerin %6,66'lık oranının ise, ihracat oranının toplam satışları içerisindeki payı %10'dur.
- İşletmelerin %83,33'ne göre en yüksek üretim maliyeti ilaç-gübre girdileridir. Bunu sırasıyla %10 iş gücü, %6,66'şarlık oranlarla üretim maliyeti ve sulama izlemektedir.
- Süs Bitkileri İşletmelerinin tamamı üretim yapılacak arazi bulma konusunda sıkıntı yaşamaktadırlar.
- İşletmelerin %40'nın arazi bulamamasındaki en büyük sıkıntı, arazilerde sulama suyunun olmaması, %23,33' için üretim parsellerinin küçük olması, %10'arlık grup için ise kiralık arazilerin azlığı ve üretim yapılacak parsellerin yollarının olmaması gelmektedir.
- Süs Bitkileri İşletmelerinin tamamı işgücü temini sorunu yaşamaktadırlar.
- İşletmelerin %83,33'lk oranının iş gücü temini sorunu kalifiye eleman eksikliğidir.
- Süs Bitkileri İşletmelerinin %70'i yetersiz su kaynağı, %20'si yüksek kireçli ve tuzlu sulama suyu, %10'u ise yüksek ph değerlerine sahip sulama suyu varlığından sorun yaşamaktadırlar.
- İşletmelerin tamamı süs bitkileri hastalık ve zararlılarıyla mücadelede sorun yaşamadıkları tespit edilmiştir.
- İşletme sahipleri tamamı, süs bitkileri rimiyle ilgili herhangi bir teknik bilgi sıkıntısı yaşamamaktadır.
- Süs Bitkileri işletmelerinin %66,67'si pazarlama ile ilgili sorun yaşarken, %33,33' herhangi bir sorun yaşamaktadır.
- İşletmelerin %33,33' pazarlama konularından satış yaptıkları yerlerden ödeme alma konusunda sorun yaşamaktadırlar, gene %33,33 orandaki işletme haksız rekabet koşullarının olduğu, %26,67'lik orandaki işletmeler pazarlamanın sorununun ithal ürünler olduğunu, %6,66'lık orandaki işletmeler ise süs bitkileri fiyatlarında istikrarının bulunmadığı için pazarlama sorunu yaşamaktadırlar.
- İşletmelerin %73,34'nn sektöre dair nerisi, kamu ve özel kuruluşların ve nihai tüketicilerin ithal ürünler yerine yerli malı ss bitkilerini tercih etmeleri, %10'luk

kısma göre Bakanlığın ürün bazlı destekleme modeline geçmesi, %3,33'lük orandaki işletmelere göre de süs bitkiler organize sanayi bölgelerinin kurulması ve sözleşmeli üretim modeline geçiş, süs bitkileri sektörü için olumlu olacağını düşünmektedir.

Elde edilen bu verilerin ışığında Kestel İlçesinde süs bitkisi üretimine ilişkin sorunların çözümü ve sektör gelişimi için aşağıdaki öneriler yapılabilir;

- Sektör için kalifiye eleman yetiştirecek meslek lisesi, halk eğitim merkezi vb. kurumlardan faydalanmak için plan ve programların oluşturulması.
- Atıl durumda bulunan Devlet arazilerinin uzun süreli süs bitkisi üretimi için kiralanması
- Süs Bitkisi Ürün Çeşitliliğini Sağlanması
- Finansman desteği için düşük faizli ve uzun vadeli tarımsal kredi olanaklarının sağlanması
- İhracata yönelimin sağlanabilmesi için işletmelere verilecek fuar desteği
- Kestel Organize Süs bitkileri bölgesinin kurulması
- Süs Bitkileri üretiminde KDV'nin düşürülmesi.
- Bakanlık desteklemelerinde havza bazlı modelin geliştirilerek ürün miktarına göre desteklenmesi
- Sözleşmeli üretim modelinin geliştirilmesi.
- Ülke bazında üretim planlaması yapılması.
- Dış mekân süs bitkilerinde yerli çeşit sayısının azlığı sebebiyle doğal ve endemik bitki türlerinin kültüre alınıp, süs bitkisi olarak sektöre kazandırılması.
- Orman Fidanlıklarının çöğür haricinde üretim yapmamaları.
- Küresel ısınma nedeniyle üretimde kuraklığa dayanıklı bitkilerin daha çok tercih edilmesi, kent peyzajları kullanımı için zehirli gazları ebsorbe eden bitkilerin tercih edilmesi.
- Doğadan kaçak yollarla fidan söküm ve yurtdışına kaçırılmaların önüne geçilmesi için farkındalığın artırılması.

KAYNAKLAR

- Aksoy, N.,2014.** Türkiye'nin Endemik ve Nadir Odunsu Taksonları (Ağaçları ve Çalıkları). <http://ztbb.org/festival/geleneksel-tip-festivali-2014/turkiyenin-endemik-ve-nadir-odunsu-taksonlari-agaclari-ve-calilari/>-(Erişim tarihi: 01.09.2019).
- Anonim, 2018a.** Süs Bitkileri ve Mamülleri İhracatçılar Birliği “ 2019 Süs Bitkileri ve Mamulleri Sektör Raporu” 2-3.
- Anonim, 2018b.**Süs Bitkileri ve Mamülleri İhracatçılar Birliği “ 2019 Süs Bitkileri ve Mamulleri Sektör Raporu” 6.
- Anonim, 2018c.**Kaynak: <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=92&locale=tr>-(Erişim tarihi 29.07.2019).
- Anonim, 2019a.**Tarihçe.<https://kestel.bel.tr/belediye/1/Tarih%C3%A7e>-(Erişim tarihi 13.09.2019).
- Anonim, 2019b.** Kaynak: <https://www.lafsozluk.com/2009/02/kestel-nerededir-nereye-baglidir-kestel.html>-(Erişim tarihi 29.07.2019).
- Anonim, 2019c.** Kestel Tarım ve Orman Müdürlüğü “2019 Yılı Raporu”. 1-2.
- Anonim, 2019d.**Bitki Pasaportu Yönetmeliği ve Operatörlerin Kayıt Altına Alınması Hakkındaki Yönetmelik, Resmi Gazete, 2 Ocak 2011 Sayı:27813, Ankara
- Altay, V. 2012.** Mustafa Kemal Üniversitesi Tayfur Ata Sökmen Kampüsü (Hatay)’nün Süs Bitkileri, *Karadeniz Fen Bilimleri Dergisi*, 2 (6): 11-26.
- Altay, V., Çelik, O. 2011.** Antakya Semt Pazarlarındaki Bazı Doğal Bitkilerin Etnobotanik Yönden Araştırılması, *Biyoloji Bilimleri Araştırma Dergisi*, 4(2): 137-139.
- Ay,S.2009.**Süs Bitkileri İhracatı, Sorunları ve Çözüm Önerileri: Yalova Ölçeğinde Bir Araştırma, *SDÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14 (3):423-443.
- Aydoseli, 2001.** Yalova ve Çevresinde Süs Bitkileri Yetiştiriciliğinin Genel Yapısı Üretime İlişkin Sorunlar ve Çözüm Olanakları. *Yüksek Lisans Tezi*, Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Tekirdağ.
- Baktır, İ. 2013.** Türkiye’de Süs Bitkilerinin Dünü, Bugünü ve Yarını, V.Süs Bitkileri Kongresi, 06-09 Mayıs 2013, Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü, Yalova.
- Çelikel, G. F. 2013.** Süs bitkilerinin hasat sonrası kaliteleri ve yeni teknolojiler. V. Süs Bitkileri Kongresi, 06-09 Mayıs 2013, Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü, Yalova.
- Çiçekdemir, D. 2010.** Türkiye’deki Süs Bitkileri Pazar Payının Araştırılması: Bursa İli Örneğinde. *Yüksek Lisans Tezi*, Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Tekirdağ.
- Eroğlu, A. 2016.** Yalova ilinde dış mekan süs bitkilerinin mevcut durumu, sorunları ve çözüm önerileri. *Yüksek Lisans Tezi*, Fen Bilimleri Fakültesi, Bahçe Bitkileri Ana Bilim Dalı, Tokat
- Gençer, B. 2014.** Dünya’da ve Türkiye’de kesme çiçek sektörü pazarlama organizasyonları ve tüketici eğilimleri. *Doktora Tezi*, Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Tekirdağ.
- Gülbağ, F. 2015.** Türkiye’de Süs Bitkileri İslah Çalışmaları. *Türkiye Tohumcular Birliği Dergisi*, 14 (2): 12-15.
- Gülçür, B. 2015.** *Dünyada, AB’de ve Türkiye’de Süs Bitkileri Sektöründeki Gelişmeler İle Bu Alandaki Uluslararası Fuarlar. AB Uzmanlık Tezi*, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Gürsan, K., Erkal, S., 1998.** “Dünyada ve Türkiye’de Süs Bitkileri Üretim ve

- Ticaretindeki Gelişmeler". I. Ulusal Süs Bitkileri Kongresi, Bildiriler Kitabı, Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü, 1-11 Ekim 1998, Yalova.
- Karagüzel, O., Korkut, A. B., Özkan, B., Çelikel, F. G., & Titiz, S. 2010.** Süs Bitkileri Üretiminin Bugünkü Durumu, Geliştirilme Olanakları ve Hedefleri. *TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası, Ziraat Mühendisliği VII. Teknik Kongresi*, s. 539-558. Ankara, Ocak 11-15
- Kazaz, S., Erken, K., Karagüzel, Ö., Alp, Ş., Öztürk, M., Kaya, A.S., Gülbağ, F., Temel, M., Erken, S., Saraç, Y.İ., Elinç, Z., Salman, A., Hocagil, M. 2016.** Süs Bitkileri Üretiminde Değişimler Ve Yeni Arayışlar. *TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Türkiye Ziraat Mühendisliği VIII. Teknik Kongresi*, 12-16 Ocak 2015, Ankara.
- Kelkit A, Bulut, Y. 1998.** Seralarda Süs Bitkileri Yetiştiriciliğinde Jeotermal Enerjinin Önemi. *Çevre Koruma ve Araştırma Vakfı*, 8 (29): 21-24
- Kesici, A. 2010.** Ülkemiz Florasında Doğal Olarak Yayılış Gösteren Süs Bitkilerinin Survey-Toplanması, Muhafazası ve Değerlendirilmesi, *Anadolu Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü Dergisi*, 20 (2): 89-95.
- Kurnaz, T. 2014.** 1980 sonrası Türkiye ekonomisi ve dış ticaret gelişimi. *Yüksek Lisans Tezi*. Çaç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi Anabilim Dalı. Mersin.
- Kurt, İ. 2015.** Afyonkarahisar Orman Fidanlık Müdürlüğünde Fidan Üretim Maliyetleri Üzerine Araştırmalar. *Yüksek Lisans Tezi*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Heywood, V., 2003.** Conservation and sustainable use of wild species as sources of new ornamentals. *Acta Horticulturae* 598: 43-53.
- Nemutlu., E., F., Çelik, A., Sağlık, A., Devcioğlu, N., E. 2013.** Tarihi Kentlerde Dış Mekân Süs Bitkilerinin Kullanımı, V. Süs Bitkileri Kongresi, 06-09 Mayıs 2013, Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü, Yalova.
- Niemelä, J. 1999.** Ecology And Urban Planning. *Biodiversity And Conservation* 8, 119-131.
- Onay, H. A. 2008.** Türkiye’de süs bitkileri sektörünün üretim ve yapısal sorunları ve öneriler. *Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Önder, S., & Akbulut, Ç. D. 2011.** Kentsel Açık-Yeşil Alanlarda Kullanılan Bitki Materyalinin Değerlendirilmesi, Aksaray Kenti Örneği, *Selçuk Tarım Ve Gıda Bilimleri Dergisi*, 25 (2): 93-100.
- Öztürk, M. 2013.** Türkiye’de süs bitkileri dış ticareti, V. Süs Bitkileri Kongresi, 06-09 Mayıs 2013, Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü, Yalova.
- Temel, M. 2011.** Yalova’da Süs Bitkileri İşletmelerinin Yapısı, Üretim Olanakları, Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Yüksek Lisans Tezi*, Namık Kemal Üniversitesi, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Tekirdağ.
- Titiz, S., Çakıroğlu N., Yıldırım T.B., Çakmak S., 2000.** "Süs Bitkileri Üretim ve Ticaretindeki Gelişmeler", Türkiye Ziraat Mühendisliği 5. Teknik Kongresi, 12-16 Ocak 2015, Ankara.
- Vonk Noordegraaf, C., 1998.** Trends and requirements in floriculture in Europe. *Acta Horticulturae*, 454: 39-48
- Yazıcı, K., 2015.** Tokat İli Ekolojik Koşullarında Dış Mekan Süs Bitkileri Sektör Analizi ve Uygun Üretim Alanlarının CBS İle Belirlenmesi. *Doktora Tezi*, Ege Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İzmir.

Yıldırım, T.B., 2002. ‘Yaya ve Taşıt Güvenliği Açısından Yollarda Bitkisel Yasarım Uluslararası 1. Trafik ve Yol Güvenliği Kongresi Bildiriler Kitabı, 8-12 Mayıs 2002, Ankara, 49-55 s.

Yılmaz, M. 2014. Kentlerdeki Bitkilendirmelerin Kültürel Açıdan Değerlendirilmesi, Çevre ve Ahlak Sempozyumu, Gaziantep Üniversitesi, 04-06 Ekim 2013, Gaziantep.

EKLER

EK 1- Kestel İlçesinde Üretilen Dış Mekan Süs Bitkileri

EK 2- Anket Çalışması

EK 3- Toprak Numunesi Örneği

EKLER

EK 1 - Kestel ilçesinde üretilen dış mekan süs bitkileri

<i>Abies nordmanniana</i> subsp. <i>nordmanniana</i>	Doğu Karadeniz Göknarı
<i>Acer campestre</i> L.	Ova Akçaağacı
<i>Acer negundo</i> f. <i>flamingo</i> Geerinck	Dişbudak Ala.Yap.Akçaağaç
<i>Acer negundo</i> L.	Dişbudak Yapraklı Akçaağaç
<i>Acer platanoides</i> L.	Çınar Yapraklı Akçaağaç
<i>Acer saccharinum</i> L.	Şeker Akçaağacı
<i>Aesculus hippocastanum</i> L.	At Kestanesi
<i>Albizia julibrissin</i> Durazz.	Gülibrişim
<i>Betula alba</i> L.	Ak Huş
<i>Betula pendula</i> Roth.	Salkım Huş
<i>Buxus sempervirens</i> L.	Adi Şimşir
<i>Catalpa bungei</i> C.A.Mey.	Top Katalpa
<i>Cedrus atlantica</i> (Endl.) Manetti ex Carrière	Atlas Sediri
<i>Cedrus deodara</i> (Roxb. ex D.Don) G.Don	Himalaya Sediri
<i>Cedrus libani</i> A.Rich.	Toros Sediri
<i>Celtis australis</i> L.	Çitlebik
<i>Cercis siliquastrum</i> L.	Erguvan
<i>Cupressus arizonica</i> Greene	Mavi Servi
<i>Cupressus macrocarpa</i> Hartw. "Goldcrest"	Limoni Servi
<i>Cupressus X leylandii</i> A.B.Jacks. & Dallim.	Melez Servi
<i>Elaeagnus angustifolia</i> L.	İğde
<i>Euonymus japonica</i> var. <i>arg.</i> Regel	Altuni Taflan
<i>Fagus orientalis</i> Lipsky	Doğu Kayın
<i>Fraxinus americana</i> L.	Amerika Dışbudağı
<i>Ginkgo biloba</i> L.	Mabet ağacı
<i>Gleditsia triacanthos</i> L.	Giladiçya
<i>Ilex aquifolium</i> L.	Çoban Püskülü
<i>Lagerstroemia indica</i> L.	Oya ağacı
<i>Ligustrum japonicum</i> Thunb.	Japon Kurtbağrı
<i>Liquidambar styraciflua</i> L.	Amerikan Sığla ağacı
<i>Liriodendron tulipifera</i> L.	Lale ağacı
<i>Magnolia grandiflora</i> L.	Büyük çiçekli manolya
<i>Malus floribunda</i> Siebold ex Van Houtte	Süs Elması
Meilland Roses	Meilland gülü
<i>Melia azedarach</i> L.	Tesbih ağacı
<i>Picea abies</i> (L.) H.Karst.	Batı Ladini
<i>Picea pungens</i> Engelm.	Mavi Ladin
<i>Pinus brutia</i> Ten.	Kızılçam
<i>Pinus nigra</i> J.F.Arnold	Karaçam
<i>Pinus pinea</i> L.	Fıstıkçamı
<i>Platanus occidentalis</i> L.	Batı Çınarı
<i>Platanus orientalis</i> L.	Doğu Çınarı
<i>Prunus serrulata</i> Lindl.	Süs Kirazı
<i>Quercus rubra</i> L.	Amerikan meşesi
<i>Robinia hispida</i> L.	Pembe çiçekli akasya
<i>Salix babylonica</i> L.	Salkım Söğüt
<i>Sophora japonica</i> L.	Sofora
<i>Taxus baccata</i> L.	Adi porsuk
<i>Thuja orientalis</i> L.	Mazı
<i>Tilia rubra</i> DC.	Kafkas İhlamuru

EK 2 - Anket Çalışması

BURSA İLİ KESTEL İLÇESİNDE SÜS BİTKİLERİ ÜRETİMİNİN İNCELENMESİ ANKET SORULARI 2019

İşletmecinin Özellikleri

1-YAŞINIZ

- A) 18-25
- B) 26-35
- C) 36-45
- D) 46-55
- E) 56 Ve Üstü

2-EĞİTİM DURUMUNUZ

- A) Okuma Yazma Bilmiyorum
- B) İlkokul
- C) Ortaokul
- D) Lise
- E) Üniversite
- F) Yüksek Lisans-Doktora

3-CİNSİYETİNİZ

- A) Erkek
- B) Kadın

4-SEKTÖRDEKİ ÇALIŞMA SÜRENİZ

- A) 1-5 Yıl
- B) 6-10 Yıl
- C) 11-19 Yıl
- D) 20 Yıl ve Üstü

5-SÜS BİTKİSİ ÜRETİMİ İLE İLGİLİ BİR KURSA GİTTİNİZ Mİ VEYA BİR BELGEYE SAHİP MİSİNİZ?

- A) Evet
- B) Hayır

İşletmenin Özellikleri

6-SÜS BİTKİSİ ÜRETİM İŞLETMENİZİN KURULUŞ TARİHİ

- A) 1970 ve Öncesi
- B) 1971-1990
- C) 1991-2010
- D) 2011-2019

7-İŞLETMENİZİN HUKUKİ YAPISI NASILDIR?

- A) Şahıs İşletmesi
- B) Şirket
- C) Diğer

8-İŞLETMENİN MÜLKİYET DURUMU

- A) Şahsıma Ait
- B) Sorumlu İşletmeci

9-SÜS BİTKİSİ GRUPLARINDAN HANGİSİNİ ÜRETİYORSUNUZ?

- A) İç Mekân Süs Bitkileri
- B) Dış Mekân Süs Bitkileri
- C) Kesme Çiçek
- D) Doğal Çiçek Soğanları

10-İŞLETMENİZİN FAALİYET ALANLARI NELERDİR?

- A) Üretim
- B) Üretim ve Pazarlama

11-İŞLETMENİZDE İŞ GÜCÜ KULLANIMINDA EN YOĞUN DÖNEM HANGİLERİDİR?

- A) İlkbahar
- B) Yaz
- C) Sonbahar
- D) Kış

12-FİRMANIZDA TEKNİK ELEMAN ÇALIŞTIRIYOR MUSUNUZ?

- A) Evet
- B) Hayır

13-SÜS BİTKİLERİ KOOPERATİFİNE ÜYE MİSİNİZ?

- A) Evet
- B) Hayır

14-İŞLEMENİZ ÜZERİNDEN TARIMSAL AMAÇLI KREDİ KULLANIYOR MUSUZ?

- A) Evet
- B) Hayır

15-SÜS BİTKİLERİ SEKTÖRÜ DIŞINDA BAŞKA GELİRİNİZ BULUNUYOR MU?

- A. Evet
- B. Hayır

16-ÜRETİM YAPTIĞINIZ ARAZİLER KİME AİT?

- A) Şahsıma
- B) Kiralık

17-ÜRETİM YAPTIĞINIZ ARAZİLERİN ALANI NE KADAR (M²)

- A) 100-1.000
- B) 1.001-10.000
- C) 10.001-50.000
- D) 50.001 ve Üzeri

18-ÜRETİMİ YAPILAN SÜS BİTKİLERİNİN SATIŞ ALANLARI NERELERDİR?

- A) Belediyeler
- B) Peyzaj Firmaları

- C) Fidan İşletmeleri
- D) Nihai Tüketiciler

19-SÜS BİTKİSİ FİDAN SATIŞI İÇİN SERGİ ALANINIZ VAR MI?

- A) Var
- B) Yok

20-SÜS BİTKİSİ ÜRETİCİ BELGESİNE SAHİP MİSİNİZ?

- A) Evet
- B) Hayır

21-BİTKİ PASAPORTU SİSTEMİNE KAYITLI MİSİNİZ?

- A) Evet
- B) Hayır

22- DIŞ MEKÂN SÜS BİTKİLERİ ÇOĞALTIMINDA KULLANDIĞINIZ YÖNTEMLER NELERDİR?

- A) Generatif
- B) Vejetatif

23-KESTEL İLÇESİNDE ÜRETİLEN SÜS BİTKİSİ GRUPLARI

- A) Kesme Çiçekler
- B) Dış Mekân Süs Bitkileri
- C) İç Mekân Süs Bitkileri
- D) Doğal Çiçek Soğanları

24-KESTEL'DE SÜS BİTKİSİ ÜRETİMİ HANGİSİ İLE BAŞLAMIŞTIR?

- A) Gül
- B) Top Akasya
- C) Meyve Fidanı
- D) Çınar
- E) Mazı
- F) Kızılcık
- G) Servi
- H) Leylandi
- İ) Karaçam

25-KESTEL İLÇESİNDE ÜRETİLEN DIŞ MEKÂN SÜS BİTKİSİ GRUPLARI NELERDİR?

- A) İğne Yapraklılar
- B) Yaprğını Döken Süs Ağaçları
- C) Bodur Ağaç-Ağaçcıklar
- D) Çit Bitkileri
- E) Sarmaşık Ve Sürünücü Bitkiler
- F) Tek Veya Çok Yıllık Çiçekler
- G) Kaya Bahçesi Bitkileri
- H) Su Bitkileri

26-ÜRETİMDE İLK SIRADA TERCİH ETTİĞİNİZ SÜS BİTKİSİ HANGİSİDİR?

- A) Süs Eriği
- B) Çınar

- C) Gül
- D) Akasya
- E) Leylandi
- F) Diğer

27-SÜS BİTKİSİ ÜRETİMİNDE KULLANDIĞINIZ YÖNTEM HANGİSİDİR?

- A) Çelik İle Çoğaltım
- B) Aşı İle Çoğaltım
- C) Daldırma İle Çoğaltım

28-ÜRETİMDE HANGİ ÇELİK TÜRÜNÜ TERCİH EDİYORSUNUZ?

- A) Gövde Çeliği
- B) Kök Çeliği
- C) Yaprak Çeliği

29-SÜS BİTKİSİ ÇÖĞÜRLERİNİ NEREDEN TEMİN EDİYORSUNUZ?

- A) Orman Fidanlıklarından
- B) İthal Çöğür
- C) Kooperatiflerden
- D) Kendi Üretimim

30-SÜS BİTKİSİ ÇÖĞÜR DİKİM ARALIĞI NEDİR? (SIRA ÜZERİ-SIRA ARASI)

- A) 40-90
- B) 30-90
- C) 30-80
- D) 50-100

31-DIŞ MEKÂN SÜS BİTKİSİNDE REPLİKAJ UYGULUYOR MUSUNUZ?

- A) Evet
- B) Hayır

32-REPLİKAJLI BİTKİ DİKİM ARALIĞINIZ NEDİR? (Sıra Üzeri-Sıra Arası)

- A) 200-200
- B) 150-120
- C) 120-120
- D) 100-100

33-ÜRETTİĞİNİZ SÜS BİTKİLERİNE AŞI YAPIYOR MUSUNUZ?

- A. Evet
- B. Hayır

38-HANGİ AŞI YÖNETMİNİ TERCİH EDİYORSUNUZ?

- A) Göz Aşı
- B) Kalem Aşı

34-AŞI KALEMLERİNİ NEREDE MUHAFAZA EDİYORSUNUZ?

- A) Soğuk Hava Deposu
- B) Toprağa Gömerek
- C) Muhafaza İmkânım Yok

35-ÜRETİM DESENİNİ NEYE GÖRE SEÇİYORSUNUZ

- A) Piyasanın Durumuna Göre
- B) Arazinin Durumuna Göre
- C) Sahip Olduğum Üretim Materyaline Göre
- D) Sözleşmeli Üretim Yapıyorum

36-ÜRETİM ÖNCESİ ARAZİDE NEMATOD ANALİZİ YAPTIRIYOR MUSUNUZ?

- A. Evet
- B. Hayır

37-ÜRETİM YAPILACAK ARAZİDE GÜBRELEME İÇİN ANALİZ YAPTIRIYOR MUSUNUZ?

- A. Evet
- B. Hayır

38-ÜRETTİĞİNİZ SÜS BİTKİLERİNİN İHRACATTAKİ ORANI NEDİR?

- A) 0
- B) %10
- C) %20
- D) %50
- E) %100

39-EN ÖNEMLİ ÜRETİM MASRAFINIZ NEDİR?

- A) Üretim Materyali
- B) İşgücü
- C) İlaç-Gübre
- D) Sulama
- E) Pazarlama

40-ÜRETİM YAPILACAK ARAZİ BULMAKTA SORUN YAŞIYOR MUSUNUZ?

- A. Evet
- B. Hayır

41-YAŞADIĞINIZ SORUNLARIN EN ÖNEMLİSİ HANGİSİDİR?

- A) Kiralık Arazi Bulamama
- B) Arazilerin Küçük Olması
- C) Drenaj Yetersizliği
- D) Arazide Su Bulunmaması
- E) Arazilerin Yolu Olmaması

42-İŞ GÜCÜ SORUNU YAŞIYOR MUSUNUZ?

- A. Evet
- B. Hayır

43-AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ SİZCE EN ÖNEMLİ İŞ GÜCÜ PROBLEMİDİR?

- A) Kalifiye Eleman Eksikliği
- B) İşçi Maliyetleri
- C) İşçilerin Süreklilik Göstermemesi

44-SULAMA SORUNU YAŞIYOR MUSUNUZ?

- A) Evet
- B) Hayır

45-SULAMA SULARINDA EN ÖNEMLİ PROBLEM HANGİSİDİR?

- A) Su Kaynaklarının Yetersiz Olması
- B) Suyun Ph'ının Yüksek Olması
- C) Suyun Kireç Ve Tuz Oranı Yüksek Olması

46-SÜS BİTKİLERİ HASTALIK Ve ZARARLILARLA MÜCADELE EDEBİLİYOR MUSUNUZ?

- A) Evet
- B) Hayır

47-YETİŞTİRİCİLİK HAKKINDA TEKNİK BİLGİ SIKINTISI YAŞIYOR MUSUNUZ?

- A) Evet
- B) Hayır

48-ÜRETTİĞİNİZ ÜRÜNLERDE PAZARLAMA SORUNU YAŞIYOR MUSUNUZ?

- A) Evet
- B) Hayır

49-PAZARLAMAYLA İLGİLİ SORUNUNUZ SİZCE NEDİR?

- A) Pazarlama Elemanım Yok
- B) Fiyatlarda İstikrar Yok
- C) Ödemelerde Sıkıntı Yaşıyorum
- D) Haksız Rekabet Olduğunu Düşünüyorum
- E) İthal Ürünler
- F) Diğer

50-SEKTÖRE DAİR ÖNERİNİZ NEDİR?

- A) Organize Süs Bitkileri Bölgeleri Kurulmalı
- B) Ürün Bazlı Destekleme Getirilmeli
- C) Sözleşmeli Üretim Modeline Geçilmeli
- D) İhracata Yönelinmeli
- E) İthal Fidan Yerine Yerli Fidan Tercih Edilmeli
- F) Fuarlara Katılım Desteklenmeli

EK 3- TOPRAK NUMUNESİ ÖRNEĞİ

T.C.
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
İstanbul Ziraat Karantina Müdürlüğü

ANALİZ RAPORU Rapor No: E.1663917

İl : Bursa
İlçe : Kestel
Köy : A.V.P. mah.
Mevkii :
Ada Parsel No : 510/15
GPS Koordinat :
Arazi büyüklüğü (da/m²) : 771,60 m²- toprak numunesi
Ne Amaçla Kullanılacağı : süs bitkisi
Üreticinin Adı-Soyadı :
Üreticinin Adresi :
Örneği alanın Adı-Soyadı : A.CEBECİ
Örneğin Alındığı Tarih : 31.05.2018
Tespit Edilen Zararlı Organizma : **Temiz**

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Ali CEBECİ
Doğum Yeri ve Tarihi : Bursa 1985
Yabancı Dil : İngilizce

Eğitim Durumu
Lise : Turhan Tayan Anadolu Lisesi
Lisans :Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bitki Koruma Bölümü
Yüksek Lisans :

Çalıştığı Kurum/Kurumlar : Kestel Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü
Kestel İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü

İletişim (e-posta) : ali_cebeci16@hotmail.com

Yayınları :